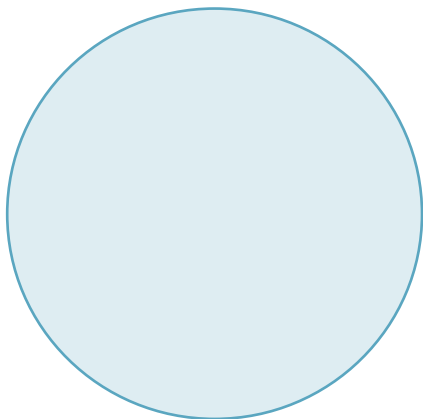


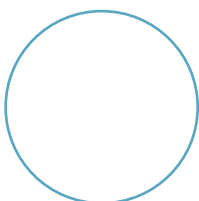


**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO DLA
PLANU OGÓLNEGO
GMINY ZAGÓRÓW**

Autor: Justyna Fribel

POZNAŃ, 30 MAJA 2025 R.


mgr Justyna Fribel
URBANISTA
upr. ZOIU Z-518



Spis treści

I WSTĘP	3
I.1. Podstawy formalno-prawne dla sporządzenia opracowania.....	3
I.2. Cele i zakres opracowania	3
I.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	4
I.4. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego gminy z innymi dokumentami	4
I.5. Źródła informacji wykorzystane w opracowaniu	5
II OCENA AKTUALNEGO STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO ..	6
II.1. Położenie obszaru objętego planem ogólnym	6
II.2. Charakterystyka fizjograficzna terenu.....	9
II.2.1. Budowa geologiczna i litologia. Ukształtowanie powierzchni terenu	9
II.2.2. Surowce naturalne oraz złoża, obszary i tereny górnicze	11
II.2.3. Stosunki wodne	13
II.2.4. Warunki glebowe	15
II.2.5. Szata roślinna	17
II.2.6. Świat zwierzęcy	18
II.2.7. Dobra kulturowe	19
II.2.8. Klimat lokalny	20
II.2.9. Krajobraz	20
II.3. Ochrona prawna zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych	23
II.3.1. Inne obszary i elementy chronione	29
III STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM	30
III.1. Jakość i zagrożenia powietrza atmosferycznego	30
III.2. Komfort akustyczny i zagrożenie hałasem.....	32
III.3. Stan gleb oraz degradacja powierzchni gruntu.....	34
III.4. Degradacja i degeneracja szaty roślinnej.....	34
III.5. Jakość wód oraz zagrożenia dla nich	35
III.6. Zagrożenie powodzią	36
III.7. Zagrożenie osuwiskami	36
III.8. Pola elektromagnetyczne	36
IV INFORMACJA O ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO, JEGO GŁÓWNYCH CELACH I POWIĄZANIACH	37
IV.1. Cele projektu planu ogólnego	37
IV.2. Ustalenia projektu planu ogólnego.....	38
IV.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy	42

V OCENA SKUTKÓW WPŁYWU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA ORAZ NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE JAKO CAŁOŚĆ	43
V.1. Wpływ na warunki klimatyczne i stan higieny atmosfery	44
V.2. Wpływ na klimat akustyczny	47
V.3. Oddziaływanie na warunki wodne	49
V.4. Wpływ na degradację powierzchni gruntu i gleb	54
V.5. Oddziaływanie na szatę roślinną, populacje zwierząt, grzybów i porostów, a także na formy ochrony przyrody, w tym na różnorodność biologiczną	56
V.5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz ich integralność.....	57
V.6. Oddziaływanie na krajobraz	61
V.7. Emitowanie pola elektromagnetycznego	61
V.8. Oddziaływanie na ludzi	62
V.9. Oddziaływanie na dobra materialne i zabytki	63
V.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne	64
V.11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	64
V.12. Oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótko-terminowe, średnioterminowe i stałe.....	64
V.13. Oddziaływanie skumulowane i znaczące	66
V.14. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk	67
VI ANALIZA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM ISTOTNYCH DLA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	68
VII ZGODNOŚĆ ZAPISÓW PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z PRZEPISAMI PRAWA DOTYCZĄCYMI OCHRONY ŚRODOWISKA	71
VIII ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO.....	71
IX ROZWIĄZANIA ELIMINUJĄCE LUB OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ..	73
X PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	74
XI ANALIZA I OCENA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	75
XII STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM ORAZ WNIOSKI KOŃCOWE.....	77
SPIS TABEL	79
SPIS MAP I RYSUNKÓW	80
OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ŚRODOWISKOWEJ	80

I WSTĘP

I.1. Podstawy formalno-prawne dla sporządzenia opracowania

Podstawa prawna sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy wynika przede wszystkim z zapisów:

- art. 51, ust. 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹;
- art. 13i *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*².

Prognoza jest sporządzana obowiązkowo do każdego projektu planu ogólnego lub jego zmiany, chyba że Burmistrz Gminy Zagórów, po uzgodnieniu z niżej wymienionymi organami uzna, iż realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

W przedmiotowym przypadku organ opracowujący projekt planu ogólnego poddaje go wraz z prognozą opiniowaniu / uzgadnianiu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Słupcy. Organ opracowujący projekt planu bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opinie ww. organów, a także rozpatruje uwagi i wnioski zgłaszane z udziałem społeczeństwa.

W przedmiotowym opracowaniu wykorzystano również wymagania aktów prawnych związanych z ochroną środowiska i innych przepisów odrębnych.

I.2. Cele i zakres opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego gminy Zagórów obejmuje cały obszar gminy.

Rada Miejska Zagórowa uchwałą Nr II/9/2024 z dnia 22 maja 2024 r. przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego gminy Zagórów.

Główne cele niniejszego opracowania to: (1) scharakteryzowanie obecnego stanu środowiska przyrodniczego i sposobu zagospodarowania omawianego terenu; (2) wskazanie skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na: poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego; warunki życia i zdrowia ludzi oraz dobra materialne i dobra kultury; (3) prognozowanie zmian omawianego obszaru w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego; (4) analiza projektu planu ogólnego pod kątem spójności z polityką i celami dokumentów strategicznych ustanowionych na szczeblu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Z uwagi na liczne powiązania przestrzenno-funkcjonalne prognoza obejmuje obszar całej gminy Zagórów wraz z terenami będącymi w zasięgu potencjalnego oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń ocenianego projektu.

W niniejszej pracy analizie i ocenie poddano projekt Planu ogólnego gminy Zagórów z 2025 r. w postaci rysunku APP_ZAGOROW.gml oraz uzasadnienia tekstowego i uzasadnienia graficznego planu ogólnego, gdzie uwarunkowania zostały przedstawione na tle stref planistycznych, wykonanym w skali 1:10 000.

¹ ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

² ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.)

I.3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Na podstawie zebranych materiałów oraz oględzin terenowych³ dokonano: analizy komponentów i cech środowiska przyrodniczego, oceny prawidłowości jego funkcjonowania, oceny stanu funkcjonowania oraz charakterystyki dotychczasowego zainwestowania badanego obszaru. Wnioski wynikające z ww. analiz skonfrontowano z ustaleniami projektu planu ogólnego oraz przepisami prawa ochrony środowiska. Podczas prac nad prognozą wykorzystano metodę indukcyjno-opisową, polegającą na łączeniu w całość informacji o środowisku i jego funkcjonowaniu. Zastosowano również metodę porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości.

I.4. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego gminy z innymi dokumentami

Na gruncie art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności:

- 1) politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 2) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 3) znajdujące się na obszarze gminy:
 - a) formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,
 - b) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
 - c) obszary gruntów zmeliorowanych,
 - d) tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
 - e) strefy ochronne ujęć wody,
 - f) obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
 - g) tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
 - h) udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
 - i) obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
 - j) zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.) lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
 - k) obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
 - l) tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
 - m) obszary ograniczonego użytkowania,
 - n) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
 - o) obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
 - p) obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
 - q) grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne,
 - r) zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - s) obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;

³ oględziny przeprowadzono we wrześniu 2024 r. oraz w marcu 2025 r.

- 4) rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- 5) rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe;
- 6) opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 7) zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Teren objęty niniejszym opracowaniem obejmuje obszar całej gminy Zagórz i położony jest w centralno-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w południowej części powiatu słupeckiego. Obszar objęty opracowaniem zajmuje powierzchnię 159,70 km² ⁴.

1.5. Źródła informacji wykorzystane w opracowaniu

Prognozę oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego projektu planu ogólnego sporządzono w oparciu o dostępne materiały archiwalne, publikacje mapowe, literaturę oraz materiały niepublikowane. W niniejszej pracy wykorzystano następujące materiały:

- 1) Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Zagórz.
- 2) Sejmik Województwa Wielkopolskiego. 2023. Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego.
- 3) Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030.
- 4) Program ochrony powietrza w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej. 2019.
- 5) Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. 2020.
- 6) Mapa topograficzna w skali 1:10 000.
- 7) Mapa hydrograficzna w skali 1:10 000.
- 8) Przeglądowa mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:300000, arkusz C2 Poznań. Instytut Geologiczny. 1958 r.
- 9) Mapa Gleb Polski, IUNiG Puławy, w skali 1: 300 000, arkusz C2 Poznań.
- 10) Mapa Geologiczna Polski, Państwowy Instytut Geologiczny, w skali 1: 300 000, arkusz C2 Poznań. 1948 r.
- 11) Przeglądowa Mapa Geomorfologiczna Polski w skali 1: 500 000, arkusz Poznań. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.
- 12) Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011.
- 13) Kupidura A., Łuczewski M., Kupidura P. 2011. Wartość krajobrazu. Rozwój przestrzeni obszarów wiejskich. PWN, Warszawa.
- 14) Garbarczyk H., Garbarczyk M. 2010. Atlas zwierząt chronionych. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- 15) Witkowska-Żuk L. 2008. Atlas roślinności lasów. Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- 16) Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- 17) Wiśniewski J., Gwiazdowicz D. J. 2004. Ochrona przyrody. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Poznań.

⁴ dane z 2023 r. z Głównego Urzędu Statystycznego za Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii

- 18) Kondracki J. 2009. Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa.
- 19) Liro A. (red.). 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA. Fundacja IUCN Poland, Warszawa.
- 20) Mirek Z. i In. 2002. Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. Instytut Botaniki PAN im. W. Szafera, Kraków.
- 21) Sudnik-Wójcikowska B. 2011. Rośliny synantropijne. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- 22) Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009.
- 23) Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka Dolina Środkowej Warty PLB300002.
- 24) GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.
- 25) GIOŚ. 2020. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017-2019 w województwie wielkopolskim.
- 26) Matuszkiewicz W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, PWN, Warszawa.
- 27) Matuszkiewicz J. M. 2008. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGIPZ PAN, Warszawa.
- 28) Matuszkiewicz J. M. 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGIPZ PAN, Warszawa.
- 29) Dobrzańska B., Dobrzański G., Kiełczewski D. 2009. Ochrona środowiska przyrodniczego. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- 30) Olaczek R. 1974. Kierunki degeneracji fitocenoz leśnych i metody ich badania. Phytocoenosis. 3.3/4:179-187, Warszawa – Białowieża.
- 31) Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa.

Ponadto korzystano z danych Głównego Urzędu Statystycznego, informacji zawartych na stronie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu (<https://poznan.wios.gov.pl/>), ze stron Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://www.gios.gov.pl>), z internetowej bazy Rejestru Obszarów Górniczych (<http://baza.pgi.waw.pl/geow>), z internetowych stron Projektu Geoportal.pl (www.geoportal.gov.pl), ze stron internetowych Geoportalu Państwowego Instytutu Geologicznego (<http://ikar2.pgi.gov.pl>), a także ze stron internetowych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (<http://www.sejm.gov.pl/prawo/prawo.html>) i Systemów Informacji Przestrzennej Gminy Zagórów (<https://zagorow.e-mapa.net/> oraz <https://sip.gison.pl/zagorow>).

Kolejnym źródłem informacji i weryfikacji zebranego materiału była bezpośrednia wizja lokalna terenu gminy Zagórów (we wrześniu 2024 r. i w marcu 2025 r.). Wszystko to pozwoliło na ustalenie użytkowania terenu i rozpoznania aktualnego stanu środowiska w badanym rejonie.

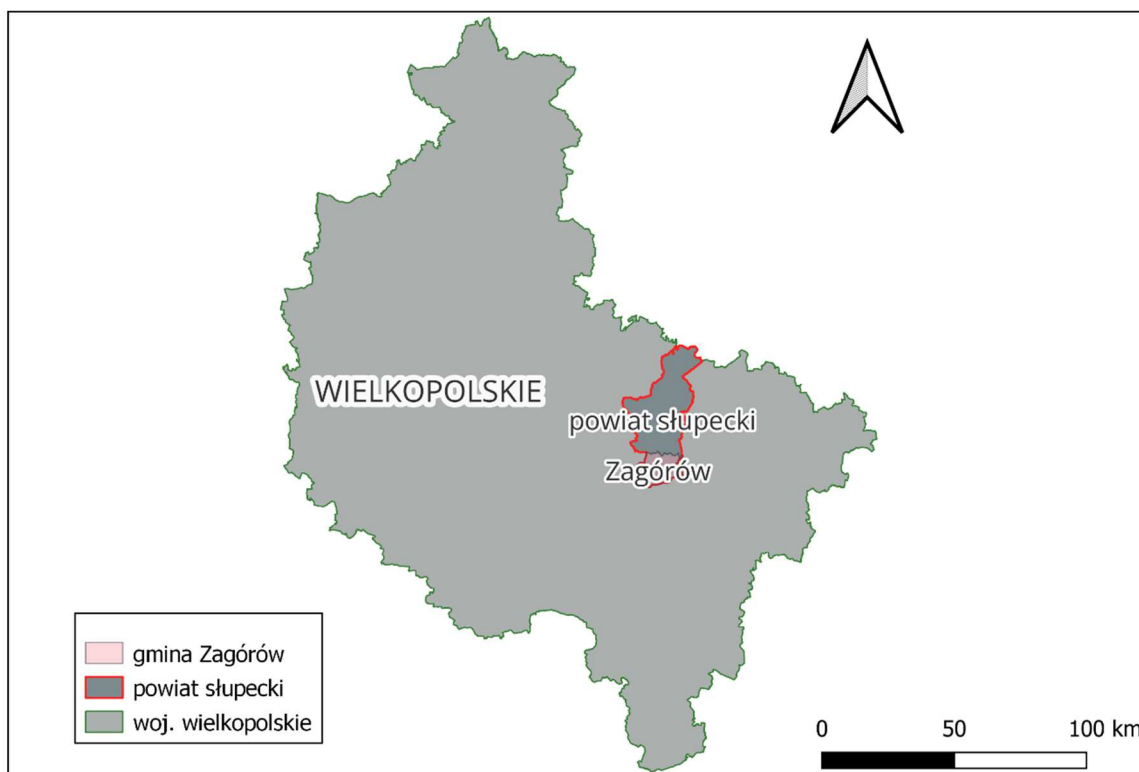
II OCENA AKTUALNEGO STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

II.1. Położenie obszaru objętego planem ogólnym

Teren objęty niniejszym opracowaniem obejmuje obszar całej gminy Zagórów i położony jest w centralno-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w popołudniowej części powiatu słupeckiego. Obszar objęty opracowaniem zajmuje powierzchnię 159,70 km²⁵. Położenie gminy

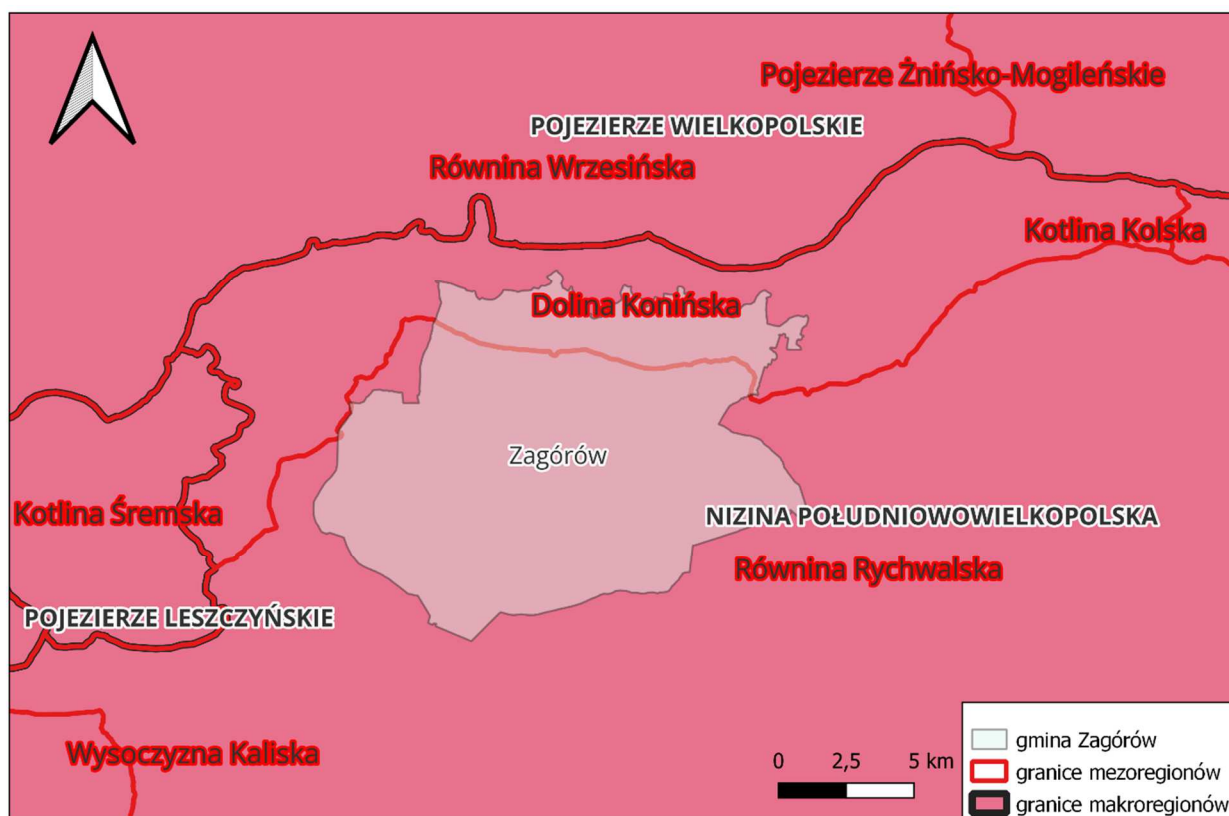
⁵ dane z 2023 r. z Głównego Urzędu Statystycznego za Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii

Zagórzów na tle województwa wielkopolskiego oraz powiatu słupeckiego przedstawiono na mapie nr 1.



Mapa 1. Położenie obszaru objętego opracowaniem ekofizjograficznym (obejmującego obszar gminy Zagórzów).
Źródło: opracowanie własne.

Omawiany teren położony jest, wg podziału fizyczno-geograficznego Polski w megaregionie: Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji: Niż Środkowoeuropejski, w podprowincji Nizin Środkowopolskich, w obrębie dwóch makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej (318.1-2). Ponadto, w obrębie ww. makroregionu gmina Zagórzów położona jest w obrębie 2 mezoregionów. Są to Doliny Konińskiej (318.13) oraz Równiny Rychwalskiej (318.16). Położenie obszarów objętych niniejszym opracowaniem na tle makroregionów i mezoregionów przedstawia mapa nr 2.



Mapa 2. Położenie obszaru objętego niniejszym opracowaniem na tle makroregionów i mezoregionów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie <https://www.geoportal.gov.pl/>.

Tereny gminy Zagórz położony jest w zasięgu wyznaczonych przez IBS PAN w 2012 r.:

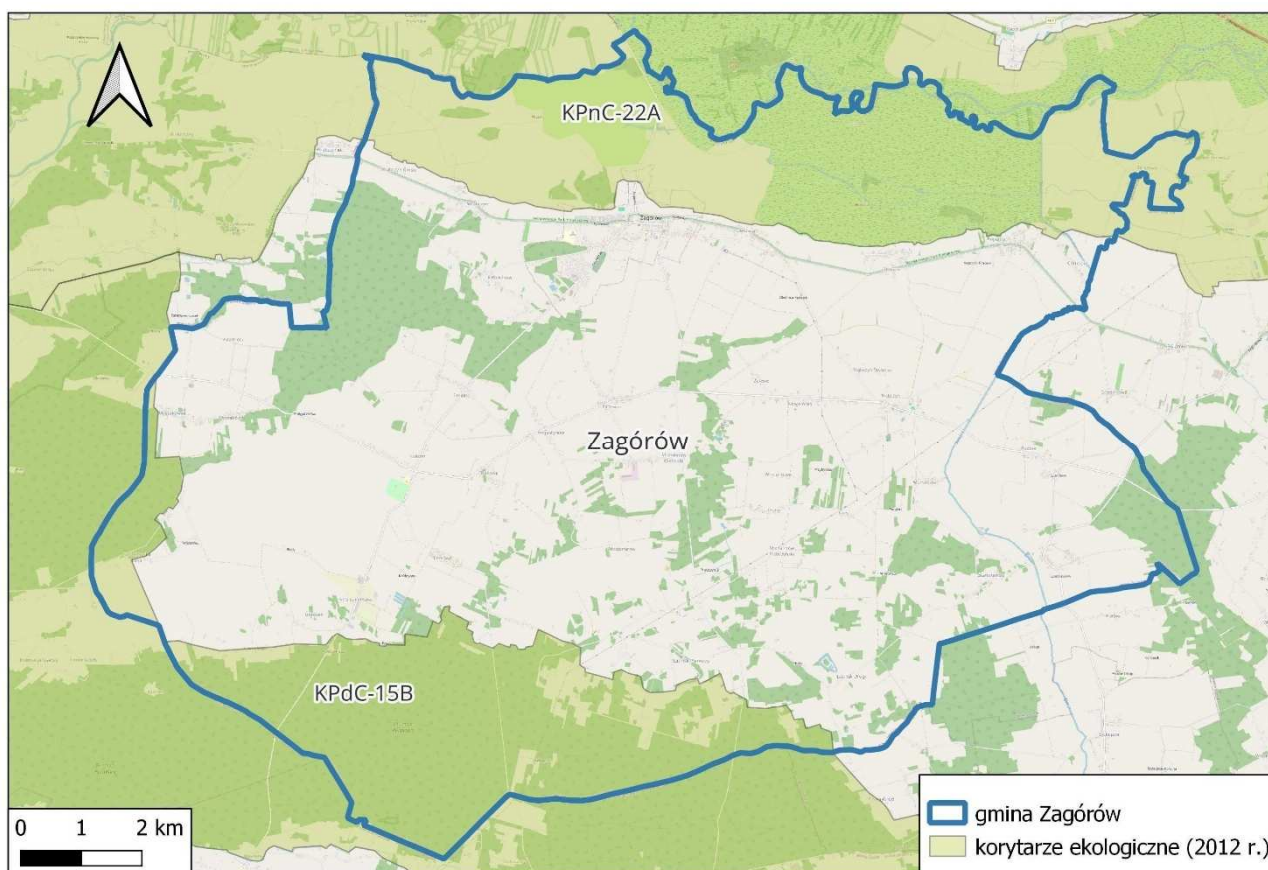
- Północno-Centralnego Korytarza Ekologicznego (KPnC), a ściślej – w zasięgu korytarza KPnC-22D Dolina Warty (północna część gminy);
- Południowo-Centralnego Korytarza Ekologicznego (KPdC), a ściślej – w zasięgu korytarza KPdC-15B Dolina Warty – Stawy Milickie (południowa i zachodnia część gminy).

Położenie obszaru objętego niniejszym opracowaniem na tle korytarzy ekologicznych przedstawia mapa nr 3.

Ponadto, na obszarze objętym opracowaniem znajdują się:

- a) Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- b) Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- c) Obszary Natura 2000:
 - Ostoja Nadwarciańska PLH300009,
 - Dolina Środkowej Warty PLB300002,
- d) Użytki ekologiczne:
 - Smug,
 - Torfa,
 - Żabia,
- e) Pomniki przyrody (10 sztuk) – drzewa lub grupy drzew.

Więcej o formach ochrony przyrody przedstawiono w rozdziale II.3.



Mapa 3. Położenie gminy Zagórz na tle korytarzy ekologicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie <https://www.geoportal.gov.pl/>

Podkład mapowy: OpenStreetMap.

II.2. Charakterystyka fizjograficzna terenu

Teren objęty niniejszym opracowaniem obejmuje obszar całej gminy Zagórz. Gmina Zagórz położona jest w centralno-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w popołudniowej części powiatu słupeckiego. Tworzą ją 48 miejscowości, w tym 37 wsi, zamieszkiwanych przez ponad 8,49 tysięcy mieszkańców⁶. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 15 970 ha.

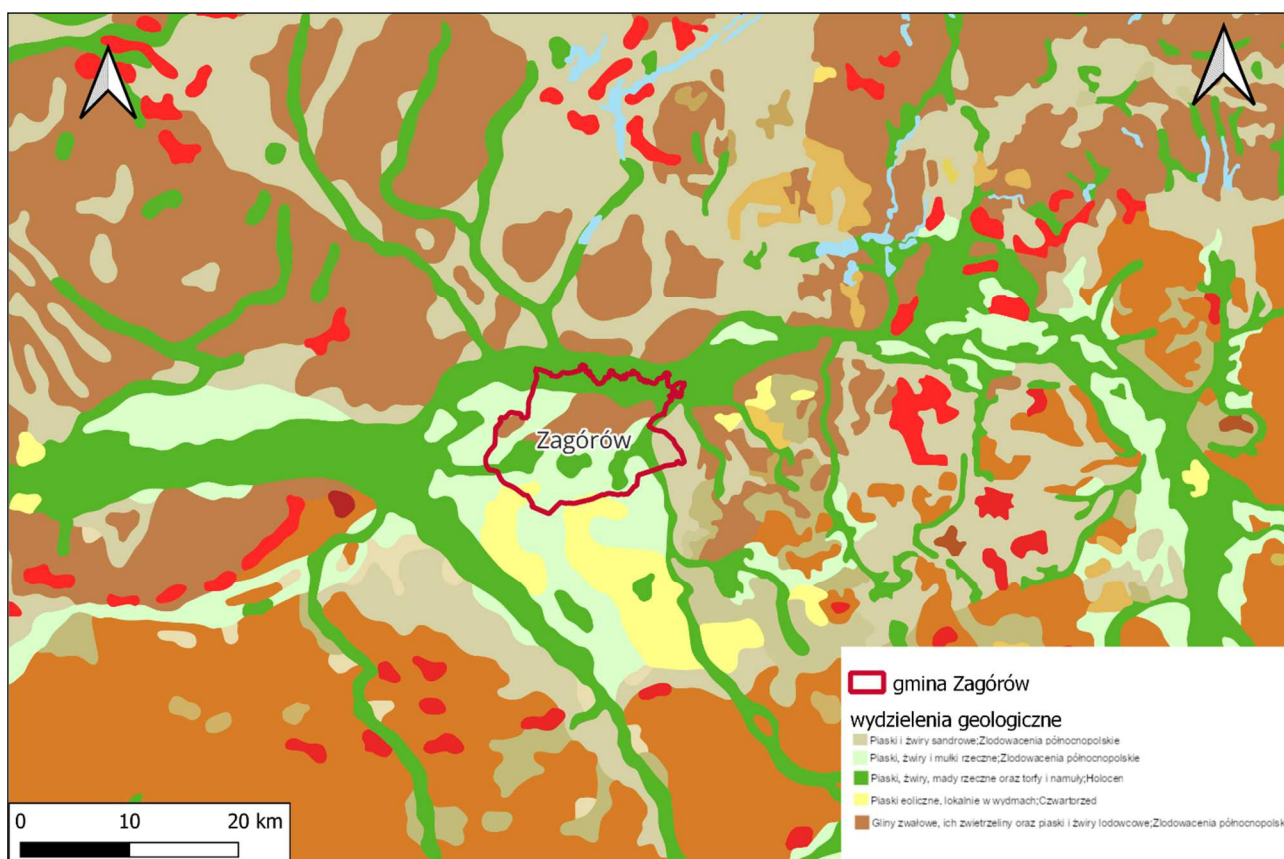
II.2.1. Budowa geologiczna i litologia. Ukształtowanie powierzchni terenu

Obszar gminy Zagórz położony jest w głównej jednostce tektonicznej Paleozoicznej Platformy Zachodnioeuropejskiej, w obrębie niecki Szczecińsko-Miechowskiej.

Starsze utwory trzeciorzędowe na omawianym obszarze reprezentowane są przez iły pstry, tzw. „poznańskie”, szare mułki oraz piaski drobnoziarniste. Miąższość warstw trzeciorzędowych jest bardzo zmienna, związana jest z czwartorzędowymi procesami geologicznymi (i głębokością oddziaływania erozji). Najstarsze utwory czwartorzędowe, gliny zwałowe i piaski ze żwirem, pochodzą z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Maksymalna miąższość tych utworów wynosi 30 m. Najmłodsze utwory, tj. holocenne, położone są w dolinkach cieków wodnych. Są to klastyczne utwory rzeczne, namuły i torfy oraz wydmy.

Wydzielenia geologiczne na przedmiotowym obszarze przedstawiono na mapie nr 4.

⁶ Dane z GUS za 2023 r.



Mapa 4. Wydzielenia geologiczne na obszarze gminy Zagórz oraz w jej najbliższej okolicy.

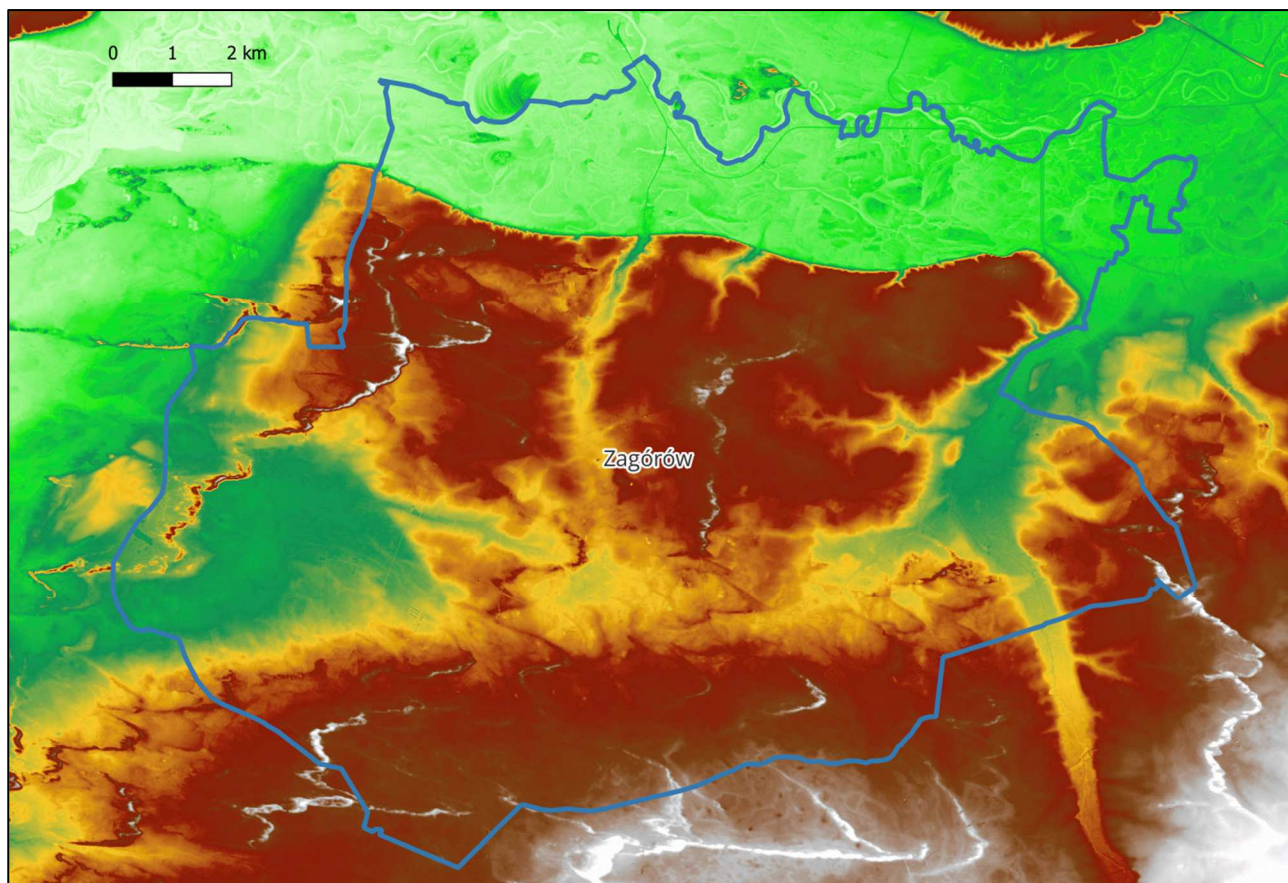
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Rzeźba powierzchni gminy Zagórz ma charakter rzeźby młodoglacjalnej, której charakterystyczne rysy ukształtowały się w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Pod kątem geomorfologicznym formami zlodowacenia bałtyckiego na obszarze gminy Zagórz są:

- terasa środkowa, wydymowa,
- terasa zalewowa, denna, dna basenów (przede wszystkim obszar położony wzdłuż Warty – w okolicy miejscowości Wymysłów, Olchowo, Tarszewo, ale także w centralnej części gminy),
- wysoczyzna morenowa pagórkowata, pochodzenia akumulacyjnego (zlokalizowana na południe od obszaru terasy zalewowej znajdującej się na południe od Warty, tj. w rejonie miejscowości: Wrąbczyn Górski, Wrąbczyn, Zagórz, Oleśnica, Skokum),
- drobne doliny i parowy, rozcinające wysoczyznę (w obrębie Dopływu z Michalionowa oraz w rejonie Czarnej Strugi),
- pagórki wydymowe (m.in. okolice m. Myszaków, Kirchol, Długa Górka, Kościółków, Oleśnica-Folwark, Zalesie).

Rzeźba terenu gminy Zagórz jest zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od ok. 75 m n.p.m. w dolinie Warty do ok. 110,0 m n.p.m. w rejonie Imielna. Wysokości względne pomiędzy dnami dolin a kulminacjami powierzchni wysoczyznowych osiągają najczęściej wartość od 15 do 20 m.

Na rysunku nr 1 przedstawiono stosunki wysokościowe (hipsometryczne) omawianego terenu.

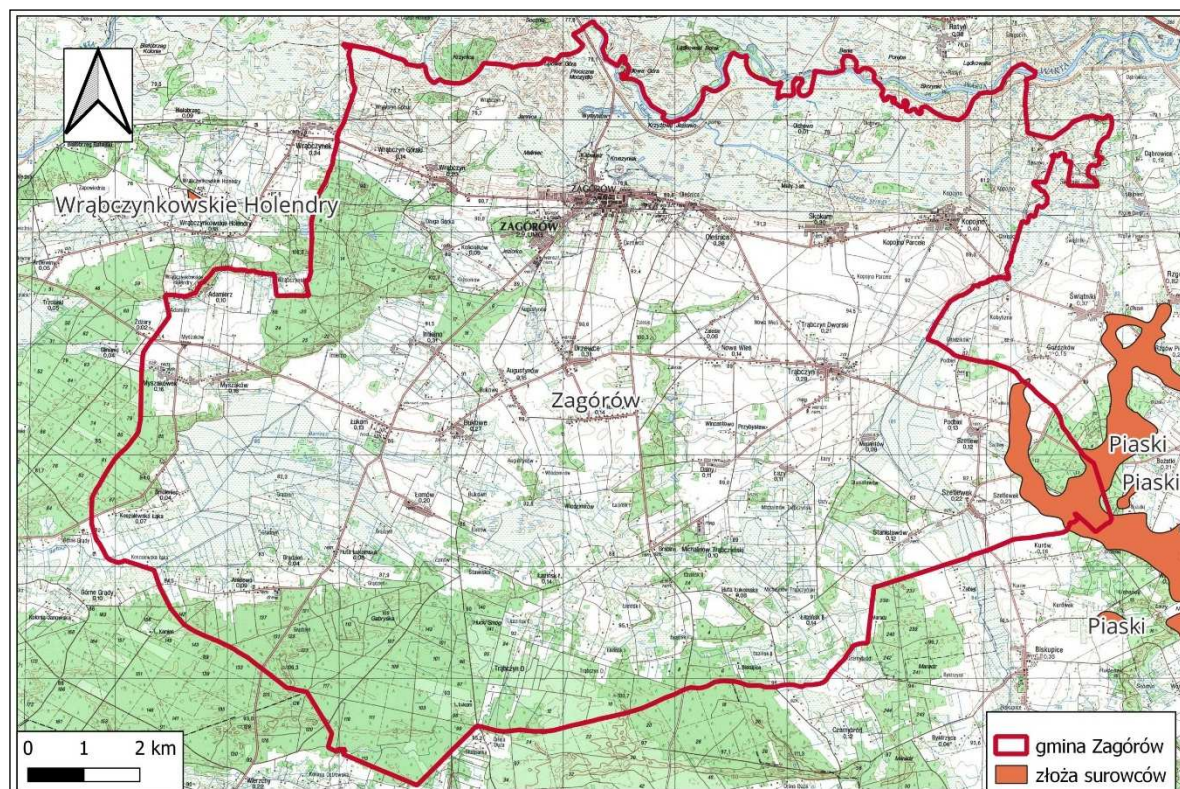


Rysunek 1. Stosunki wysokościowe na obszarze gminy Zagórz i najbliższej okolicy.
Kolorem zielonym wskazano miejsca o najniższej wysokości nad poziomem morza.
Kolorami: białym, brązowym oraz czerwonym – najwyżej położone tereny.

II.2.2. Surowce naturalne oraz złoża, obszary i tereny górnicze

Na terenie Gminy Zagórz występują udokumentowany obszar złóż kopalin pn. Piaski, zlokalizowanym we wschodniej części gminy (w okolicach m. Szetlew i Szetlewek). Ww. obszar w granicach gminy zajmuje powierzchnię 162,3 ha. Kopaliną główną w tym złożu jest węgiel brunatny. Lokalizację złóż kopalin na terenie gminy (oraz w jej okolicy) obrazuje mapa nr 5. Poza tym, na obszarze gminy brak terenów górniczych.

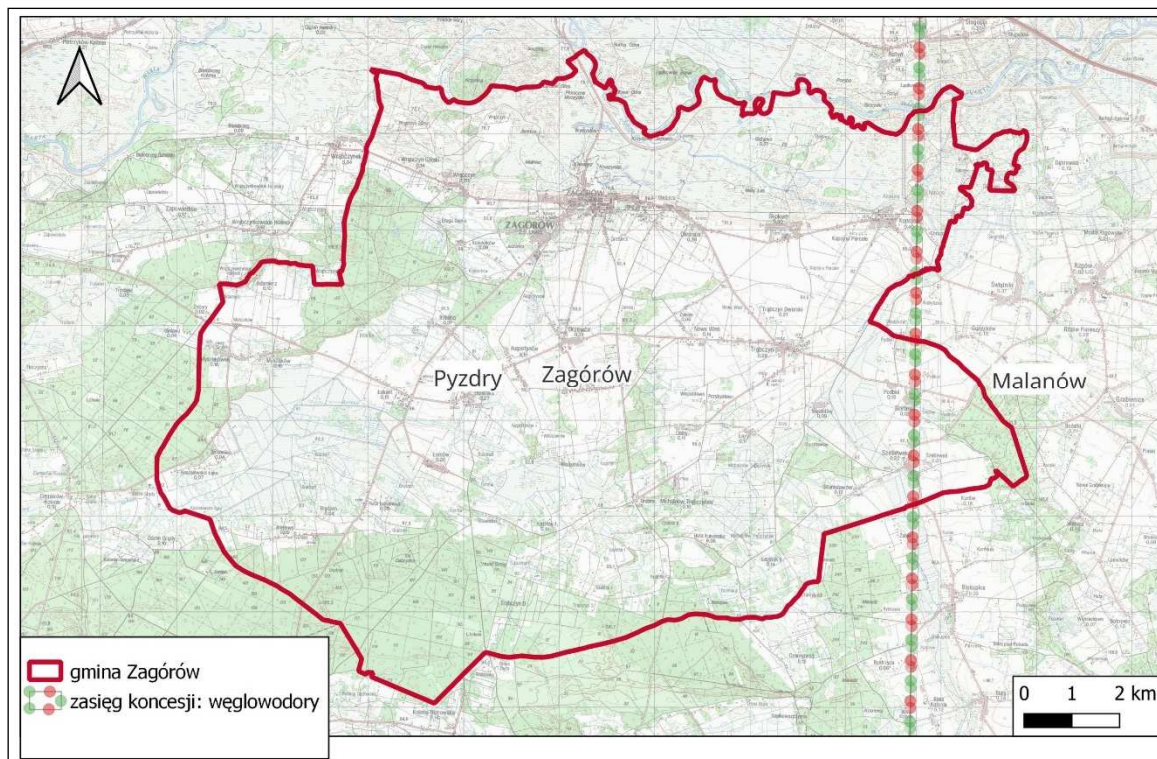
Ponadto, obszar całej gminy obejmują także dwie koncesje – nr 18/99/p z 17 stycznia 2024 r. na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (koncesja „Pyzdry”), obejmująca swym zasięgiem niemal całą gminę, a także koncesja nr 5/2017/Ł z dnia 14 czerwca 2017 r. na poszukiwanie i rozpoznawanie oraz wydobywanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego (koncesja „Malanów”), obejmująca wschodnie fragmenty gminy. Zasięg ww. koncesji przedstawiono na mapie nr 6.



Mapa 5. Położenie złóż surowców na obszarze gminy Zagórz oraz w jej najbliższej okolicy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Podkład mapowy: OpenStreetMap.



Mapa 6. Zasięg koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarze gminy Zagórz.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Podkład mapowy: OpenStreetMap.

II.2.3. Stosunki wodne

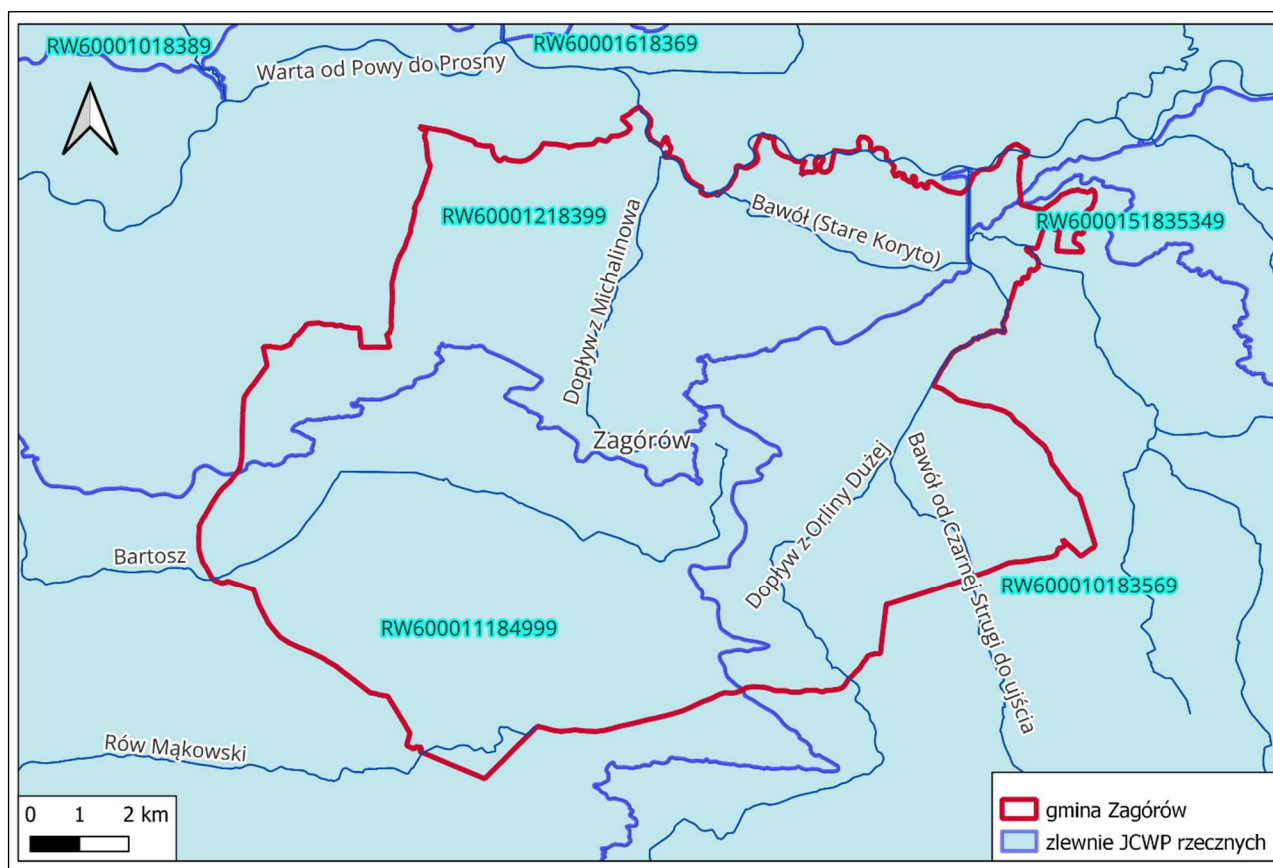
Wody powierzchniowe

Gmina Zagórz położona jest w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty, w zlewni trzech rzek:

- RW60001218399 Warta od Powy do Proсны,
- RW600011184999 Proсна od dopływu z Piątka Małego do ujścia,
- RW600010183569 Czarna Struga od Bawółu do ujścia.

Warta w rejonie gminy Zagórz jest nieuregulowana. Dopływem Warty jest Czarna Struga (Bawół), która płynie we wschodniej części gminy i łączy się z Wartą w okolicach Kopojna. W Polsce rzeki charakteryzują się śnieżno-deszczowym ustrojem zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku: zasilanie śnieżne powodujące wysokie stany wód na wiosnę oraz zasilanie deszczowe związane z letnim maksimum opadowym przypadającym na koniec czerwca lub drugą połowę lipca. Z wysokimi stanami wód na terenie gminy związane jest występowanie obszarów okresowo podmokłych. Dotyczy to głównie dolin największych rzek na terenie gminy: Warty i Czarnej Strugi. Rzeki na terenie gminy Zagórz także charakteryzuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania, z jednym maksimum i jednym minimum w roku. Kulminacje stanów występują na ogół pomiędzy lutym i kwietniem, po czym stany wody i przepływy znacznie się zmniejszają. Coroczne zalewy rzek i cieków ograniczają się do podtapiania użytków zielonych w dolinach. W rocznym przebiegu stanów wody wyraźnie zaznacza się dominacja stanów niskich.

Na mapie nr 7 przedstawiono zlewnie jednolitych części wód rzecznych, a także jednolite części wód rzecznych, znajdujące się na terenie gminy Zagórz.



Mapa 7. Położenie zlewni jednolitych części wód rzecznych, a także jednolite części wód rzecznych, znajdujące się na terenie gminy Zagórz oraz w jej najbliższej okolicy.

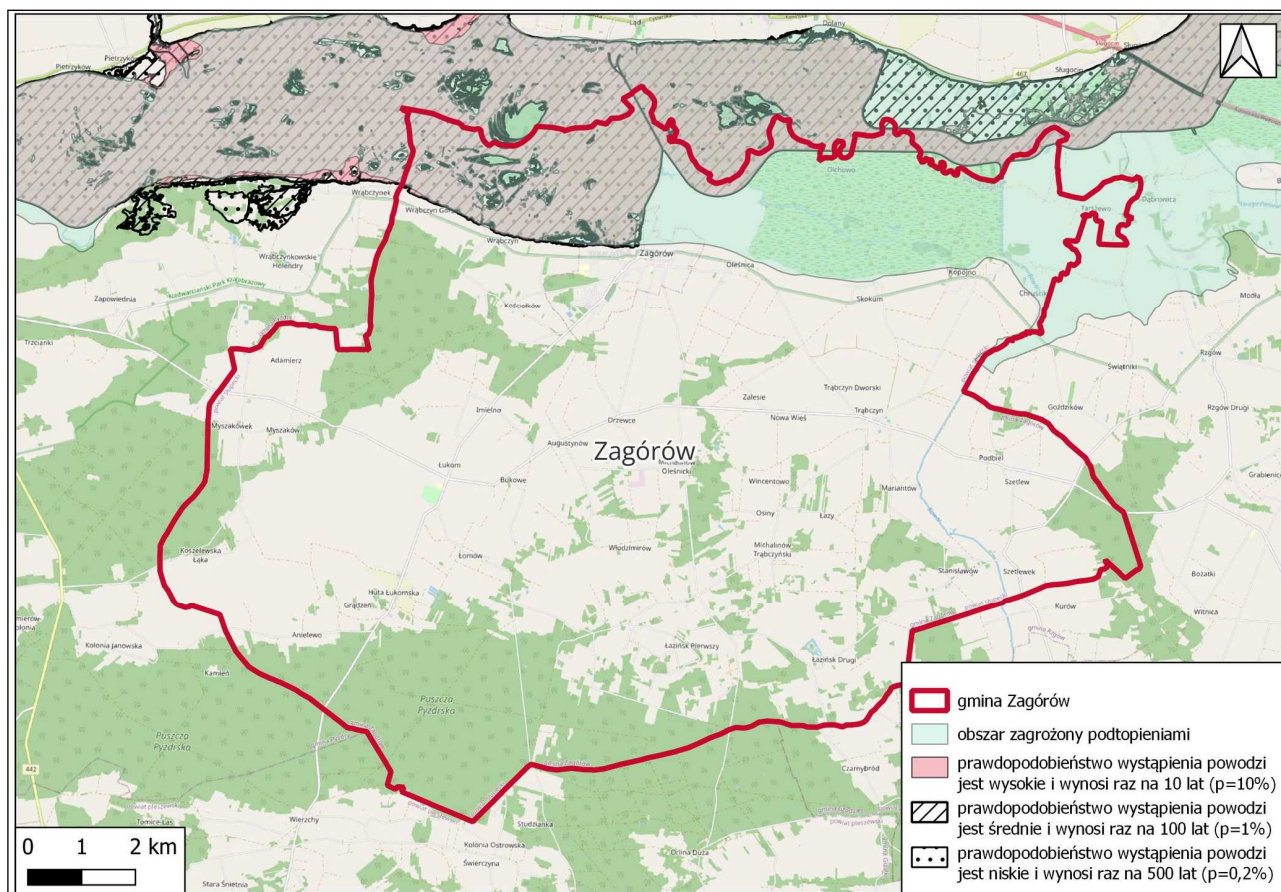
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zawartych w serwisie <https://apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania>

Na terenie gminy Zagórz nie występują jeziora.

Ponadto, na podstawie posiadanych danych ustalono, że gmina częściowo znajduje się:

- w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.), tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ww. ustawy, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- w obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),

co zobrazowano na mapie nr 8.



Mapa 8. Obszary zagrożone podtopieniami oraz powodzią.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach <https://www.geoportal.gov.pl/> oraz <https://wody.isok.gov.pl/>. Podkład mapowy: OpenStreetMap.

Wody podziemne

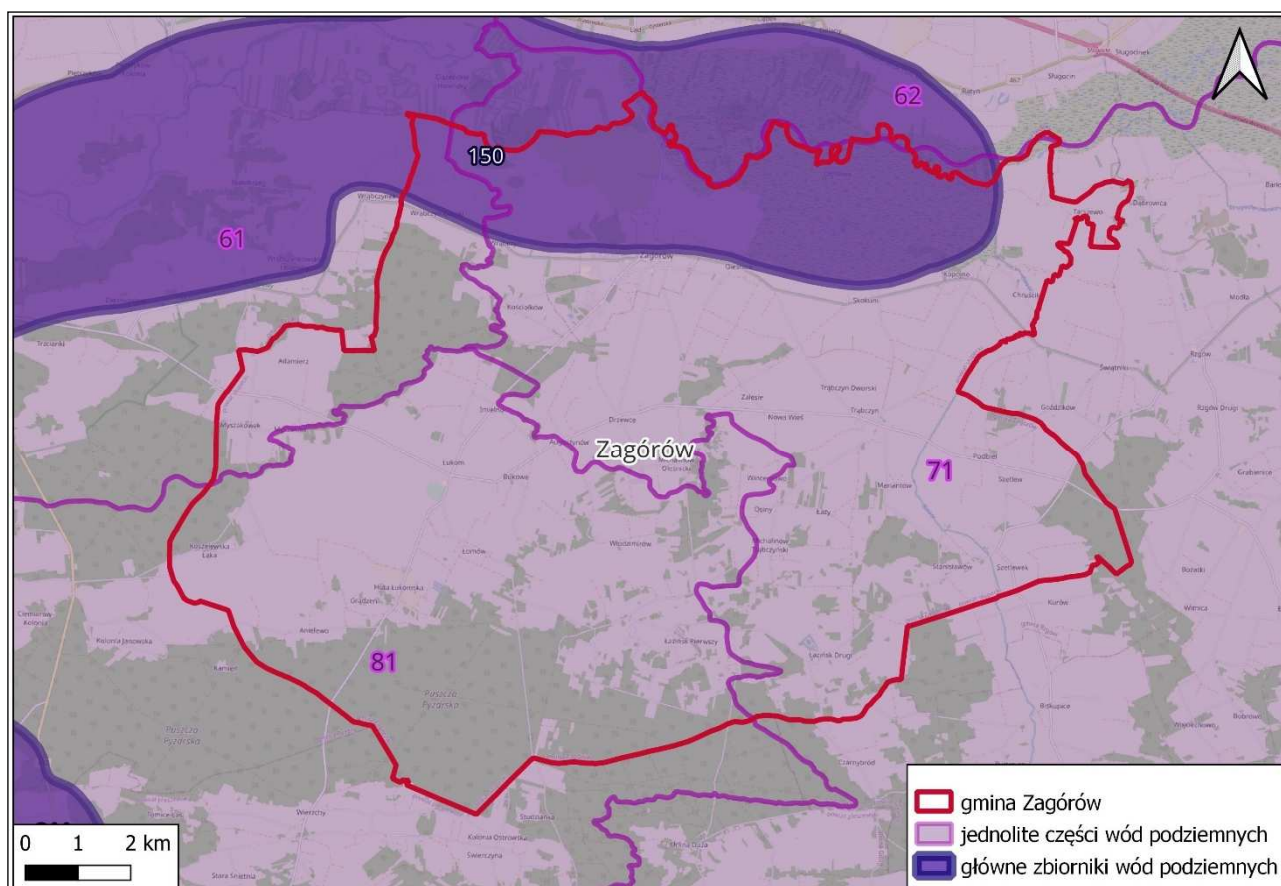
Teren gminy Zagórz znajduje się w granicach czterech jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): nr 61 (PLGW600061), 62 (PLGW600062), 71 (PLGW600071) i 81 (PLGW600081). Charakter wód podziemnych na terenie gminy Zagórz związany jest z budową geologiczną. Można zatem wyróżnić wody podziemne na obszarach pozadolinnych oraz dolinnych. Większość obszaru gminy

to tereny dolinne. Wody podziemne występują tu głównie w piaskach rzecznych holoceno-plejstocenijskich.

W granicach administracyjnych gminy Zagórz występuje główny zbiornik wód podziemnych nr 150 Pradolina Warszawa-Berlin.

Na terenie gminy główne struktury wodonośne występują w utworach trzeciorzędowo-kredowych oraz czwartorzędowych. Najgłębszym i najbardziej zasobnym jest poziom kredy górnej, z którego pobierana jest woda w Trąbczynie i Zagórz. Główną strukturą wodonośną czwartorzędową jest pradolina Warszawsko-Berlińska.

Położenie gminy Zagórz na tle jednolitych części wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych przedstawia mapa nr 9.



Mapa 9. Położenie gminy Zagórz na tle jednolitych części wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach <https://www.geoportal.gov.pl/> oraz <https://geoportal.pgi.gov.pl>. Podkład mapowy: OpenStreetMap.

II.2.4. Warunki glebowe

Typy gleb na obszarze gminy Zagórz są ściśle związane z procesami geologicznymi oraz z oddziaływaniem biotycznym. W gminie Zagórz gleby dobre nie stanowią zwartych kompleksów, lecz występują w układzie mozaikowym, przeplatane glebami o słabszych właściwościach. Na terenie gminy najczęściej spotykanymi glebami są:

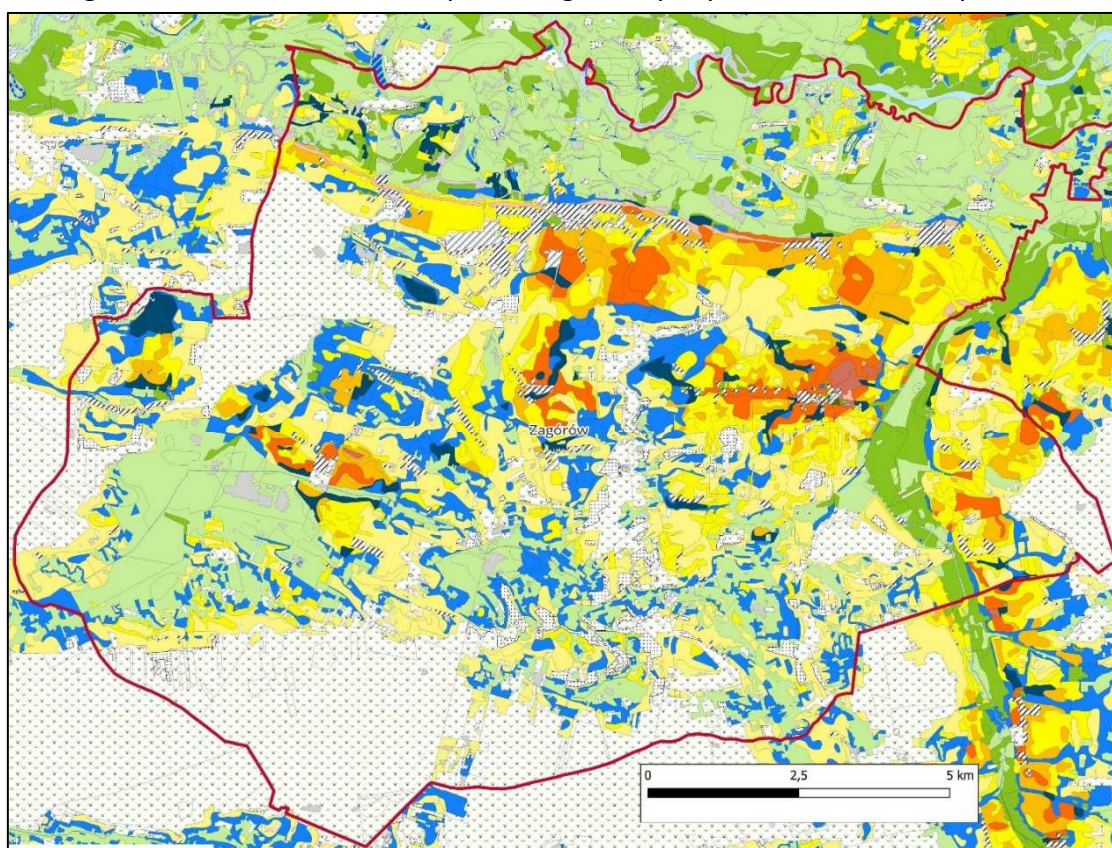
- gleby pseudobielicowe (okolice miejscowości: Skokum, Kopojno, Oleśnica, Zagórz, Drzewce, Łukom, Włodzimirów i in.),

- gleby brunatne wyługowane i kwaśne (okolice miejscowości: Bukowe, Łomów, Stawisko, Huta Łukomska, Myszaków, Wrąbczyn, Oleśnica, Nowa Wieś, Trąbczyn i in.),
- gleby brunatne właściwe (niewielki pas pomiędzy m. Oleśnica a Skokum),
- gleby murszowo-mineralne (okolice miejscowości: Bukowe, Trąbczyn, Zalesie, Nowa Wieś, Michalinów, Drzewce, Włodzimirów, Łazińsk, Imielno, Kościółków i in.),
- mady (w rejonie dolin cieków wodnych, w zagłębieniach terenu, np. w pobliżu miejscowości: Olchowo, Kopojno, Wymysłów i in.).

Większy kompleks czarnych ziem znajduje się w rejonie miejscowości Trąbczyn. Gleby brunatne właściwe, również bardzo dobre, występują z kolei w okolicy Łukomia, w Zagórowie (niewielki fragment),

Pod względem rolniczej przydatności zdecydowanie przeważają gleby należące do kompleksu żytniego. Nie brakuje także obszarów w kompelskiej zbożowo-pastewnym.

Szczegółowe rozmieszczenie kompleksów glebowych przedstawiono na rysunku nr 2.



Legenda		Kompleksy trwałych użytków zielonych	
Kompleksy gleb ornyc		1z	użytki zielone bardzo dobre i dobre
1	kompleks pszeniczny bardzo dobry	2z	użytki zielone średnie
2	kompleks pszeniczny dobry	3z	użytki zielone słabe i bardzo słabe
3	kompleks pszeniczny wadliwy	Ls	las
4	kompleks żytni bardzo dobry	N	nieużytki rolnicze
5	kompleks żytni dobry	RN	gleby rolniczo nieprzydatne
6	kompleks żytni słaby	Tnk	tereny nieklasyfikowane
7	kompleks żytni bardzo słaby	Tz	tereny zabudowane o zwartej zabudowie
8	kompleks zbożowo-pastewny mocny	W	wody
9	kompleks zbożowo-pastewny słaby	WN	wody nieużytki

Rysunek 2. Zróżnicowanie gleb na terenie objętym projektem planu ogólnego. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie <https://www.geoportal.gov.pl/>

II.2.5. Szata roślinna

Szata roślinna gminy Zagórz jest dość zróżnicowana, co związane głównie ze sposobem gospodarowania oraz z naturalnymi warunkami siedliskowymi. Centralną część gminy stanowią obszary rozwinięte rolniczo, przez co większości pozbawione trwałej szaty roślinnej (wielohektarowe uprawy roślin zbożowych), z niewielką powierzchnią lasów. Większe kompleksy leśne w gminie Zagórz znajdują się w rejonie miejscowości:

- Anielewo, Grądzień, Trąbczyn B (południe gminy),
- Imielno, Długa Górka, Kirchol (północno-zachodnia część gminy),
- Łazińsk Drugi (południe gminy),
- Szetlewek (wschodnia część gminy),
- Stanisławów (wschodnia część gminy),
- Koszelewska Łąka i Myszaków (zachodnia część gminy).

Dominującym gatunkiem lasotwórczym na terenie gminy jest sosna zwyczajna. Lokalnie jest to brzoza brodawkowata i olsza czarna (okolice Łazińska Drugiego).

Specyficzny rodzaj roślinności koncentruje się w sąsiedztwie wód powierzchniowych. Na terenie gminy brak jest jezior, dlatego roślinność wodna związana jest z ciekami płynącymi (naturalnymi i rowami melioracyjnymi), a także z niewielkimi oczkami wodnymi.

Na obszarze gminy potencjalna roślinność naturalna ⁷ jest zróżnicowana, co jest konsekwencją deniwelacji terenu oraz mozaikowatości gleb na terenie gminy. Na terenach położonych niżej dominują zespoły: niżowy łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* i nadrzeczny łęg jesionowo-wiązowy *Ficario-Ulmetum typicum*. Na terenach położonych wyżej potencjalną roślinność naturalną reprezentują przede wszystkim grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum*, a także kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe *Quercus robur-Pinetum* oraz suboceaniczny bór sosnowy *Leucobryo-Pinetum*.

Potencjalną roślinność naturalną na obszarze gminy Zagórz przedstawia mapa nr 10. W rzeczywistości, z uwagi na zmianę w przeszłości terenów leśnych na użytki rolne, relatywnie znaczną część gminy pokrywają tereny łąkowe: wśród 11 257 ha użytków rolnych grunty orne zajmują 7299 ha, łąki i pastwiska – 3896 ha, a sady – 62 ha⁸.

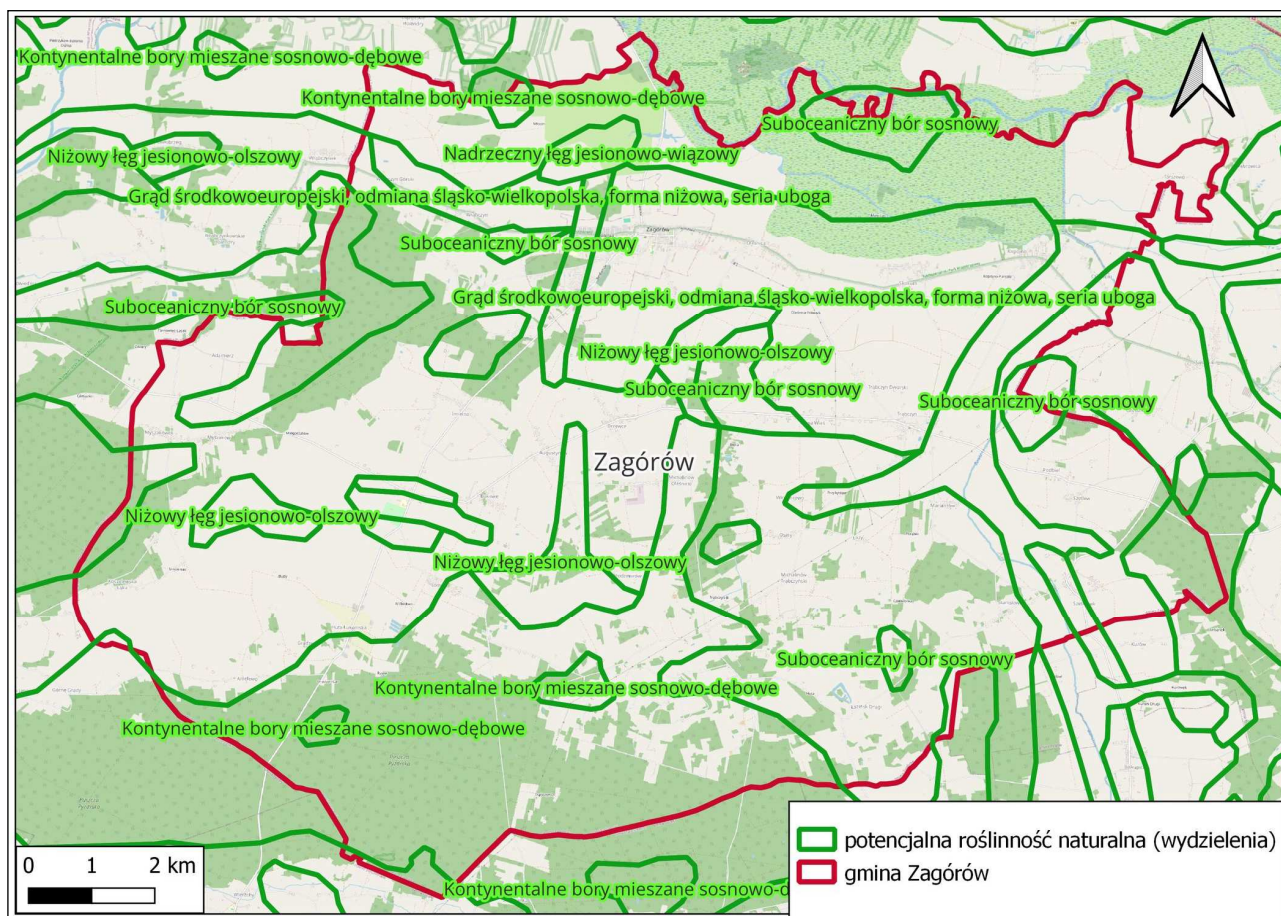
Z uwagi na obecność szlaków komunikacyjnych na wszystkich tu liczne gatunki ruderalne. W gminie Zagórz spotkać można m. in. gatunki takie, jak: wrotycz pospolity *Tanacetum vulgare* L., perz właściwy *Elymus repens* (L.) Gould, babka zwyczajna *Plantago major* L., babka lancetowata *Plantago lanceolata* L., sałata kompasowa *Lactuca serriola* L., krwawnik pospolity *Achillea millefolium* L., tasznik pospolity *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik., wiechlina roczna *Poa annua* L., cykoria podróżnik *Cichorium intybus* L., bniec biały *Melandrium album* (Mill.) Garcke, wiesiołek dwuletni *Oenothera biennis* L., pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa* L., stulicha psia *Descurainia sophia* (L.) Webb ex Prantl, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* L., nawłóć pospolita *Solidago virgaurea* L. i inne.

Ważnymi elementami kształtującymi krajobraz gminy Zagórz są zadrzewienia przydrożne. Występują one w różnych formach tj.: pojedyncze drzewa, grupy drzew, pasma i aleje. Pełnią one funkcje: ochronną, gospodarczą, a przede wszystkim są łącznikami biocenotycznymi.

⁷ za: Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023, Potencjalna roślinność naturalna Polski (wersja wektorowa), IGI PAN, Warszawa.

⁸ za: <https://zagorow.pl/cms/7574>

Pojedyncze drzewa mają duże znaczenie estetyczno-krajobrazowe i biologiczne w krajobrazie miasta Zagórów oraz w krajobrazie wiejskim.



Mapa 10. Mapa potencjalnej roślinności naturalnej na terenie gminy Zagórów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023, Potencjalna roślinność naturalna Polski (wersja wektorowa), IGiPZ PAN, Warszawa.

II.2.6. Świat zwierzęcy

Dla omawianego obszaru brak jest kompleksowego, specjalistycznego opracowania faunistycznego.

Świat zwierząt analizowanego obszaru jest typowy dla obszarów nizinnych Wielkopolski. Większość występujących tu grup zwierząt związana jest z otwartymi obszarami pól i wilgotnymi terenami dolin rzecznych. W lasach żyją takie zwierzęta, jak: jelenie *Cervus elaphus*, daniela *Dama dama*, sarny *Capreolus capreolus*, dziki *Sus scrofa*, zające szaraki *Lepus europaeus*, króliki dzikie *Oryctolagus cuniculus*, lisy *Vulpes vulpes*, borsuki *Meles meles*, kuny domowe *Martes foina* i leśne *Martes martes*, jeże *Erinaceus europaeus*, wiewiórki *Sciurus vulgaris*.

Obszar gminy (jako fragment obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty PLB300002) ważny jest w szczególności dla ochrony lęgowej i przelotnej populacji wielu gatunków ptaków.

Ważne siedliska płazów oraz ostoje innych zwierząt stanowią tereny cieków wodnych. Wśród płazów i gadów na terenie gminy występują gatunki pospolite, rozpowszechnione w Polsce. Na omawianym terenie mogą występować pospolitsze gady.

Dużym bogactwem i różnorodnością odznacza się także świat bezkręgowców. Brak jest jednak szczegółowych badań dla omawianego obszaru.

Reasumując, na terenie objętym opracowaniem, różnorodność faunistyczna jest zróżnicowana. Teren doliny Warty, a także obszary łąkowe, cechują się wyższą różnorodnością (zwłaszcza ptaków oraz owadów). Poza tym, na terenie miasta i gminy Zagórz dominują pospolite gatunki, wśród których wiele jest synantropijnych.

II.2.7. Dobra kulturowe

Na obszarze gminy Zagórz znajdują się liczne zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Są to zespoły budowlane lub obiekty wchodzące w skład zespołów budowlanych, które składają się z kilku obiektów; w skład zabytków nieruchomych wchodzi głównie zabudowania w ramach istniejących gospodarstw, jak budynki mieszkalne, budynki inwentarskie, lub całe zagrody.

Na terenie gminy Zagórz znajdują się obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków. Są to:

- Kopojno
 - zespół pałacowy, 1 poł. XIX, nr rej.: 1378 z 23.02.1973:
 - pałac
 - oficyna
 - spichlerz
- Łukom
 - park dworski, nr rej.: ks.2-I-2a/35/48 z 20.07.1949
- Trąbczyn
 - kościół par. pw. św. Stanisława, 1908, nr rej.: 384/126 z 2.09.1985
 - plebania, k. XIX, 1910, nr rej.: jw.
- Zagórz
 - układ urbanistyczny, 1407-XX, nr rej.: 465/206 z 31.12.1991
 - kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, ul. Kościelna, XV, 1740-60, 1851, nr rej.: 767 z 13.11.1969
 - plebania z otoczeniem, 1808, 1910, nr rej.: A/494/235 z 30.12.1993
 - zespół kościoła ewangelickiego, ul. Konińska 4-6, nr rej.: 451/192 z 17.10.1990:
 - kościół, 1884
 - pastorówka, 1938
 - kantorówka, 1913
 - cmentarz rzym.-kat., ul. Berdychów, 1 poł. XIX, nr rej.: 791/Wlkp/A z 19.04.2010
 - dom, Mały Rynek 4/5, 1 poł. XIX, nr rej.: 768 z 13.11.1969

Do rejestru zabytków ruchomych wpisane są 74 obiekty stanowiące wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Zagórz. Są one wpisane do rejestru pod następującymi numerami:

1. B-9/74/4063 z dnia 6.06.1950 r., decyzja nr Ks. Z.II.-1/89/50 – jeden obiekt,
2. B-1/66/4071 z dnia 6.06.1950 r., decyzja nr Ks. Z.II.-1/90/50 – jeden obiekt,
3. B-31/98 z dnia 30.06.1971 r., decyzja nr Kl. III-860/40/71 – 28 obiektów,
4. B-92/38 z dnia 13.10.1993 r., decyzja PSOZ/WKZ/5336/13/93 – 46 obiektów.

Ołtarze oraz relikwiarze zostały odrestaurowane pod koniec lat 90-tych ubiegłego wieku wraz z całym wnętrzem kościoła i są obecnie w dobrym stanie. Pozostałe obiekty znajdują się w stanie dostatecznym.

W rejestrze zabytków ujęta jest również znajdująca się na Małym Rynku w Zagórowie, wykonana w piaskowcu, barokowa kolumna z figurą św. Jana Nepomucena, ozdobiona płaskorzeźbami Matki Boskiej Bolesnej, św. Wawrzyńca, św. Augustyna i św. Grzegorza. Figura ufundowana przez Mariannę i Grzegorza Plucińskich w dniu 7 września 1747 r. Zabytkowa figura wpisana do rejestru pod numerem B-21/80 z dn. 17.05.1971 pomimo, że niedawno była odrestaurowana nie przedstawia stanu lepszego niż dostateczny i wymaga ponownego odnowienia.

Na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, jest nim grodzisko pierścieniowate XI-XIII w. (nr rej. 755/A z dn. 06.11.1969 r. oraz 32/Wlkp/C z dnia 23.02.2011 r.). Grodzisko usytuowane w znacznej swej części na działce nr 851, obręb 0023 Oleśnica, gmina Zagórow, położone na prawym brzegu rzeki Warty, stanowi jednocześnie obiekt o własnej formie krajobrazowej.

II.2.8. Klimat lokalny

Gmina Zagórow leży w strefie charakteryzującej się cechami przejściowymi pomiędzy klimatem oceanicznym, a kontynentalnym. Elementy meteorologiczne kształtują w tym rejonie głównie masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego, a w minimalnym stopniu powietrze arktyczne i zwrotnikowe.

Według podziału rolniczo-klimatycznego Polski R. Gumińskiego (1948) gmina Zagórow należy do dzielnicy środkowej (VII). Jest to obszar o najmniejszym w kraju opadzie atmosferycznym (poniżej 500 mm/rok), największej liczbie dni słonecznych (ponad 50) oraz najmniejsza w kraju liczbą dni pochmurnych (poniżej 130). Liczba dni mroźnych waha się od 30 do 50, a z przymrozkami około 110. Przeciętny czas trwania pokrywy śnieżnej wynosi od 50 do 80 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 8 °C. W ciągu roku występuje od 140 do 160 dni z opadem powyżej 0,1 mm i około 35 dni z opadem śnieżnym. Czas trwania okresu wegetacyjnego waha się od 210 do 220 dni.

Gmina Zagórow z uwagi na występujące tereny leśne, cieków wodnych, a także otwarte przestrzenie pól, z relatywnie niewielkimi powierzchniami utwardzonymi, charakteryzuje się dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi o zmniejszonych dobowych wahaniami.

II.2.9. Krajobraz

Wg klasyfikacji typologicznej krajobrazów naturalnych Polski na omawianym terenie dominuje krajobraz nizin, glacialny, równinny i falisty.

Generalnie, teren gminy Zagórow położony jest w obrębie typów i podtypów krajobrazów:

a) typu wiejskiego, w podtypach:

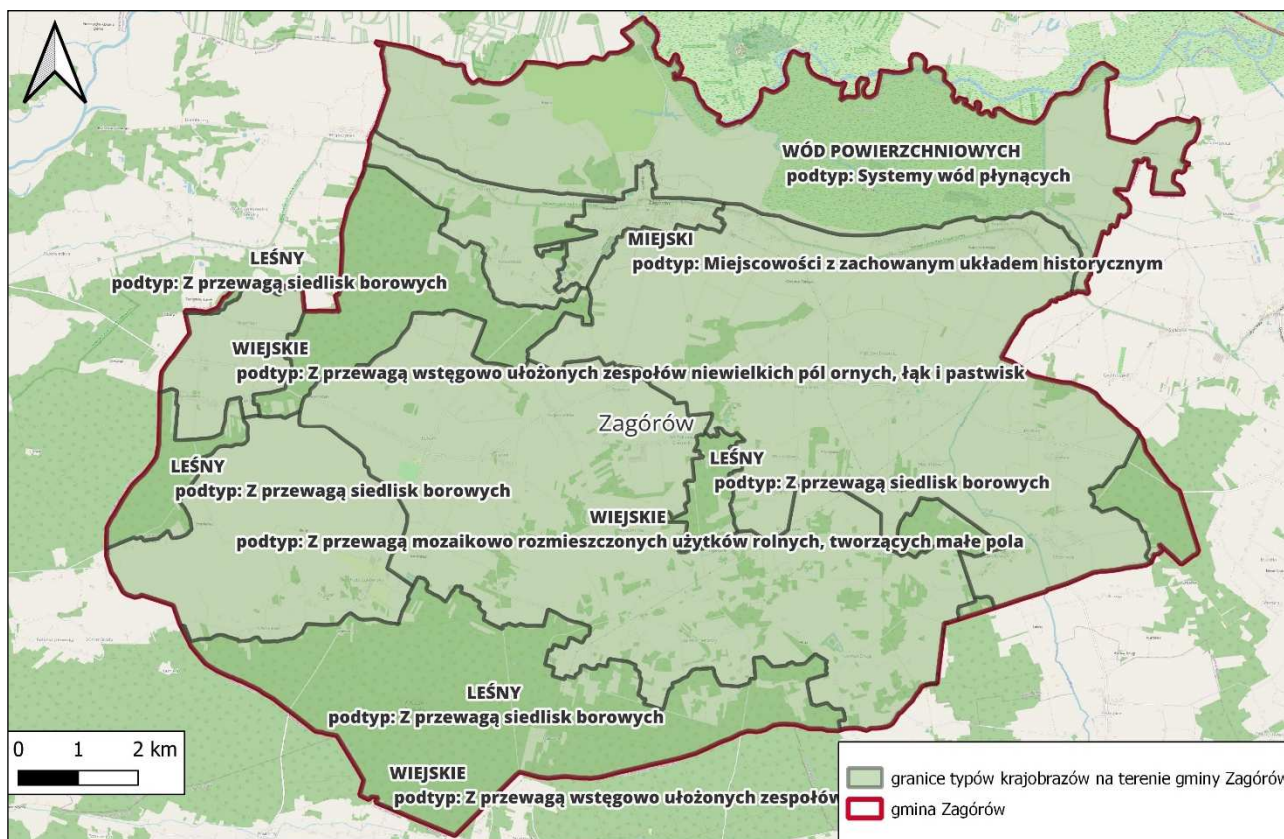
- z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola (centralna część gminy – miejscowości: Łukom, Łomów, Łazińsk Pierwszy, Łazińsk Drugi, Włodzimirów, Augustynów, Bukowe, Imielno, Drzewce),
- z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk (zachodnia część gminy – miejscowości: Huta Łukomska, Grądzęń, Anielewo, Smoleniec, Myszaków, Myszakówek, Adamierz, Wrąbczynek; środkowo-wschodnia część gminy – miejscowości: Oleśnica, Trąbczyn, Skokum, Podbiel, Szetlewek),

b) typu miejskiego, w podtypie miejscowości z zachowanym układem historycznym (m. Zagórow),

c) typu leśnego, w podtypie z przewagą siedlisk borowych (wszystkie kompleksy leśne w gminie),

d) typu wód powierzchniowych, w podtypie systemu wód płynących (północna część gminy).

Mapa nr 11 przedstawia rozmieszczenie typów i podtypów krajobrazów na terenie gminy Zagórz.



Mapa 11. Rozmieszczenie typów i podtypów krajobrazów na terenie gminy Zagórz.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach <https://www.geoportal.gov.pl/> oraz <https://wbppoznan.pl/AudytyKrajobrazowy/SIP/index.html>

Należy zaznaczyć, że krajobraz ma wiele znaczeń i płaszczyzn ujęcia (opisano poniżej). „Krajobraz materialny” (*matterscape*) jest rzeczywistością fizyczną, opisaną jako system podległy prawom natury. W tym ujęciu można wyróżnić: (1) *strukturę krajobrazu*, czyli przestrzenne relacje między jednostkami krajobrazowymi; (2) *funkcjonowanie krajobrazu*, czyli interakcje między przestrzennymi jednostkami krajobrazowymi; (3) *zmiennosc*, czyli przekształcenia struktury i funkcji układu jednostek ekologicznych w czasie.⁹ „Krajobraz jako pojęcie społeczno-prawne” (*powerscape*) jest stworzony przez społeczność jako system norm i celów. Normy te są sformalizowane (akty prawne) oraz niesformalizowane (wywodzące się z tradycji, zwyczajów). Krajobraz w tym ujęciu to system norm, które regulują zasady postępowania danej społeczności w odniesieniu do otaczającego krajobrazu. Nie mają one charakteru uniwersalnego – są indywidualne dla różnych społeczności.¹⁰ „Krajobraz mentalny” (*mindscape*) istnieje w „wewnętrznym świecie” każdej jednostki. Rzeczywistość wewnętrzna jest wytworem świadomości. Krajobraz mentalny jest krajobrazem doświadczanym przez ludzi; jest systemem indywidualnych wartości, sądów, odczuć, znaczeń nadawanych przestrzeni i jej komponentom. Krajobraz ma również wymiar percepcyjny, estetyczny, artystyczny i egzystencjalny. Taki krajobraz można badać jedynie przy uwzględnieniu osoby obserwatora. Sam krajobraz zaś odbieramy przez nasze zmysły, dlatego poza rolę

⁹ za: Kupidura A., Łuczewski M., Kupidura P. 2011. Wartość krajobrazu. Rozwój przestrzeni obszarów wiejskich. PWN, Warszawa .

¹⁰ tamże.

obserwatora istotne w ocenie krajobrazu będzie także miejsce, w którym obserwator się znajduje i z którego krajobraz jest kontemplowany. W takim rozumowaniu sama ocena krajobrazu powinna zatem skupić się na percepcyjnym podejściu do przestrzeni i na jej walorach estetycznych.¹¹

Wartość ogólna krajobrazu jest zagadnieniem bardzo złożonym, bowiem krajobraz nie ma charakteru statycznego, podlega permanentnie zmianom. Relacje pomiędzy elementami przyrodniczymi i kulturowymi zmieniają się w czasie i przestrzeni, tworząc *tożsamość miejsca*.¹² Dopiero znając tożsamość miejsca można podjąć próbę oceny oddziaływania nań planowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Na omawianym obszarze znajdują się zarówno cenne elementy krajobrazu jak i fragmenty zdewastowane, wymagające naprawy. Najkorzystniejsze są położone w sąsiedztwie fragmenty lasów oraz wód powierzchniowych.

Reasumując, wartość ogólna krajobrazu jest zagadnieniem bardzo złożonym, bowiem krajobraz nie ma charakteru statycznego, podlega permanentnie zmianom. Relacje pomiędzy elementami przyrodniczymi i kulturowymi zmieniają się w czasie i przestrzeni, tworząc *tożsamość miejsca*.¹³ Dopiero znając tożsamość miejsca można podjąć próbę oceny oddziaływania dla planowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Subiektywna analiza autora niniejszego opracowania wykazała, że krajobraz gminy w ujęciu całościowym jest przeciętny, choć nie brakuje w nim miejsc o podwyższonych walorach (szczególnie w rejonie jezior oraz w miejscach występowania większych deniwelacji terenu).

Co ważne, na terenie gminy Zagórz wyznaczono w ramach uchwalonego audytu krajobrazowego, krajobraz priorytetowy. To obszar położony w północnej części gminy, w dolinie rzeki Warty.

Mapa nr 12 przedstawia zasięg obszaru objętego krajobrazem priorytetowym, a także inne obiekty istotne z punktu widzenia ochrony krajobrazu: dominanty krajobrazowe (na obszarze gminy – kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w Zagórz), przedpola ekspozycji, osie widokowe, elementy liniowe o negatywnym odbiorze wizualnym (napowietrzne linie elektroenergetyczne), obszar negatywnego odbioru wizualnego (oczyszczalnia ścieków w Zagórz).

Ponadto, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, nie uchwalił jeszcze żadnej uchwały wprowadzającej strefy ochrony krajobrazu.

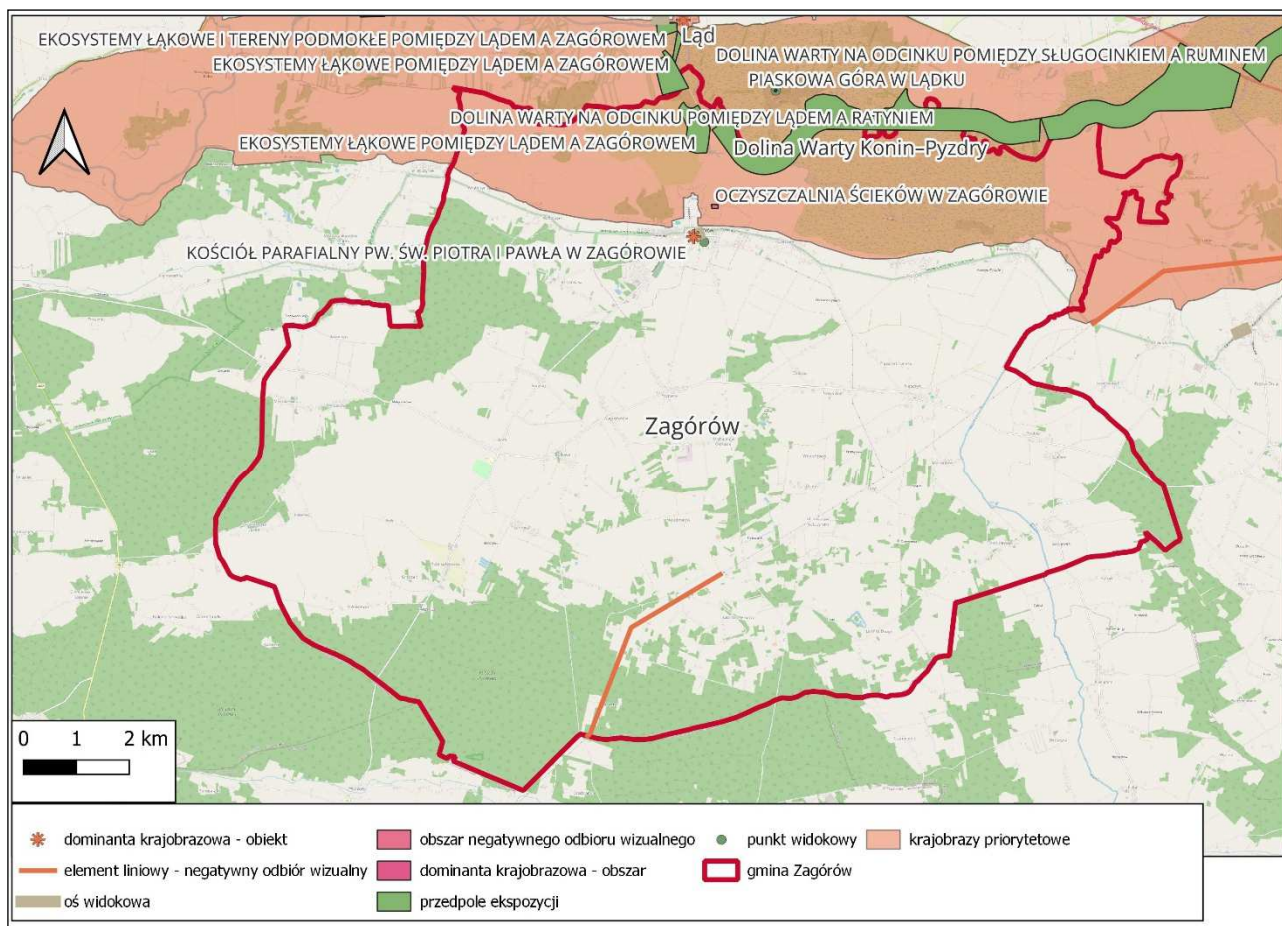
Obecnie (maj 2025 r.) Sejmik Województwa Wielkopolskiego prowadzi prace nad Pyzdrowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, a także nad Nadwarciańskim Parkiem Krajobrazowym.¹⁴ Należy spodziewać się, że – mając na uwadze wyznaczenie w Audycie Krajobrazowym Województwa Wielkopolskiego krajobrazu priorytetowego na północy gminy Zagórz, a także przedpoli ekspozycji, osi widokowych, punkt widokowych oraz obszarów zabudowanych wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, istotnych dla zachowania walorów krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu, wprowadzenia stref ochrony krajobrazu na terenie Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmującego swym zasięgiem także gminę Zagórz.

¹¹ tamże

¹² tamże

¹³ tamże

¹⁴ za: https://bip.umwww.pl/292---674---k_217---k_218---zawiadomienie-o-przystapieniu-do-prac-nad-2025030505



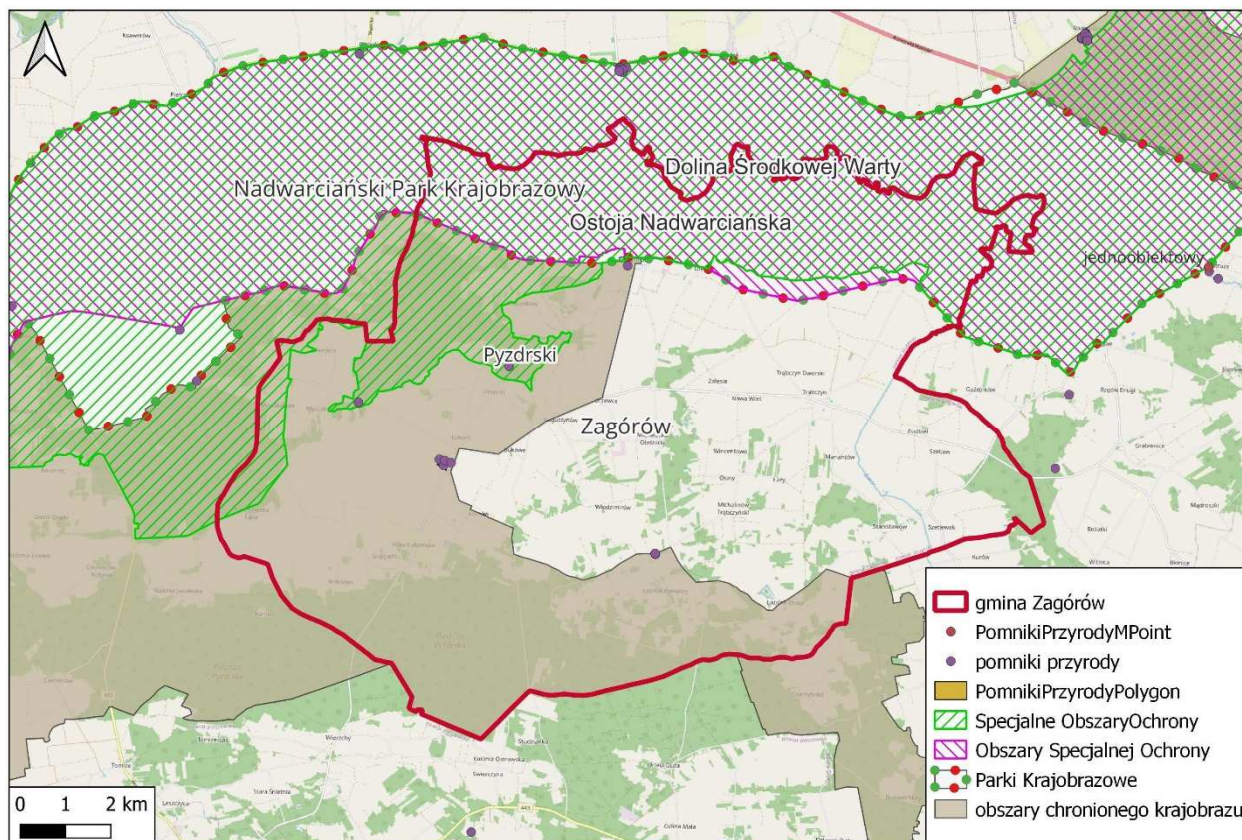
Mapa 12. Zasięg obszaru objętego krajobrazem priorytetowym, a także inne obiekty istotne z punktu widzenia ochrony krajobrazu. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach <https://www.geoportal.gov.pl/> oraz <https://wbppoznan.pl/AudytKrajobrazowy/SIP/index.html>

II.3. Ochrona prawna zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

Na terenie gminy Zagórz znajdują się:

- a) Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- b) Pyzdrowski obszar chronionego krajobrazu,
- c) Obszary Natura 2000:
 - Ostoja Nadwarciańska PLH300009,
 - Dolina Środkowej Warty PLB300002,
- d) Użytki ekologiczne:
 - Smug,
 - Torfa,
 - Żabia,
- e) Pomniki przyrody (10 sztuk) – drzewa lub grupy drzew.

Lokalizację form ochrony przyrody na terenie gminy Zagórz i w jej najbliższym otoczeniu ilustruje mapa nr 13.



Mapa 13. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Zagórz i w jej najbliższym otoczeniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie <https://www.geoportal.gov.pl/>.

Podkład mapowy: OpenStreetMap.

Nadwarciański Park Krajobrazowy: powołany Rozporządzeniem Nr 60 Wojewody Konińskiego z dnia 19 października 1995 r. w sprawie: utworzenia Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Park utworzono w celu ochrony środowiska przyrodniczego, swoistych cech krajobrazu, zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc lęgowych ptactwa wodnego, błotnego i lądowego oraz ochrony ptaków przelotnych, a także zabezpieczenia wartości historycznych i kulturowych tego regionu.

Dokonana ustawą z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21) zmiana ustawy o ochronie przyrody z 1991 r. podtrzymała, w art. 7, istnienie parków krajobrazowych (i innych form ochrony przyrody) utworzonych na podstawie dotychczasowych przepisów. Zgodnie z treścią art. 11 ww. ustawy przepisy wykonawcze wydane na podstawie uop z 1991 r., zachowały moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych w brzmieniu nadanym ww. ustawą, w zakresie, w jakim nie są z nią sprzeczne, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że rozporządzenie powołujące Nadwarciański Park Krajobrazowy wywołało skutek prawny w części dotyczącej wyznaczenia obszaru tej formy ochrony przyrody i nadania jej nazwy, lecz nie obowiązuje reżim prawny regulujący między innymi zakazy obowiązujące na terenie przedmiotowego parku.

Z kolei na gruncie nowej, aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478) kontynuacja istnienia form ochrony przyrody utworzonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, w tym obszarów chronionego krajobrazu, została podkreślona brzmieniem art. 153 tej ustawy.

Obecnie trwają prace nad uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego.¹⁵

Pyzdrowski obszar chronionego krajobrazu: obszar utworzony uchwałą Nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 29 stycznia 1986 r. w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych obszarów, zmienionej Rozporządzeniem Nr 14 Wojewody Konińskiego z dnia 23 lipca 1998 r. zmieniające uchwałę w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych obszarów.

Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje południowo-zachodni fragment województwa konińskiego, będąc częściową otuliną dla Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Obszar ten leży na Równinie Rychwalskiej, graniczącej od północy z doliną Warty (Doliną Konińską). Miejscami, tam gdzie osady piaszczyste zalegają na glinie morenowej, utworzyły się zabagnienia. Urozmaicenie krajobrazu stwarza przeplatanie się lasów, łąk i torfowisk oraz pól uprawnych.

Obecnie, rozporządzenie powołujące przedmiotowy obszar wywołało skutek prawny w części dotyczącej wyznaczenia obszaru tej formy ochrony przyrody i nadania jej nazwy, lecz nie obowiązuje reżim prawny regulujący między innymi zakazy obowiązujące na nim.

Obecnie trwają prace nad uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.¹⁶

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadwarciańska PLH300009¹⁷

Dla Obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych uchwalony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 (Dz. Urz. Woj. Wielk. z 2014 r., poz. 1819), zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 19 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 (Dz. Urz. Woj. Wielk. z 2014 r., poz. 6414).

Ostoja położona jest we wschodniej części Wielkopolski i obejmuje fragment doliny środkowej Warty. Warta płynie tu równoleżnikowo w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej ukształtowanej w czasie ostatniego zlodowacenia. Terasa zalewowa Warty osiąga miejscami ponad 4 km szerokości i cechuje się dużą różnorodnością szaty roślinnej, tym samym tworząc dogodne siedliska dla wielu gatunków zwierząt, w szczególności ptaków. Współczesne dno doliny powstało przede wszystkim na skutek akumulacyjnej i erozyjnej działalności wód rzecznych (głównie Warty, a w mniejszym stopniu Prosnę i Czarnej Strugi). Rzeźba terenu obfituje w różne formy fluwialne: wały przykorytowe, terasę zalewową z różnego typu starorzeczami, terasę wydmową oraz pagórki wydmore. Wody Warty cechują się reżimem roztopowo-deszczowym, ze specyficznym rytmem wezbrań i niżówek decydującym o warunkach środowiskowych całej doliny. Strefa zalewów nadal obejmuje większość terenów ostoi, tworząc okresowe rozlewiska do kilku tysięcy hektarów. Rozlewiska te powstają przede wszystkim wiosną, w okresie roztopów, a nieregularnie występują

¹⁵ za: informacja w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu: https://bip.umww.pl/292---674---k_217---k_218---zawiadomienie-o-przystapieniu-do-prac-nad-2024071900

¹⁶ za: informacja w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu: https://bip.umww.pl/292---674---k_217---k_218---zawiadomienie-o-przystapieniu-do-prac-nad-2024071900

¹⁷ za: Standardowy Formularz Danych dla Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadwarciańska PLH300009.

także latem. Pierwotnie zalewy takie kształtowały warunki przyrodnicze w całej dolinie. Obecnie są one modyfikowane dość wąskim obwałowaniem większej części doliny, a także funkcjonowaniem od lat 80. XX w. dużego zbiornika zaporowego "Jezioro".

Szata roślinna jest bardzo urozmaicona; zachowała głównie półnaturalny i naturalny, dynamiczny charakter. Sporadycznie występują fragmenty ginących w skali Europy łęgów wierzbowych *Salicetum albo-fragilis*, natomiast częste są, powiązane z nimi sukcesyjnie, fitocenozy wiklin nadrzecznych *Salicetum triandro-viminalis*. Na niedużych obszarach, przede wszystkim na obrzeżach doliny, zachowały się olsy porzeczkowe *Ribo nigri-Alnetum* i towarzyszące im łęgi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum*, a także nadrzeczne postaci łęgów jesionowo-wiązowych *Ficario-Ulmetum campestris typicum* (obecnie spontanicznie rozszerzające swój lokalny zasięg). Od kilkuset lat największe przestrzenie zajmują wilgotne łąki i pastwiska (*Molinietalia*) oraz szuwały z klasy *Phragmitetea*, zwłaszcza *Glycerietum maximae* i *Caricetum gracilis*. W starorzeczach dobrze wykształcone są zbiorowiska roślin wodnych z klas *Lemnetea* i *Potametea*. Piaszczyste wydmy porośnięte są murawami z klasy *Koelerio-Corynephoretea* oraz drzewostanami sosnowymi. W zagłębieniach bezodpływowych w obrębie terasy wydmowej występują też interesujące torfowiska przejściowe.

Na zdecydowanej większości obszaru dominuje ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa (m.in. tradycyjny na tych terenach wypas stad gęsi) z udziałem leśnictwa. Pola uprawne koncentrują się w miejscach wyniesionych oraz na krawędzi doliny, gdzie rozwinęło się umiarkowane osadnictwo rolnicze. Niektóre fragmenty terenu, zwłaszcza w pasie przykorytowym Warty, w zasadzie podlegają jedynie procesom fluwialnym kształtującym roślinność naturalną. Obszar obejmuje co najmniej 25 rodzaje siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są one wyjątkowo zróżnicowane (od bagiennych i torfowiskowych do suchych, wydmowych), a część z nich, jak np. priorytetowe, śródlądowe łąki halofilne, cechują się bardzo dobrym stanem zachowania. Łąki te, z bogatymi populacjami ginących gatunków słonorośli (np. *Triglochin maritimum*) oraz krytycznie zagrożonego w Polsce storczyka błotnego *Orchis palustris*, są osobliwością w skali europejskiej.

Występują w projektowanym rezerwacie "Łąki Pyzdurskie". Stwierdzono tu także występowanie 12 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata jest fauna płazów (stwierdzono tu 13 z 18 występujących w Polsce gatunków). Flora roślin naczyniowych liczy ponad 1000 gatunków, spośród których około 100 znajduje się na krajowej i/lub regionalnej czerwonej liście taksonów zagrożonych. Pozostałe grupy organizmów są słabiej rozpoznane, niemniej występują tu interesujące gatunki grzybów, mszaków, mięczaków, jętek, pijawek, nietoperzy i ryb. O dużej wartości przyrodniczej tego terenu decyduje stosunkowo niski poziom antropogenicznego przekształcenia, dominują tu bowiem ekosystemy o charakterze naturalnym i półnaturalnym. Ostatnio obserwuje się stopniową, spontaniczną regenerację cennych zbiorowisk leśnych, w tym łęgów wierzbowych i olszowo-jesionowych. Procesom tym sprzyja fakt, że z przyczyn naturalnych, znaczna część obszaru jest stosunkowo niekorzystna dla rozwoju intensywnych form gospodarowania (w tym masowej rekreacji). Należy podkreślić, że krajobraz Doliny środkowej Warty jest jednym z najlepiej zachowanych naturalnych i półnaturalnych krajobrazów typowej rzeki nizinnej. Międzynarodowe walory środowiskowe ostoi potwierdzone zostały przez uwzględnienie jej w programach CORINE biotopes i ECONET-Polska. Dolina środkowej Warty spełnia także kryteria obszarów ważnych z punktu widzenia ochrony biotopów podmokłych w ramach Konwencji Ramsarskiej. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002¹⁸.

Obszar obejmuje dolinę Warty pomiędzy wsią Babin (koło Uniejowa) i Dębno n. Wartą (koło Nowego Miasta n. Wartą). Dolina ma szerokość od 500 m do ok. 5 km, wypełniona jest przez mady i piaski, a jedynie w bezodpływowych obniżeniach występują niewielkie powierzchnie płytkich torfów. Obszar doliny jest w zróżnicowanym stopniu przekształcony i odmiennie użytkowany. Na obszarze Kotliny Kolskiej rzeka jest obustronnie obwałowana - obszary zalewowe (łąki i pastwiska, lokalne łęgi i wikliny nadrzeczne) znajdują się w strefie międzywala oraz w ujściach rzek Prosną i Kiełbaski. W obrębie Doliny Konińsko-Pyzdrskiej dolina zachowała bardziej naturalny charakter. Jej zachodnia część nie została obwałowana i podlega okresowym zalewom. Teren ten jest zajęty przez mozaikę ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, zadrzewień łęgowych oraz zarastających szuwarem starorzeczy. Zachodni fragment obszaru (na zachód od ujścia Prosną) zajmuje duży kompleks zalewowych, zbliżonych do naturalnych, starych łęgów jesionowo-wiązowych i grądów niskich. Znaczne ich fragmenty zachowały się w wyniku ochrony rezerwatowej. Na skutek wybudowania na Warcie zbiornika zaporowego Jezioro Jezioro zmieniony został naturalny rytm hydrologiczny Warty, co pociągnęło za sobą różnorakie zmiany siedliskowe.

Obszar zawiera ostoję ptasią o randze europejskiej E 36 (Dolina środkowej Warty). Występują co najmniej 42 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 10% (C6) krajowej populacji rybitwy białowąsej (PCK), powyżej 2% (C3 i C6) krajowych populacji następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, krwawodziób, płaskonos, rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), rybitwa czarna, rycyk i co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, dzięcioł średni, kropiatka, podróżniczek (PCK), brodziec piskliwy, cyraneczka, czajka, czapla siwa, dudek, dziwonia, krakwa, kulik wielki (PCK), sieweczka obrożna (PCK) i zausznik; stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiągają: błotniak zbożowy (PCK), cyraneczka, derkacz, kszczyk, ortolan, ślepowron (PCK), zimorodek i świergotek polny; prawdopodobnie gnieździ się bardzo rzadki rożeniec (PCK); ponadto w liczebności powyżej 1% populacji krajowej występują dudek, dziwonia, pustułka i remiz, a w liczebności ok. 1% populacji krajowej - przepiórka. W okresie wędrówki jesiennej występuje czapla biała (do 23 osobników), świstun (do 1500 osobników), żuraw (do 250 osobników) i mieszane stada gęsi (do powyżej 5000 osobników). Podczas wędrówki wiosennej tokujące bataliony spotyka się w liczbie do 1200 osobników.

Cele ochrony Obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002 to: A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, A229 Zimorodek zwyczajny *Alcedo atthis*, A054 Rożeniec zwyczajny *Anas acuta*, A056 Płaskonos *Anas clypeata*, A052 Cyraneczka zwyczajna *Anas crecca*, A050 Świstun *Anas penelope*, A055 Cyranka zwyczajna *Anas querquedula*, A051 Krakwa *Anas strepera*, A043 Gęgawa *Anser anser*, A255 Świergotek polny *Anthus campestris*, A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, A028 Czapla siwa *Ardea cinerea*, A222 Uszatka błotna *Asio flammeus*, A021 Bąk zwyczajny *Botaurus stellaris*, A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*, A137 Sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*, A196 Rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, A198 Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*,

¹⁸ za: Standardowy Formularz Danych dla Obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002.

A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*, A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, A082 Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*, A122 Derkacz *Crex crex*, A037 Łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus bewickii*, A038 Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, A027 Czapla biała *Egretta alba*, A379 Ortolan *Emberiza hortulana*, A321 Muchotłówka białoszyja *Ficedula albicollis*, A320 Muchotłówka mała *Ficedula parva*, A153 Kszyk *Gallinago gallinago*, A154 Bekas dubelt *Gallinago media*, A127 Żuraw zwyczajny *Grus grus*, A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*, A022 Bączek zwyczajny *Ixobrychus minutus*, A338 Gąsiorek *Lanius collurio*, A156 Rycyk *Limosa limosa*, A246 Lerka *Lullula arborea*, A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*, A068 Bielaczek *Mergus albellus*, A073 Kania czarna *Milvus migrans*, A074, Kania ruda *Milvus milvus*, A160 Kulik wielki *Numenius arquata*, A023 Ślepowron zwyczajny *Nycticorax nycticorax*, A072 Trzmielojad zwyczajny *Pernis apivorus*, A151 Batalion *Philomachus pugnax*, A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, A140 Siewka złota *Pluvialis apricaria*, A008 Perkoz zauszniak *Podiceps nigricollis*, A120 Zielonka Porzana parva, A119 Kropiatka *Porzana porzana*, A195 Rybitwa białoczelna *Sterna albifrons*, A193 Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, A307 Jarzębatka *Sylvia nisoria*, A162 Krwawodziób *Tringa totanus*, A232 Dudek *Upupa epops*, A142 Czajka *Vanellus vanellus*.

Do największych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty PLB300002 należą: zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, nadmierne nawożenie pól, zmiana stosunków wodnych, dzikie wysypiska śmieci, chwytanie zwierząt, napowietrzne linie elektroenergetyczne i telefoniczne, rozproszona zabudowa, polowanie, zamulenie wód, presja turystyczna, zmiana sposobu uprawy, obecność terenów fabryk, pożary, regulowanie koryt rzecznych, zanieczyszczenia powietrza, tereny komunikacji, obecność budynków rolniczych, mosty i wiadukty, przekształcanie łąk w pola uprawne, wędkarstwo.¹⁹

Pomniki przyrody – drzewa lub grupy drzew

łącznie 10 sztuk – są to drzewa lub grupy drzew, z czego aż połowa znajduje się w parku podworskim w Łukomiu.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt oraz ochrona ich siedlisk

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Na obszarze gminy występuje wiele gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną. Ochronę gatunkową regulują Rozporządzenia Ministra Środowiska:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 2380).

Zgodnie z art. 51 ust. 1 i 1a oraz art. 52 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz § 6 i § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie

¹⁹ Za standardowym formularzem danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty PLB300002

ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), § 6 i § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408) oraz § 6, § 7 i § 8 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183), obowiązuje szereg zakazów w stosunku do roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną prawną, m. in. zakaz niszczenia siedlisk i ostoi chronionych gatunków roślin i zwierząt, zrywania i uszkodzania chronionych gatunków roślin i grzybów, zabijania i okaleczania chronionych gatunków zwierząt, niszczenia ich gniazd, płoszenia i niepokojenia chronionych gatunków zwierząt.

Ponadto, zgodnie z art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.) w trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych (czyli *de facto* także zobowiązany jest chronić gatunki i siedliska roślin, grzybów oraz zwierząt objętych ochroną).

Oprócz aktów prawa krajowego, Polska jako sygnatariusz wielu międzynarodowych i światowych konwencji i umów, zobowiązana jest do ochrony gatunkowej wynikającej bezpośrednio z pozakrajowych przepisów. Konstytutywny jest fakt członkostwa Polski w Unii Europejskiej i związane z nim ratyfikowanie dyrektyw w zakresie ochrony gatunkowej: Dyrektywa Rady z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (79/409/EWG) (zmieniona Dyrektywą z dnia 30. listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (2009/147/WE)) oraz Dyrektywa Rady z dnia 21. maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG). Do kolejnych, najważniejszych umów międzynarodowych i globalnych należy zaliczyć m.in.:

- Konwencję Ramsarską o obszarach wodno-błotnych z 1971 r.,
- Konwencję Berneńską o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Konwencję Bońską o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, 1979 r.,
- Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS, 1991 r.²⁰

II.3.1. Inne obszary i elementy chronione

Krajobraz

Zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową, przyjętą we Florencji 20.10.2000 r., a ratyfikowaną przez Polskę 27.09.2004 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98) oraz z ustawą o ochronie przyrody ochronie²¹ podlegają także cenne walory krajobrazowe gminy. Do obowiązków państw-stron EKK należą:²²

- (1) prawne uznanie krajobrazów za podstawowy składnik otoczenia człowieka, dziedzictwo kulturalne i naturalne oraz fundament tożsamości mieszkańców;
- (2) ustanowienie i wdrożenie polityki krajobrazowej, zmierzającej do realizacji celów konwencji w wyniku przyjęcia „konkretnych środków”;

²⁰ za: 1) Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa; 2) Wiśniewski J., Gwiazdowicz D. J. 2004. Ochrona przyrody. Wydawnictwo Akademii Rolniczej, Poznań.

²¹ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. 2023, poz. 1336 ze zm.)

²² za: Symonides E. 2008. Ochrona przyrody. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

- (3) ustanowienie procedur uczestnictwa społeczeństwa oraz władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wdrażaniu polityki krajobrazowej;
- (4) uwzględnienie krajobrazu w polityce planowania przestrzennego, kulturalnej, środowiskowej, rolnej, społecznej i gospodarczej.

Co ważne, na terenie gminy Zagórów wyznaczono w ramach uchwalonego audytu krajobrazowego, krajobraz priorytetowy. To obszar położony w północnej części gminy, w dolinie rzeki Warty. Ponadto, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, nie uchwalił jeszcze uchwały wprowadzającej strefy ochrony krajobrazu, wyznaczając przy tym: przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, istotnych dla zachowania walorów krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu. Stref takich można się jednak spodziewać w przyszłości – w obrębie Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

III STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

III.1. Jakość i zagrożenia powietrza atmosferycznego

Badania jakości powietrza dla Gminy Zagórów, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadza Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu.

Zgodnie z podziałem na strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, gmina Zagórów leży w strefie wielkopolskiej. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych;
- do klasy A1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych dla fazy II (dot. pyłu PM_{2,5});
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy powiększony o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy;
- do klasy D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- do klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia za rok 2024²³ strefa wielkopolska cechuje się niezadowalającą jakością powietrza. Podsumowanie badań przedstawia tabela nr 1. Dla większości substancji mierzonych wyniki były w normie: stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych.

²³ za: GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Tylko dla benzo(a)pirenu zostały przekroczone poziomy dopuszczalne.

Dla celu długoterminowego ozonu omawiana strefa została sklasyfikowana w klasie D2.

Rodzaj substancji badanej											
NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Symbol klasy strefy wielkopolskiej dla poszczególnych substancji											
A	A	A	A	A1	A	C	A	A	A	A	A

Tabela 1. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Źródło: GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Według najnowszej rocznej oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin za rok 2023²⁴ strefa wielkopolska cechuje się dobrą jakością powietrza. Jedynie wartości poziomu docelowego ozonu są przekroczone (D2). Podsumowanie badań GIOŚ – za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu – przedstawia tabela nr 2.

Rodzaj substancji badanej		
NO _x	SO ₂	O ₃
Symbol klasy strefy wielkopolskiej dla poszczególnych substancji		
A	A	A

Tabela 2. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin. Źródło: GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Do potencjalnych źródeł zanieczyszczenia atmosfery w rejonie obszaru opracowania należą:

- tereny obszarów górniczych – złóż kruszyw naturalnych (wschodnia część gminy – w przypadku wydobywania),
- lokalne kotłownie,
- źródła ciepła i emisja technologiczna z obiektów usługowych i gospodarczych,
- emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- emisja niezorganizowana pyłów z terenów pozbawionych roślinności (np. grunty orne).

Ogólnie, dla gminy Zagórz głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych, a także w wyniku prac polowych na użytkach rolnych. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim. Ponadto w związku z inwestycjami budowlanymi (drogi, budownictwo mieszkalne) występuje trend czasowego i lokalnego podwyższenia zanieczyszczenia powietrza, głównie pyłami, związanymi ze wspomnianym procesem inwestycyjnym. Nie są to jednak zanieczyszczenia permanentne i kumulujące się w czasie, dlatego zagrożenie to należy traktować jako tymczasowe i o niewielkiej sile.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż na jakość powietrza w gminie Zagórz ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. W gęściej zabudowanych miejscach dochodzi do słabej

²⁴ za: GIOŚ. 2023. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023

wymiany mas powietrza i kumulowania się zanieczyszczeń. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych, w sezonie grzewczym, gdzie oprócz niewielkiej emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł spalania paliw, szczególnie stałych. Na obszarze gminy panują dobre i bardzo dobre warunki dla cyrkulacji powietrza (otwarte przestrzenie, brak znaczących barier) stąd jakość powietrza jest dość dobra, a jej zagrożenia stosunkowo niskie. Najgorzej jest w miejscach gęsto zabudowanych. Emiterami powodującymi pogorszenie (zapylenie) powietrza są także kopalnie kruszyw naturalnych znajdujące się we wschodniej części gminy. Niemniej, poza lokalnymi zapyleniami, jakość powietrza jest dość dobra. Liczne drzewa iglaste, rosnące na obszarze gminy także poprawiają jakość powietrza (zarówno jako filtr wyłapujący cząsteczki zanieczyszczeń, jak również ze względu na olejki eteryczne i fitoncydy, produkowane przez rośliny).

III.2. Komfort akustyczny i zagrożenie hałasem

Gmina Zagórów jest typową gminą wiejską o dominującym udziale rolnictwa w sektorze gospodarczym. W związku z tym brak jest obecnie zlokalizowanych dużych zakładów przemysłowych i innych obiektów będących źródłem dużego natężenia dźwięków. Klimat akustyczny na terenie gminy kształtowany jest przede wszystkim przez ruch samochodowy, przy czym brak tu dróg wyższej kategorii (autostrada A2 znajduje się ok. 1,9 km, w linii prostej od północno-wschodniej granicy gminy, natomiast droga wojewódzka nr 443 znajduje się ok. 1,5 m od południowej granicy gminy, droga wojewódzka nr 442 – ok. 1,9 m od zachodniej granicy gminy, a droga wojewódzka nr 467 – w odległości ok 1,1 km na północ od granic gminy). Występują tu jedynie drogi powiatowe, gminne i drogi lokalne. Poza tym, na obszarze opracowania i w jego otoczeniu źródłami uciążliwości akustycznej są:

- obiekty produkcyjno-usługowe stanowiące zagrożenie o charakterze lokalnym,
- wolnostojące, nie posiadające zabezpieczeń akustycznych maszyny i urządzenia, w przypadku, których emisja hałasu ma znaczenie lokalne,
- maszyny rolnicze, szczególnie podczas prac polowych na otwartych przestrzeniach.

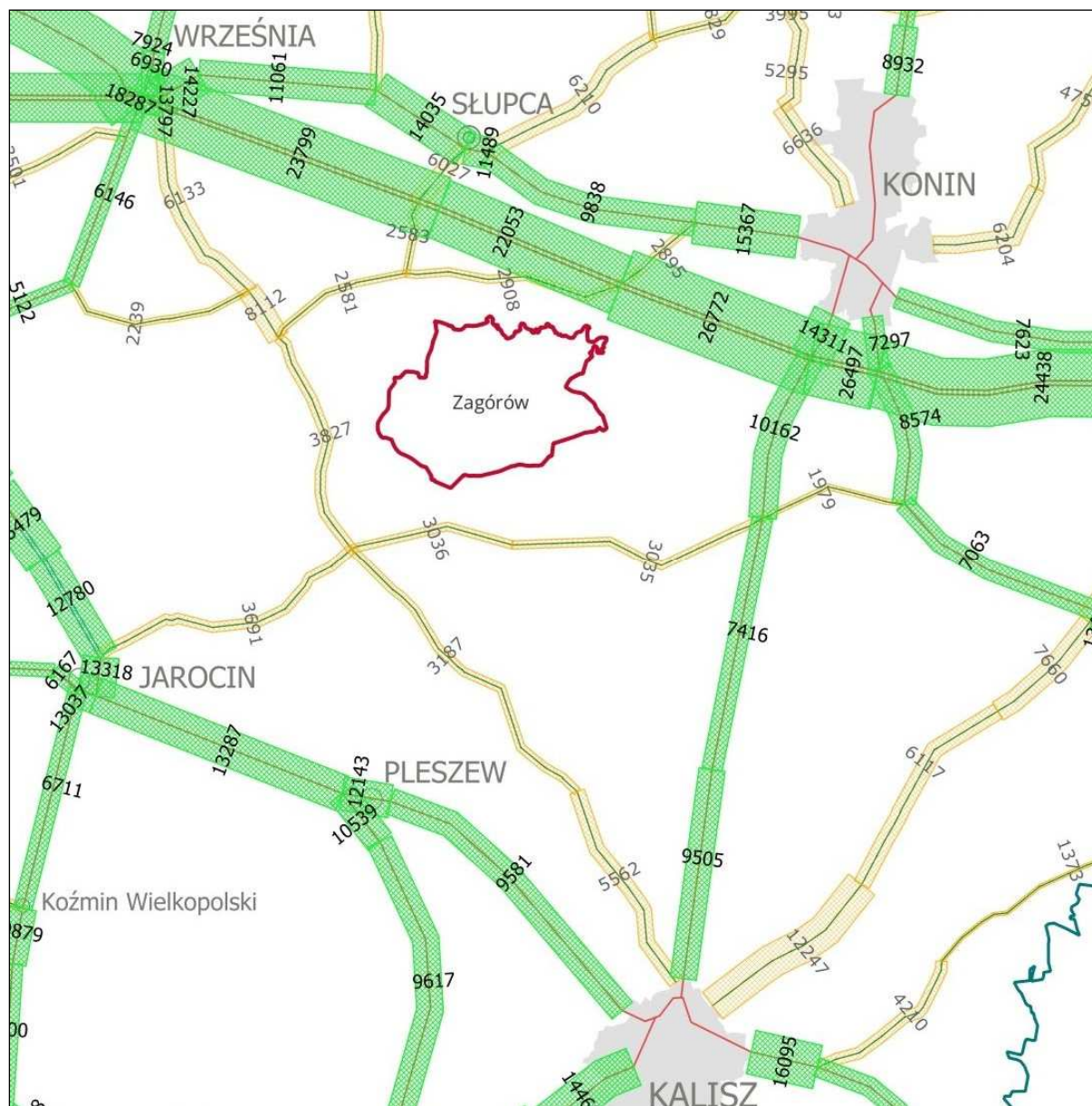
Największe zagrożenie hałasem wynika ze szlaków. Istotna jest także utrzymująca się tendencja wzrostu zarejestrowanych w województwie pojazdów, zarówno samochodów osobowych jak i ciężarowych. Ilość pojazdów ogółem w ciągu ostatniej dekady wzrosła, przy czym najbardziej dynamiczny wzrost odnotowano w przypadku samochodów osobowych. Istnieje, zatem tendencja wzrostowa, jeżeli chodzi o źródła (ilość pojazdów mechanicznych) emisji hałasu. Z drugiej strony na obszarach gęściej zaludnionych wprowadzone są administracyjne ograniczenia prędkości pojazdów, obniżające górny próg emisji dźwięku z silników pojazdów mechanicznych.

Niestety, Generalny Pomiar Ruchu ²⁵, nie uwzględniał odcinków dróg położonych na tle gminy Zagórów. Natomiast na rysunku 3. przedstawiono średni dobowy ruch roczny w 2020 r., na drogach znajdujących się w sąsiedztwie gminy Zagórów.

Drugim największym źródłem hałasu jest użytkowanie maszyn rolniczych podczas wykonywanych prac, w tym szczególnie prac polowych. Klimat akustyczny pogarszany jest lokalnie przede wszystkim przez takie maszyny, jak: kombajny zbożowe, ciągniki rolnicze, kosiarki rolnicze, śrutowniki, dmuchawy do zboża i inne. Wysoka emisja dźwięków ma tutaj dwojakie źródło. Po pierwsze są to maszyny o dużej mocy nominalnej. Po wtóre większościowy odsetek używanych

²⁵ za: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

maszyn rolniczych przez przeciętnego rolnika w Polsce jest zaawansowana wiekowo, a przez to przestarzała technologicznie i wyeksploatowana.



Rysunek 3. Średni dobowy ruch roczny w 2020 r., na drogach znajdujących się w sąsiedztwie gminy Zagórz.
Źródło: <https://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/719-generalny-pomiar-ruchu-2020>, zmienione.

Od 19 lipca 2007 r. dopuszczalne poziomy hałas w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826), zmienione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r., poz. 1109). Rozporządzenia określają zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu LDWN, LN (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz LAeq D i LAeq N (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby). Dla obszarów w gminie, dla których uchwalono bądź planuje się uchwalenie

miejscowych, obowiązują następujące dopuszczalne poziomy hałasu powodowanego przez drogi lub linie kolejowe:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w porze dziennej 61 dB i w porze nocnej 56 dB,
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – w 61 dB i w porze nocnej 56 dB.

Dla obszaru opracowania obowiązują następujące dopuszczalne poziomy hałasu powodowanego przez inne obiekty i działalność:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w porze dziennej 50 dB i w porze nocnej 40 dB,
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – w 55 dB i w porze nocnej 45 dB.

Zagrożenie zarówno hałasem komunikacyjnym, jak i rolniczym ma charakter lokalny i obejmuje swym zasięgiem jedynie niewielkie obszary zabudowy mieszkaniowej, sąsiadującej bezpośrednio z obiektem będącym źródłem ponadnormatywnej emisji hałasu.

Obecne i przyszłe zagospodarowanie terenów w gminie Zagórz oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, musi uwzględniać powyższe przepisy. Działalność na tych obszarach nie powinna powodować przekroczenia standardów środowiska, w tym tych dotyczących emisji hałasu.

III.3. Stan gleb oraz degradacja powierzchni gruntu

Na obszarze objętym opracowaniem gleby są przekształcone antropogenicznie. Niezależnie od naturalnej odporności własnej, gleby podlegają degradacji fizycznej, głównie erozji wodnej (powierzchniowej i wąwozowej), która zależy od nachylenia zboczy, obecności i stanu pokrywy roślinnej, litologii, stosunków wodnych, użytkowania. Na obszarze objętym opracowaniem zaznacza się zagrożenie niszczenia gleb spowodowane przez czynniki atmosferyczne – wiatr oraz opady.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielicowe. Odporne gleby to gleby mineralno-organiczne i organiczne. Gleby na omawianym obszarze reprezentują zatem zróżnicowany stopień odporności na erozję. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także: rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

W ramach "Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski" w województwie wielkopolskim wyznaczono 17 punktów pomiarowych. Niestety, żaden z nich nie znajduje się w granicach gminy Zagórz.

Analizując sytuację glebową i geomorfologiczną na obszarze objętym opracowaniem ekofizjograficznym, stwierdza się, że: (1) gleby dominujące na terenie gminy są średnio odporne na erozję; (2) gleby na omawianym obszarze są glebami częściowo zmienionymi antropogenicznie, częściowo pokryte lasami, co podnosi odporność na erozję eoliczną; (3) lokalne deniwelacje terenu mogą potęgować erozję gleb i inne niekorzystne zjawiska; (4) lokalne żwirownie mogą spotęgować zjawisko erozji (ale tylko do czasu rekultywacji terenu) – zwłaszcza w rejonie terenów górniczych.

III.4. Degradacja i degeneracja szaty roślinnej

Poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, w tym szata roślinna, ulegały w przeszłości licznym przemianom. Zmiany te miały charakter zarówno naturalny, jak i były wywołane różnymi formami antropopresji. Na omawianym obszarze szczególnie ta druga grupa czynników przyczyniła się do degradacji szaty roślinnej oraz jej degeneracji.

Pod pojęciem degradacji szaty roślinnej należy rozumieć zubożenie jej składu w wyniku antropopresji powodującej pogorszenie poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, takich jak: powietrze, woda, gleby, a także fizyczne niszczenie szaty roślinnej (np. w wyniku zmiany przeznaczenia terenu). Intensywne wycinanie lasów celem pozyskania areału pod uprawę ziemi, a w późniejszych czasach procesy urbanizacyjne, szczególnie mocno przyczyniły się w przeszłości do degradacji szaty roślinnej.

Z kolei pod pojęciem degeneracji należy rozumieć ogół reakcji fitocenoz na antropopresję.²⁶ Na omawianym obszarze niemalże w całości szata roślinna uległa degradacji. Lasy w gminie w większości to nasadzenia antropogeniczne z dominującym udziałem sosny zwyczajnej. Natomiast terenom poleśnym towarzyszą gatunki synantropijne: segetalne i ruderalne.

III.5. Jakość wód oraz zagrożenia dla nich

Wody podziemne

Badania jakości wód dla Gminy Zagórów, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadzają Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu oraz Państwowy Instytut Geologiczny.

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych.²⁷ Wyniki były następujące:

PLGW600061: stan chemiczny – dobry, stan ilościowy – dobry,
 PLGW600062: stan chemiczny – dobry, stan ilościowy – słaby,
 PLGW600071: stan chemiczny – dobry, stan ilościowy – dobry,
 PLGW600081: stan chemiczny – dobry, stan ilościowy – dobry.

Wody powierzchniowe – ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.):

RW60001218399 Warta od Powy do Prosnę:

- Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany potencjał ekologiczny.
- Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny: azot ogólny, azot azotanowy; fitoplankton, makrobezkręgowce, ichtiofauna.
- Stan chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.
- Wskaźniki determinujące stan chemiczny: benzo(a)piren; bromowane difenyletery.
- Stan (ogólny): zły stan wód.

RW600011184999 Proсна od dopływu z Piątka Małego do ujścia:

- Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny.
- Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny: azot ogólny, azot azotanowy; makrofity, makrobezkręgowce.

²⁶ za: Olaczek R. 1974. Kierunki degeneracji fitocenoz leśnych i metody ich badania. Phytocoenosis. 3.3/4:179-187, Warszawa – Białowieża.

²⁷ za: <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

- Stan chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.
- Wskaźniki determinujące stan chemiczny: nie dotyczy; bromowane difenyloetery, heptachlor.
- Stan (ogólny): zły stan wód

RW600010183569 Czarna Struga od Bawołu do ujścia:

- Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany potencjał ekologiczny.
- BZT5, OWO, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny; nie dotyczy.
- Stan chemiczny: stan chemiczny dobry.
- Wskaźniki determinujące stan chemiczny: nie dotyczy.
- Stan (ogólny): zły stan wód

III.6. Zagrożenie powodzi

Na podstawie posiadanych danych ustalono, że gmina częściowo znajduje się:

- w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.), tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
 - w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ww. ustawy, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
 - w obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- co zobrazowano na mapie nr 8, przedstawionej w rozdziale II.2.2.3. niniejszego opracowania.

III.7. Zagrożenie osuwiskami

Obszar objęty opracowaniem znajduje się poza obszarami narażonymi na występowanie osuwisk.

III.8. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) składa się z fal elektromagnetycznych rozchodzących się w przestrzeni. Właściwości fal elektromagnetycznych zależą od ich długości. Promieniowaniem elektromagnetycznym o różnej długości fali, są fale radiowe, mikrofae, podczerwień, światło, ultrafiolet, promieniowanie rentgenowskie i promieniowanie gamma.

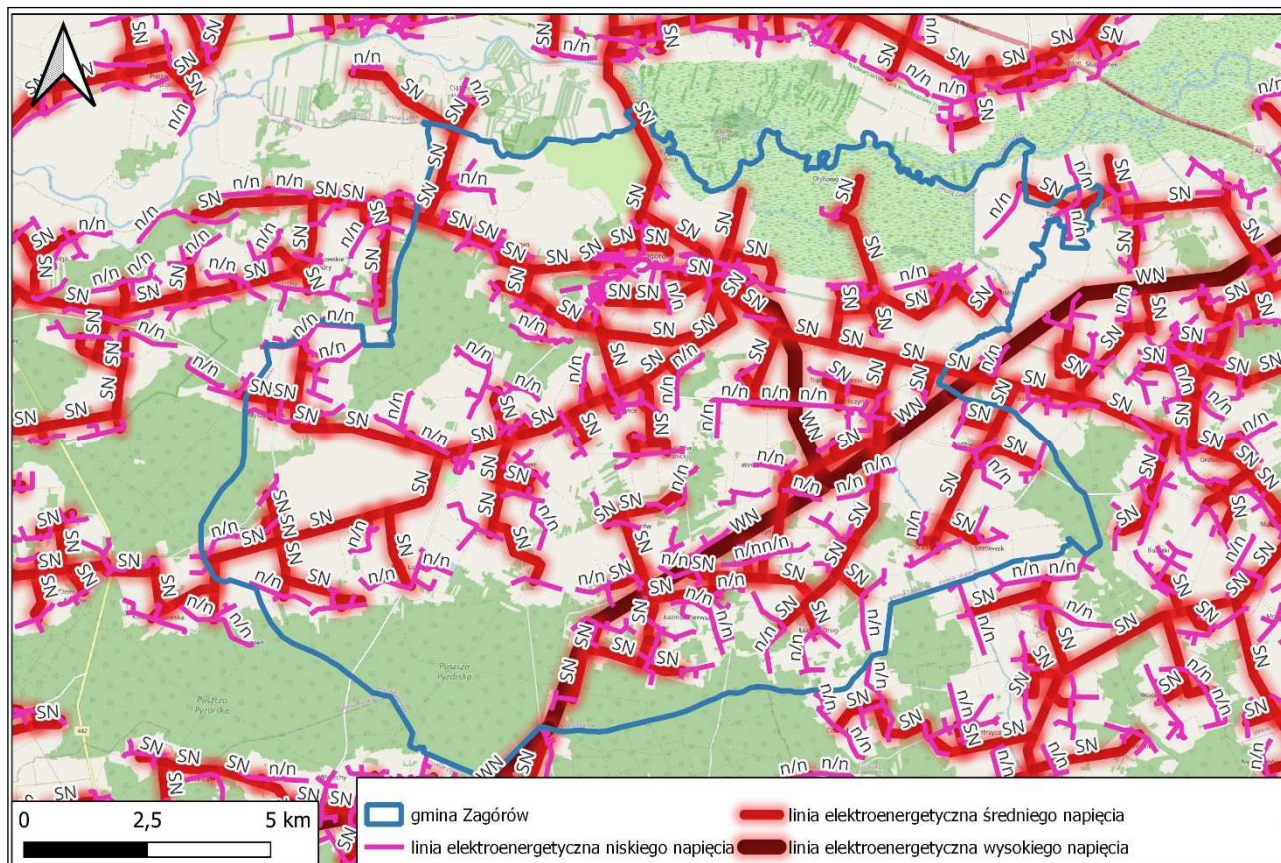
Do głównych źródeł PEM można zaliczyć:

- elektroenergetyczne, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110kV i więcej) oraz elektrownie,
- obiekty radiokomunikacyjne, czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

Na obszarze gminy występują napowietrzne linie elektroenergetyczne, co przedstawiono na mapie nr 14. Przez teren gminy przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV, napowietrzne i kablowe średniego napięcia SN 15V oraz niskiego napięcia nn. 0,4kV. Istniejący układ sieci pokrywa w zadowalającym stopniu zapotrzebowanie na moc i energię elektryczną z wykorzystaniem istniejącego GPZ w Zagórowie.

Na terenie gminy znajduje się obecnie 5 masztów telefonii komórkowej.

Ostatni raz monitoring pól elektromagnetycznych (opracowanie WIOŚ w Poznaniu) przeprowadzono w 2022 r.²⁸ W punkcie pomiarowym znajdującym się w m. Zagórz, przy ul. Lidmanowskiego 75 (w pobliżu dwóch masztów telefonii komórkowej) wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME (z obliczeń) wyniósł 0,04 V/m. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości WME nie przekracza wartości 1.



Mapa 14. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na terenie gminy Zagórz i w jej najbliższym otoczeniu. Źródło: opracowanie własne. Podkład mapowy: OpenStreetMap.

IV INFORMACJA O ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO, JEGO GŁÓWNYCH CELACH I POWIĄZANIACH

IV.1. Cele projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest podstawowym aktem prawa miejscowego, uchwalanym dla obszaru całej gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. Plan ogólny pozostaje zgodny z wyższymi aktami planowania, uchwalanymi na poziomie województwa i kraju, w tym szczególnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Stanowi zwięzły dokument wskazujący kierunek zagospodarowania przestrzennego ustalony w oparciu o ustaloną politykę przestrzenną jednostki samorządu terytorialnego. Jest on wiążący w odniesieniu do planów miejscowych i stanowi podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jednocześnie nie wpływa

²⁸ za: <https://www.gov.pl/web/gios/opracowania-wyniki-pomiarow>

bezpośrednio na inne decyzje administracyjne, w tym pozwolenie na budowę lub zgłoszenie budowy (nie stanowi podstawy do sprzeciwu).

Podstawą jego opracowania jest art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.).

Projekt Planu ogólnego gminy Zagórów sporządzony został na podstawie Uchwały Nr II/9/2024 Rady Miejskiej Zagórowa z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Zagórów.

Rolą przedmiotowego planu ogólnego jest wyznaczenie tzw. stref planistycznych oraz określenie generalnych zasad zabudowy i zagospodarowania na ich terenie w dłuższej perspektywie. Dokument ten w sposób fundamentalny kształtuje zasady zagospodarowania przestrzennego i tworzy podstawę dla kształtowania ładu przestrzennego, poprzez określenie typów stref planistycznych oraz dla większości z nich dopuszczalne parametry zabudowy (tj. maksymalną nadziemną intensywności zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej). Realizacja planu ogólnego umożliwia racjonalne zagospodarowanie terenów, co wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni oraz komfort życia mieszkańców gminy.

Plan ogólny jest także elementem polityki kreowania równowagi pomiędzy różnymi interesami – rozwojem mieszkalnictwa, działalnością gospodarczą, ochroną środowiska czy zachowaniem unikalnych zasobów kulturowych. Jest więc elementem polityki zrównoważonego rozwoju, zapewniając harmonijny rozwój miasta i gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkańców, inwestorów i ochrony środowiska.

Zgodnie z uzasadnieniem do Uchwały uchwałą Nr II/9/2024 Rady Miejskiej Zagórowa z dnia 22 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Zagórów podyktowane jest zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 24 września 2023 r. Zgodnie z tą zmianą 1 stycznia 2026 r. z mocy ustawy utracić miało moc studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (data zgodnie ze zmianą ustawy przedłużona została do 30.06.2026 r.). Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego. Plan ogólny ma określić podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz wskazywać gminne standardy urbanistyczne, w których szczegółowo zostaną określone profile funkcjonalne stref oraz wskaźniki urbanistyczne. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, stanowiącym podstawę do sporządzania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Politykę przestrzenną na terenie województwa wielkopolskiego określa Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW) oraz Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania (MOF), zatwierdzony uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr V/70/19 z 25 marca 2019 r.

W PZPWW gmina Zagórów zaklasyfikowana została do dwóch obszarów funkcjonalnych:

- Wiejski Obszar Funkcjonalny oraz
- Wschodni Obszar Funkcjonalny.

IV.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Infrastruktury Technicznej w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania

z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 poz. 2758) dopuszcza wyznaczenie 13 stref planistycznych o zróżnicowanych profilach funkcjonalnych.

Wyznaczając strefy planistyczne w granicach gminy Zagórz, żadnych terenów nie objęto strefą górnictwa (SG) oraz strefą handlu wielkopowierzchniowego (SH), ze względu na brak występowania i planowania w najbliższej przyszłości tego typu inwestycji w gminie. Wykorzystano natomiast pozostałe 11 kategorii stref wymienionych w ww. rozporządzeniu.

Przy wyznaczaniu stref planistycznych wzięto pod uwagę zwłaszcza:

- aktualny sposób zagospodarowania i użytkowania terenów;
- położenie w granicach Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszarów Natura 2000 (obszary w północnej, zachodniej i południowej części gminy);
- obszary uzupełnień zabudowy (OUZ);
- ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- występowanie w północno-zachodniej części gminy obszaru szczególnego zagrożenia powodzią.

W tabeli nr 3 opisano główne przyczyny wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych na obszarze gminy Zagórz:

Lp.	Symbol	Nazwa strefy planistycznej	Główne przyczyny wyznaczenia danej strefy planistycznej
1.	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	• istniejąca zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna w zasięgu OUZ; • niezabudowane działki głównie gminne w zasięgu OUZ w obrębie Zagórz i Oleśnica ❖ Wyznaczono przede wszystkim w obrębach: Zagórz oraz pojedyncze działki w obrębach: Oleśnica, Adamierz, Trąbczyn, Sztelwek i Kopojno.
2.	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	• istniejąca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występująca w zasięgu OUZ; • rozszerzenie OUZ w obszarach predystynowanych ze względów przestrzennych, komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, nie powodujących znaczących zmian w środowisku przyrodniczym; • istniejąca zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występująca poza OUZ; • przeznaczenie w planu ogólnego na funkcję mieszkaniową jednorodziną lub mieszaną (MN, MN/U, MN,U); ❖ Największe skupiska wyznaczone w obrębach: Zagórz, Oleśnica, Wrąbczyn Górski i Bukowe.
3.	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	• istniejąca zabudowa zagrodowa występująca w zasięgu OUZ; • istniejąca zabudowa zagrodowa występująca poza OUZ; • przeznaczenie na RM w obowiązującym planu ogólnego dla wybranych terenów na obszarze gminy Zagórz; ❖ Dość równomiernie wyznaczone na obszarze całej gminy. Najmniej w obrębach Zagórz i Grądzin.
4.	SU	strefa usługowa	• istniejąca zabudowa usługowa występująca poza OUZ; • istniejąca zabudowa usługowa występująca w zasięgu OUZ; • obszary, dla których w Studium wskazano kierunek przeznaczenia – tereny usług (...), w ramach dokończenia założenia urbanistycznego lub w miejscach obecnie występujących usług – według wiedzy związanej z obecnym zapotrzebowaniem; ❖ Wyznaczono przede wszystkim w obrębie miasta Zagórz.
5.	SP	strefa gospodarcza	• istniejąca zabudowa produkcyjna lub magazynowa występująca poza OUZ i w niewielkim stopniu w zasięgu OUZ; • działki, na które zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy na funkcje produkcyjne. ❖ Wyznaczono w obrębach: Zagórz, Oleśnica, Trąbczyn, Koszelewska łąka, Drzewce, Michalinów Oleśnicki i Anielewo.

Lp.	Symbol	Nazwa strefy planistycznej	Główne przyczyny wyznaczenia danej strefy planistycznej
6.	SR	strefa produkcji rolniczej	- istniejąca zabudowa produkcyjna w gospodarstwach rolnych; - tereny stanowiące część gospodarstw rolnych nie mieszczące się w zasięgu OUZ lub poza OUZ w strefach SZ; ❖ Wyznaczono przede wszystkim w centralnej części gminy.
7.	SI	strefa infrastrukturalna	istniejące tereny obiektów infrastruktury technicznej znaczącej w skali gminy (bez obiektów liniowych), w tym ujęcia wody oraz GPZ.
8.	SN	strefa zieleni i rekreacji	- istniejące i planowane tereny zieleni urządzonej lub sportu i rekreacji; ❖ Wyznaczono w obrębach: Zagórów, Bukowe, Włodzimirów i Osiny.
9.	SC	strefa cmentarzy	istniejące czynne cmentarze
10.	SO	strefa otwarta	- formy ochrony przyrody; - obszar szczególnego zagrożenia powodzią; - istniejące grunty leśne; - istniejące zwarte kompleksy użytków zielonych (łąk i pastwisk); - zwarde kompleksy gleb klas III, niebędące obecnie zagospodarowane/zabudowane; - obszary niezainwestowane położone poza OUZ;
11.	SK	strefa komunikacyjna	istniejące drogi powiatowe.

Tabela 3. Główne przyczyny wyznaczenia danej strefy planistycznej. Źródło: Projekt Planu Ogólnego Gminy Zagórów.

W tabeli nr 4 wskazano liczbę poszczególnych kategorii stref planistycznych wyznaczonych w projekcie Planu Ogólnego Gminy Zagórów, a także podano ich łączną powierzchnię.

Lp.	Symbol	Nazwa strefy planistycznej	łączna liczba stref	łączna powierzchnia [m²]
1.	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	17	8,2
2.	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	787	261,9
3.	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	733	288,1
4.	SU	strefa usługowa	45	31,8
5.	SP	strefa gospodarcza	26	78,3
6.	SR	strefa produkcji rolniczej	114	380,7
7.	SI	strefa infrastrukturalna	9	5,5
8.	SN	strefa zieleni i rekreacji	7	10,9
9.	SC	strefa cmentarzy	2	4,7
10.	SO	strefa otwarta	125	14799,9
11.	SK	strefa komunikacyjna	78	99,3
RAZEM			1943	15969,3

Tabela 4. Liczba poszczególnych kategorii stref planistycznych wyznaczonych w projekcie Planu Ogólnego Gminy Zagórów oraz ich łączna powierzchnia. Źródło: Projekt Planu Ogólnego Gminy Zagórów.

Biorąc pod uwagę fakt, że przeznaczenie terenu ustalone w sporządzanych w przyszłości miejscowych planach będzie musiało być zgodne z profilem funkcjonalnym strefy planistycznej obejmującej dany teren w Planie Ogólnym, dla każdej z kategorii stref planistycznych ustalono profil funkcjonalny dodatkowy, kierując się przede wszystkim uwarunkowaniami

przyrodniczymi, środowiskowymi, oraz kulturowymi, przy czym zdecydowano się nie ograniczać możliwości realizacji funkcji wynikających z profilu dodatkowego, wymienionego w ww. rozporządzeniu, dla stref planistycznych: SW, SJ, SU, SP, SN, SI i SK. Podczas podejmowania decyzji dotyczących zarówno profili podstawowych, jak i wyznaczaniu profili funkcjonalnych dodatkowych, szczególnie istotna była kwestia, aby planowane zagospodarowanie nie generowało konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

Z kolei w niżej wymienionych strefach wprowadzono następujące ograniczenia:

- w strefach SZ, ze względu na częste sąsiedztwo tych stref ze strefami SI i konfliktogeny charakter przedsięwzięć tego typu z profilu dodatkowego wyeliminowano możliwość lokalizacji wielkotowarowej produkcji rolnej oraz biogazowni,
- w strefach SO, ze względu na: formy ochrony przyrody, zwarte kompleksy gleb klas I-III, zwarte kompleksy łąk i pastwisk, wpływ na krajobraz bardzo ograniczono możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych.

Dla większości z wymienionych stref planistycznych uzupełniono gminne standardy urbanistyczne o podstawowe parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenów. Ze względu na wymóg ustawowy, dla wszystkich stref planistycznych, poza strefami SK i częścią stref SO, określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Najwyższy udział tej powierzchni ustalono w strefach otwartych (SO), które swym zasięgiem objęły formy ochrony przyrody oraz grunty leśne.

Określając ww. parametry i wskaźniki dla stref: SW, SJ, SZ, SN oraz w większości dla stref: SU i SP:

- w strefach wyznaczonych w ramach obszarów uzupełnień zabudowy (OUZ), parametry i wskaźniki wynikają z inwentaryzacji urbanistycznej oraz z położenia w granicach bądź poza granicami form ochrony przyrody lub obszaru szczególnego zagrożenia powodzią;
- w strefach, dla których obowiązują mpzp przeniesiono parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania ustalone w tych planach, a w przypadku braku parametrów w mpzp, określono je uwzględniając parametry stref sąsiednich;
- w strefach z zabudową mieszkaniową oraz zabudową zagrodową wyznaczonych poza OUZ ustalono parametry i wskaźniki stanu istniejącego, z niewielkim marginesem dla rozbudowy lub nadbudowy, bez możliwości wtórnych podziałów nieruchomości – strefy te zostały wyznaczone w granicach użytków gruntowych zabudowanych, po zasięgu istniejących obiektów budowlanych lub po obecnym sposobie zagospodarowania.

Nie znaleziono uzasadnienia dla określania standardów urbanistycznych dla stref komunikacji (SK).

Rozmieszczenie określonych dla poszczególnych stref planistycznych gminnych standardów urbanistycznych zaprezentowano na załączniku gml (APP_ZAGOROW.gml) oraz dodatkowo na uzasadnieniu graficznym planu ogólnego.

Ze względu na ograniczoną, z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze, powierzchnię wyznaczonych obszarów uzupełnień zabudowy (OUZ), nie zaistniała potrzeba określania gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej, obejmujących zasady zapewnienia dostępu do szkół podstawowych oraz obszarów zieleni publicznej.

Obecnie zaledwie 2,4% powierzchni gminy pokryte jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ruch budowlany w gminie Zagórów, w rozumieniu wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę, odbywa się zatem przede wszystkim na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Biorąc pod uwagę fakt, że od lipca 2026 r. nowe decyzje o warunkach zabudowy (poza kilkoma ściśle określonymi wyjątkami) będą mogły być wydawane tylko na obszarach uzupełnień zabudowy (OUZ), wyznaczonych w planie ogólnym gminy, wyznaczenie OUZ było koniecznością, aby zapewnić kontynuację ruchu budowlanego na terenie gminy.

Wyznaczając obszary uzupełnień zabudowy, a następnie rozszerzając je kierowano się następującymi zasadami ogólnymi:

- jeżeli OUZ pokrywał się z terenami, na których obowiązują plany miejscowe, rezygnowano z jego wyznaczania, gdyż to plany miejscowe będą podstawą do wydawania decyzji administracyjnych na tych terenach,
- jeżeli OUZ obejmował tereny, na których nie obowiązują plany miejscowe, w większości przypadków weryfikowano ten obszar do granic działek ewidencyjnych, użytków gruntowych lub istniejącego zagospodarowania, na obszarach, na których bazowy OUZ dawał możliwość wyznaczenia nowych działek budowlanych,
- w przypadku rozszerzania OUZ na użytkach rolnych klasy II-III restrykcyjnie kierowano się zasadą ustalona w §1 ust. 6 ww. rozporządzenia, aby w jak największym stopniu chronić gleby najwyższych klas bonitacyjnych przed zabudową.

W aktualnym Planie Ogólnym gminy Zagórów wykorzystano prawie w całości maksymalną powierzchnię powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy. Pozostawiono jedynie niewielką rezerwę powierzchniową terenów dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Obecnie zostało jeszcze do rozdysponowania 1,1 ha.

Ze względu na charakter oraz parametry obecnej zabudowy zarówno w obszarach wiejskich, jak również w samym mieście Zagórów, nie znaleziono uzasadnienia dla wyznaczania w Planie Ogólnym gminy obszaru zabudowy śródmiejskiej.

IV.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy

Brak realizacji planu ogólnego może prowadzić do negatywnych zmian w środowisku, wynikających z niekontrolowanego zagospodarowania przestrzeni i nadmiernej presji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Nieuregulowany, nadmierny rozwój przestrzenny może przyczynić się do szeregu problemów środowiskowych, społecznych, gospodarczych. W efekcie brak planu ogólnego najprawdopodobniej wpłynąłby negatywnie na jakość życia mieszkańców oraz trwałość lokalnych zasobów przyrodniczych.

Chaotycznie powstająca nowa zabudowa niewątpliwie zwiększyłaby presję na już istniejącą infrastrukturę i środowisko. Brak wyznaczonych granic poszczególnych stref, ustalonych na poziomie gminy, może prowadzić do niekontrolowanego rozproszenia się zabudowy na tereny rolne, ograniczając powierzchnię gruntów rolnych i zmniejszając lokalną produkcję żywności, a także pogarszać warunki topoklimatyczne. To z kolei może wpłynąć na bezpieczeństwo żywnościowe i zmusić mieszkańców do większego uzależnienia od dostaw spoza regionu.

Brak wyznaczonych w skali gminy terenów zieleni i rekreacji najpewniej doprowadziłby do ich stopniowej degradacji i marginalizacji, co zmniejszyłoby dostępność przestrzeni rekreacyjnych

i ograniczy funkcje środowiskowe tych obszarów (szerzej: ograniczyłoby usługi ekosystemowe). Tereny zieleni pełnią kluczową rolę w retencji wody opadowej, regulacji stosunków wilgotnościowych i temperatury, a także oraz ochronie różnorodności biologicznej. Ich utrata może prowadzić nawet do zwiększonego ryzyka powodzi, degradacji gleb, pogorszenia topoklimatu oraz spadku jakości życia mieszkańców.

Brak odpowiedniego zagospodarowania terenów przeznaczonych pod infrastrukturę cmentarną może prowadzić do problemów związanych z niewłaściwym zarządzaniem miejscami pochówku, co może mieć konsekwencje środowiskowe, sanitarne oraz społeczne. Niewystarczająca liczba cmentarzy lub ich niekontrolowane rozpraszanie może skutkować degradacją gruntów, a także wzrostem kosztów ich utrzymania dla gminy.

Reasumując, brak wdrożenia planu ogólnego może prowadzić do niekontrolowanej zabudowy, wzrostu zanieczyszczeń, degradacji terenów zielonych i rolniczych oraz problemów z infrastrukturą i komunikacją. W efekcie skutkowałoby to wzrostem kosztów utrzymania infrastruktury, długofalową degradacją środowiska przyrodniczego, a w konsekwencji pogorszeniem jakości życia mieszkańców.

V OCENA SKUTKÓW WPŁYWU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA ORAZ NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE JAKO CAŁOŚĆ

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy autor uwzględnił wszystkie aspekty ochrony środowiska. Założono również, że zagospodarowanie terenów objętych projektem planu ogólnego będzie się odbywało przy maksymalnym zakresie zainwestowania, dopuszczonym w projekcie planu ogólnego.

Oceniany dokument przewiduje powstanie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy (OUZ), co może skutkować zwiększoną emisją zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w okresie grzewczym. Obszary te wyznaczono zgodnie z zasadami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie sposobu wyznaczania granic obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy z dnia 5 lutego 2024 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 729).

Z zapisów projektu planu ogólnego wynika, że przy wyznaczaniu OUZ, a następnie rozszerzaniu ich, kierowano się następującymi zasadami ogólnymi:

- jeżeli OUZ pokrywał się z terenami, na których obowiązują plany miejscowe, rezygnowano z jego wyznaczania, gdyż to plany miejscowe będą podstawą do wydawania decyzji administracyjnych na tych terenach;
- jeżeli OUZ obejmował tereny, na których nie obowiązują plany miejscowe, w większości przypadków weryfikowano ten obszar do granic działek ewidencyjnych, użytków gruntowych lub istniejącego zagospodarowania, na obszarach, na których bazowy OUZ dawał możliwość wyznaczenia nowych działek budowlanych;
- w przypadku rozszerzania OUZ na użytkach rolnych klasy II-III restrykcyjnie kierowano się zasadą ustaloną w §1 ust. 6 ww. rozporządzenia, aby w jak największym stopniu chronić gleby najwyższych klas bonitacyjnych przed zabudową.

Wyznaczając obszary uzupełnień zabudowy, a następnie rozszerzając je kierowano się następującymi zasadami ogólnymi:

- jeżeli OUZ pokrywał się z terenami, na których obowiązują plany miejscowe, rezygnowano z jego wyznaczania, gdyż to plany miejscowe będą podstawą do wydawania decyzji administracyjnych na tych terenach,
- jeżeli OUZ obejmował tereny, na których nie obowiązują plany miejscowe, w większości przypadków weryfikowano ten obszar do granic działek ewidencyjnych, użytków gruntowych lub istniejącego zagospodarowania, na obszarach, na których bazowy OUZ dawał możliwość wyznaczenia nowych działek budowlanych,
- w przypadku rozszerzania UOZ na użytkach rolnych klasy II-III restrykcyjnie kierowano się zasadą ustalona w §1 ust. 6 ww. rozporządzenia, aby w jak największym stopniu chronić gleby najwyższych klas bonitacyjnych przed zabudową.

W aktualnym Planie Ogólnym gminy Zagórów wykorzystano prawie w całości maksymalną powierzchnię powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy. Pozostawiono jedynie niewielką rezerwę powierzchniową terenów dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej.

V.1. Wpływ na warunki klimatyczne i stan higieny atmosfery

Topoklimat oraz stan higieny gminy Zagórów są wypadkową szeregu czynników zarówno o charakterze naturalnym, jak i antropogenicznymi działaniami dokonywanymi w przeszłości i obecnie. Ocenia się, że zapisy projektu planu ogólnego przyczynią się do niewielkich, korzystnych zmian składu powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze oraz w okolicy.

Głównym czynnikiem powodującym negatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Zagórów jest potencjalny rozwój nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę (o różnorodnym charakterze i funkcji), przez co możliwe jest dogęszczanie zabudowy na terenach już zabudowanych. Skutkować to będzie powstaniem nowych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (pochodzących głównie z instalacji grzewczych, ale także wynikających z obsługi tych terenów i związanymi z tymi emisjami komunikacyjnymi). Ponadto, zwiększenie emisji ww. zanieczyszczeń związane jest z rozwojem nowych terenów komunikacyjnych, zwłaszcza tych, które charakteryzują się znaczącym natężeniem ruchu.

Należy na wstępie podkreślić, że zasięg tych inwestycji jest zasadniczo zgodny z kierunkami zagospodarowania przestrzennego określonymi w obowiązującym dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Zagórów. Realizacja nowych inwestycji budowlanych i komunikacyjnych, może przyczynić się do lokalizacji w granicach miasta nowych źródeł emisji zanieczyszczeń (powierzchniowych, liniowych oraz punktowych). Będą to przede wszystkim nowa zabudowa (w przypadku zastosowania indywidualnych systemów grzewczych), elementy instalacji funkcjonujących w obrębie obiektów przemysłowych lub usługowych, a także elementy układu komunikacyjnego (ze wskazaniem na główne drogi w gminie).

Wzrost liczby budynków na OUZ oraz towarzyszący jej rozwój infrastruktury mogą prowadzić do zwiększonej emisji gazów i pyłów, pochodzących głównie ze spalania paliw stałych w systemach grzewczych oraz z transportu.

Analiza projektu planu ogólnego ukazuje, że OUZ będą utworzone głównie w zasięgu istniejącej zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej (strefy SW, SJ, SZ), a także w zasięgu już istniejącej zabudowy usługowej (strefa SU), produkcyjnej (strefy SP, SR). Natomiast rozszerzenie OUZ w obszarach predystynowanych ze względów przestrzennych, komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, nie będzie powodować znaczących zmian w środowisku przyrodniczym. Mając

powyższe na uwadze, należy ocenić pozytywnie projekt Planu Ogólnego gminy Zagórów, gdyż przewiduje on uporządkowany rozwój zabudowy na OUZ, w sposób minimalizujący oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i jednocześnie maksymalnie wykorzystujący istniejącą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.

W planie ogólnym zachowano znaczne powierzchnie obszarów otwartych, w tym terenów zielonych, ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza wynikający z istnienia emiterów. Tereny zielone, znajdujące się przede wszystkim w strefach SN i SO, pełnią funkcję naturalnych filtrów powietrza, wychwytyjąc zanieczyszczenia i przyczyniając się do poprawy topoklimatu. Otwarte przestrzenie, przewidziane w planie ogólnym (strefa SO, tereny wzdłuż rzek), umożliwiają przewietrzenie i dyspersję zanieczyszczeń, przez co nie kumulują się one w czasie na małej przestrzeni.

Wprowadzenie regulacji dotyczących minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (w strefach otwartych aż 95%) zapobiega nadmiernej kumulacji zanieczyszczeń (poprzez umożliwienie przewietrzenia terenu, jak również poprzez pochłanianie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych).

Działania przewidziane w planie mają także na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń z liniowych źródeł związanych z transportem. Kontrolowany rozwój infrastruktury drogowej oraz wprowadzanie rozwiązań sprzyjających ograniczeniu ruchu samochodowego w obszarach mieszkalnych pozwala na redukcję spalin i pyłów generowanych przez pojazdy. Planowanie przestrzeni w sposób umożliwiający mieszkańcom łatwy dostęp do usług i miejsc pracy na terenie gminy zmniejsza konieczność częstych dojazdów do większych ośrodków miejskich, co skutkować będzie mniejszą emisją zanieczyszczeń gazowych pyłowych.

Plan Ogólny gminy Zagórów ma istotne, pozytywne znaczenie dla ochrony jakości powietrza poprzez wdrażanie strategii niskoemisyjnych, optymalizację przestrzeni zabudowy oraz zachowanie terenów otwartych, w tym terenów zielonych. Ograniczenie szkodliwych emisji stanowią kluczowe elementy polityki przestrzennej gminy, które przyczyniają się – w dłuższej perspektywie – do poprawy jakości powietrza.

Należy pamiętać, że pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym, a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności.²⁹

W przypadku realizacji projektu planu ogólnego klimat (w tym mikroklimat) nie będą zagrożone. Spowodowane będzie to przede wszystkim niewielką skalą zmian, które wprowadzone będą na terenie gminy. Przeciwdziałanie zmianom klimatu (w tym mikroklimatu) polegać ma, zgodnie z projektem planu ogólnego, na skutecznym systemie planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów (m.in. poprzez ograniczenie powierzchni utwardzonych i zabudowy – wskazanie podstawowych parametrów i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenów) oraz ochronie różnorodności biologicznej.

Są to działania zgodne ze Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

²⁹ za: Ministerstwo Środowiska. 2013. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Warszawa.

Obowiązującymi obecnie na terenie gminy Zagórów uchwałami Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w zakresie programów ochrony powietrza są:

- (1) Uchwała nr IX/168/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej” (Dz. Urz. Woj. Wielk. z 2019 r., poz. 6240),
- (2) Uchwała nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielk. Z 2020 r., poz. 5954).

Ponadto, zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030”, istotne jest osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu poprzez wdrożenie programów ochrony powietrza. Analizując zapisy powyższych dokumentów strategicznych, w tym szczególnie działania naprawcze, stwierdza się, że projekt planu ogólnego w pełni spełnia wskazane w ww. uchwałach wytyczne. Osiągnięcie założonych w ww. dokumentach celów będzie realizowane przede wszystkim poprzez znaczące ograniczenie zabudowy na omawianym obszarze, co pozytywnie wpłynie na przewietrzenie terenu. Ma to fundamentalne znaczenie dla ochrony powietrza (swobodna dyspersja zanieczyszczeń obniża ich stężenie w powietrzu).

Niektóre rozwiązania zaproponowane w projekcie planu ogólnego mogą poprawić jakość powietrza atmosferycznego i topoklimat omawianego terenu. Z punktu widzenia ochrony powietrza istotne jest osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu poprzez wdrożenie programów ochrony powietrza. W projekcie planu ogólnego uwzględniono szereg działań naprawczych, określonych w obowiązującym Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, a zmierzających do ograniczenia emisji pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P. Na przykład:

- ograniczono zabudowę zapewniając przewietrzanie terenu (w różnych strefach),
- zaprojektowano zachowanie oraz utworzenie nowych terenów zieleni w strefach SN,
- zagwarantowano zachowanie powierzchni biologicznie czynnych (w różnych strefach).

Główne tendencje w zakresie zmian klimatu w Polsce w ostatnich latach to:

- nasilenie zjawisk ekstremalnych, w tym szczególnie dotkliwych fal upałów;
- obserwuje się tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych;
- nastąpiła zmiana struktury opadów; zaobserwowano między innymi wzrost liczby dni z opadem o dużym natężeniu (opad dobowy > 50 mm);
- w okresie chłodnej pory roku (X-IV) wyróżnia się wzmożony udział prędkości wiatru w porywach do 17 m/s stanowiących znaczne zagrożenie, w okresie lata (VI-VII) pojawiają się natomiast huraganowe prędkości wiatru).

Biorąc powyższe pod uwagę, w projekcie planu ogólnego znalazły się zapisy przeciwdziałające i dostosowujące się do tendencji zmian klimatu. Są to m. in. zapisy o ustaleniu pow. biologicznie czynnej oraz ograniczające maksymalną zabudowę.

Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego lokowania terenów inwestycyjnych, w tym produkcji lub usług, związany jest przede wszystkim z emisjami do atmosfery zanieczyszczeń powstających w instalacjach. Na obecnym etapie oceny oddziaływania należy zaznaczyć, że istnieje potencjalne negatywne oddziaływanie na stan atmosfery, gdyż dopuszcza się tu lokowanie obiektów produkcyjnych/usługowych. Jednakże należy mieć także na uwadze, że nawet najbardziej negatywnie oddziałujące instalacje zanim zostaną utworzone, będą musiały być ocenione pod tym

kątem i będą musiały uzyskać odpowiednie zgody (środki zaradcze potencjalnym negatywnym oddziaływaniom będą zawarte w: w raporcie OOS, w decyzji środowiskowej, w pozwoleniu na budowę). Zważywszy na dobre parametry przewietrzenia terenu ocenia się także, że potencjalnie szkodliwe substancje emitowane do środowiska nie będą się kumulowały w przestrzeni i czasie. Istnieje zatem duża szansa na brak znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

Ponadto, emisje powstają z indywidualnych kotłów do spalania paliw (grzewczych) oraz w wyniku ruchu samochodowego (zwłaszcza ciężarowego) w rejonie opracowania. Szacuje się, że ilość pojazdów oraz natężenie ruchu drogowego na omawianym terenie w wyniku realizacji projektu planu ogólnego nieznacznie wzrośnie. Przewiduje się, że wzrost zanieczyszczeń wywołany emisjami spalin z pojazdów mechanicznych im towarzyszących będzie mało znaczący. W przypadku emisji zanieczyszczeń z instalacji grzewczych to skład oraz ilość powstających zanieczyszczeń będzie zależała przede wszystkim od rodzaju instalacji do spalania paliwa i stosowanych paliw.

Jeżeli chodzi o rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w czasie i przestrzeni prognozuje się, że największe emisje przypadają będą w sezonie grzewczym i są zależne od warunków pogodowych w danym roku. Ogólnie większe i dłuższe emisje występują w zimie.

Ponadto, wprowadzenie nowej zabudowy kubaturowej może teoretycznie przyczynić się do pewnych zmian w kształtowaniu się warunków termiczno-wilgotnościowych analizowanego terenu. Przejawem takich przemian może być zwiększenie deficytu wilgoci i tlenu w powietrzu, a także, poprzez wprowadzenie nowych barier w postaci budynków, pogorszenie warunków nawietrzania i przewietrzania omawianego obszaru. Jednak biorąc pod uwagę relatywnie niewielką powierzchnię łączną tych obszarów oraz przemyślane ich rozplanowanie w przestrzeni, nie przewiduje się, by zmiany te były znaczące w skali gminy czy regionu.

Ponadto, zgodnie z projektem planu ogólnego przewiduje się zachowanie i utworzenie nowych terenów zieleni, które pozytywnie wpłyną na jakość powietrza atmosferycznego. Natomiast wpływ na topoklimat uwarunkowany jest kilkoma czynnikami – przede wszystkim zależy od: (1) lokalacji drzew i krzewów, szczególnie względem istniejących zabudowań i szlaków komunikacyjnych; (2) sposobu nasadzeń (gęstość siewu/sadzenia); (3) składu gatunkowego wybranych roślin. Z reguły zwiększenie powierzchni pokrytej roślinnością (szczególnie roślinnością wysoką) poprawia także topoklimat, jednakże wspomniane czynniki mogą stanowić potencjalną barierę dla właściwej cyrkulacji powietrza. Dlatego ważne jest dobranie odpowiedniej lokalizacji by nie tworzyć barier fizycznych dla swobodnych ruchów powietrza i unikać tworzenia warunków dla formowania się zastoisk powietrza. Celem kształtowania wymuszonego obiegu powietrza należy zastosować odpowiednią ilość nasadzeń dobranych nieprzypadkowo gatunków drzew. Należy bowiem pamiętać o takich choćby aspektach jak: różne powierzchnie „bryły” tworzone przez poszczególne gatunki drzew; odporność na warunki atmosferyczne; swoiste reakcje fizjologiczne roślin (np. gatunki iglaste rosnące w zacienieniu wykazują tendencję do utraty igieł – osłabienie funkcji wiatrochronnej czy estetycznej) i inne.

V.2. Wpływ na klimat akustyczny

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego będzie wpływać na kształtowanie klimatu akustycznego miasta i gminy Zagórz przede wszystkim poprzez:

- lokowanie nowej zabudowy (różnego charakteru) na obszarach dotąd niezainwestowanych,

- realizację inwestycji liniowych – dróg oraz infrastruktury technicznej.

Istotny wpływ na warunki akustyczne w środowisku na omawianym terenie ma sieć połączeń komunikacji drogowej i kolejowej. Oddziaływanie przy realizacji budowy lub przebudowy dróg można podzielić na dwa etapy: I – etap budowy oraz II – etap eksploatacji. Warto podkreślić, że to na etapie budowy spodziewane są największe emisje hałasu; będzie to jednak hałas krótkotrwały, nie kumulujący się w czasie. Podczas eksploatacji, w wyniku zastosowanych środków łagodzących lub ograniczeń administracyjnych można będzie ograniczyć skutki emisji hałasu z pojazdów silnikowych. Sama rozbudowa systemu komunikacji drogowej, choć spowoduje wzrost ruchu pojazdów silnikowych, to z uwagi na modernizację nawierzchni wielu dróg poprawią klimat akustyczny w ich sąsiedztwie. Będzie to spowodowane szeregiem rozwiązań technologicznych i technicznych, począwszy od odpowiedniej niwelety drogi względem terenu, poprzez specjalne materiały, z których wykonane będą powierzchnie, a kończąc na ekranach akustycznych i zieleni izolacyjnej.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono nowe tereny pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Z uwagi na charakter tych terenów, a także relatywnie niewielki areał przeznaczony pod nową zabudowę, bytowanie ludzi na tych obszarach będzie odbywać się ramach powszechnego korzystania ze środowiska – bez użycia instalacji, tj. urządzeń o znacznej mocy. Tym samym, nie przewiduje się niedotrzymania standardów jakości środowiska wynikającego ze zmiany użytkowania gruntów na tych obszarach.

Użytkowanie nowych terenów zabudowy produkcyjnej może powodować emisję hałasu wynikającą z funkcjonowania instalacji na tych terenach. Tereny usługowe i potencjalna emisja hałasu związana jest ściśle z rodzajem działalności tam prowadzonej. To od szczegółowych ustaleń planów miejscowych, a także decyzji środowiskowych (dla przedsięwzięć) będzie zależało, jaka specyfika działalności będzie dopuszczona do realizacji na poszczególnych terenach, w kolejnych strefach. Warto przy tym zaznaczyć, że potencjalne oddziaływanie na środowisko nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie hałasu, określonych w przepisach odrębnych, poza terenem, do którego inwestor posiada tytuł prawny. Nawet nie mając sprecyzowanej działalności (a co za tym idzie szacunkowych emisji hałasu wywołanych budową i funkcjonowaniem obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej) stwierdza się, że hałas generowany przez potencjalne przedsięwzięcia nie może być wyższy niż poziom hałasu tła, a tym samym nie będzie oddziaływał negatywnie na tereny, gdzie odpowiedni komfort akustyczny musi być zachowany. Niezależnie od powyższego, warto wdrożyć w miejscowych planach szczegółowe zapisy dot. zagospodarowania przestrzennego na poszczególnych terenach, a także wnikliwe przeanalizować potencjalne oddziaływania planowanych przedsięwzięć na poziomie ich oceny oddziaływania na środowisko (jeśli taka ocena będzie wymagana).

Źródłem hałasu o relatywnie rozległym zasięgu będzie natężenie ruchu kołowego, związanego z obsługą komunikacyjną nowych terenów zabudowanych i zagospodarowanych. Należy jednak zaznaczyć, że większość zmian w sposobie zagospodarowania obszaru gminy w zakresie lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz budowy nowych elementów układu komunikacyjnego będzie skutkiem zmian funkcjonalno-przestrzennych wynikających z już wcześniej obowiązujących dokumentów planistycznych miasta i gminy Zagórz. Przy wyznaczaniu stref planistycznych w projekcie planu ogólnego uwzględniono ustalenia zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz ustalenia w zakresie

przeznaczenia oraz parametrów zabudowy i zagospodarowania terenów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zakres uciążliwości akustycznej wynikający z realizacji ustaleń przedmiotowego projektu planu ogólnego zależeć będzie przede wszystkim od skali nowego zainwestowania (w określonych w planie strefach), rozwiązań technicznych przy realizacji nowych dróg, rodzaju prowadzonej na danym terenie działalności gospodarczej. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach zabudowy objętych ochroną akustyczną na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska, konieczne będzie podejmowanie działań ograniczających hałas w środowisku, zgodnie z przepisami ww. ustawy.

Kontynuacja rolniczego wykorzystywania większości gruntów w strefach SO i SR będzie powodować dalsze emisje hałasu. Są to jednak emisje czasowe, nie kumulujące się oraz najczęściej o źródle emisji z dala od obszarów, dla których przestrzegany powinien być komfort akustyczny (emisje hałasu związane głównie z pracami w polu, najczęściej oddalonych nieco od siedzib ludzkich). Ponadto ocenia się, że w wyniku stopniowej modernizacji i wymiany zasobów maszynowych przez rolników gminy Zagórz, nastąpi w dłuższym okresie czasowym poprawa komfortu akustycznego. Nowsze bowiem maszyny rolnicze odznaczają się wyższą kulturą pracy silników co ma przełożenie na niższą emisję hałasu. Ponadto wyższa sprawność tych maszyn oraz zastosowanie zdobyczy technologicznych w technicznych rozwiązaniach skracają na ogół czas pracy tych maszyn potrzebny do wykonania założonej pracy, a więc pośrednio czas emisji hałasu.

W celu prawidłowego kształtowania klimatu akustycznego w odniesieniu do terenów wymagających komfortu akustycznego w środowisku, w razie konieczności wskazuje się podjęcie działań poprawiających klimat akustyczny gminy. Mogą to być m.in. czynności mające na celu: zachowania bezpiecznej odległości linii zabudowy od źródeł hałasu, planowania przegród przeciwhałasowych w miejscach, w których zachowanie bezpiecznej odległości od źródeł hałasu nie jest możliwe, przekształcania terenów zabudowy rozmieszczonej wzdłuż dokuczliwych źródeł hałasu w tereny zabudowy nieposiadających wymagań akustycznych (np. zabudowy usługowej), ograniczania ruchu i parkowania pojazdów ciężkich na terenach wymagających utrzymania odpowiedniego komfortu akustycznego, poprzez odpowiednie zakazy ruchu i organizowanie wydzielonych parkingów czy w końcu poprzez stosowanie administracyjnych ograniczeń prędkości obniżających poziom hałasu generowany przez ruch uliczny. Nowe obiekty budowlane powinny być lokalizowane na obszarach gwarantujących zachowanie komfortu akustycznego poza zasięgiem negatywnych oddziaływań (tzn. nadmiernych emisji hałasu, wibracji).

V.3. Oddziaływanie na warunki wodne

Zagrożenie wód podziemnych wynikające z działalności człowieka w kontekście gospodarowania wodami należy rozumieć jako potencjalną możliwość pogorszenia jakości lub zmniejszenia ilości wód, prowadząca do ograniczenia dostępnych do wykorzystania zasobów wód podziemnych dobrej jakości. Z przyrodniczego punktu widzenia zagrożenie wód podziemnych to możliwość zmiany ilości bądź cech fizyczno-chemicznych wody w stosunku do warunków naturalnych, na ogół spowodowanej bezpośrednio lub pośrednio działalnością człowieka.³⁰

³⁰ za: Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa.

Ogólne przedstawienie zagrożeń wód podziemnych mogących potencjalnie występować na terenie gminy Zagórz przedstawiono w tabeli nr 5.

Zagrożenie ilościowe (zmniejszenie zasobów wód)	Zagrożenie jakościowe wód (zanieczyszczenie, pogorszenie jakości)	
	Przyczyny/ogniska zanieczyszczeń	Zmiany krążenia wód, które wywołują zmiany chemiczne
(1) Zmiany warunków krążenia wód (2) Niewłaściwie wykonane melioracje (3) Odwodnienia budowlane (4) Nadmierna eksploatacja zasobów wód (5) Ograniczenie zasilania	(1) Spływy i przesiąkanie zanieczyszczonych wód środkami ochrony roślin oraz nawozami (2) Deponowanie zanieczyszczeń atmosferycznych z opadem i przesiąkanie (3) Zanieczyszczenia wód powierzchniowych (4) Awarie i katastrofy	(1) Nadmierna eksploatacja wód zmieniająca warunki hydrochemiczne (2) Łączenie poziomów wodonośnych o różnej jakości wód (3) Przecięcie lub usunięcie warstw izolujących (4) Nawadnianie i melioracje rolnicze (5) Piętrzenie i infiltracja zanieczyszczonych wód powierzchniowych

Tabela 5. Potencjalne źródła zagrożeń wód podziemnych na terenie gminy Zagórz. Na podstawie: Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa, zmienione.

Plan Ogólny gminy Zagórz korzystnie wpływa na gospodarkę wodną, regulując zagospodarowanie przestrzenne w sposób mający na celu ochronę zasobów (ilościowo) wodnych (bezpośrednio i pośrednio). Ponadto, zapisy planu ogólnego ograniczają ryzyko powodziowe oraz propagują poprawę jakości wód (zarówno powierzchniowych jak i podziemnych).

Plan przewiduje ochronę cieków wodnych znajdujących się na terenie gminy Zagórz poprzez włączenie ich do strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN), co ogranicza antropopresję i pozwala na swobodny przepływ wód oraz zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych. Ponadto, poprzez zachowanie w tych samych strefach terenów podmokłych poprawiana jest retencja wód w gminie. Powyższe przyczynia się do zwiększenia odporności gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe i poprawy bilansu wodnego.

Plan ogólny zakłada ograniczenie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych, a także wysoki udział powierzchni biologicznie czynnych na tych obszarach, co zapobiega ich zanieczyszczaniu poprzez spływ powierzchniowy zanieczyszczeń, a także umożliwia filtrację substancji nim te spłyną w kierunku wód powierzchniowych. Ma to duże znaczenie w kontekście nie pogarszania bieżącego stanu wód powierzchniowych na terenie gminy.

Zachowanie dużych powierzchni niezabudowanych w postaci gruntów rolnych i leśnych (w strefach SO, SR), pełnią kluczową rolę w ochronie wód: stanu ilościowego – poprzez naturalną retencję wód, a także jakości wód (ograniczenie deponowania zanieczyszczeń, umożliwienie naturalnej filtracji wód w profilu glebowym). Utrzymanie zdolności gleb do absorpcji wody w dolinach rzecznych pozwala na lepszą regulację stosunków wodnych oraz zachowanie różnorodności biologicznej. W ten sposób plan ogólny skutecznie ogranicza dopływ biogenów do wód powierzchniowych i podziemnych, co ogranicza eutrofizację wód.

W Planie Ogólnym uwzględniono 6 stref ochrony bezpośredniej wód podziemnych znajdujących się na terenie gminy. Pięć z nich objęto strefami infrastrukturalnymi (SI), a jedną strefą otwartą (SO), w której nie można lokalizować zabudowy kubaturowej.

Z użytkowaniem rolniczym gleb, szczególnie zaś gruntów ornych, wiąże się potencjalne niebezpieczeństwo skażenia wód w wyniku przedostania się do nich nadmiernej ilości pierwiastków biogenych, pochodzących z nawożenia pól. Szczególne niebezpieczeństwo takiego zjawiska może się uwidocznić w latach kolejnych, ponieważ pojawianie się coraz częstszych, nawalnych opadów deszczu, może przyczyniać się do gwałtownego, intensywnego wypłukiwania nawozów w niższe poziomy profilu gleby, a w konserwacji do wód gruntowych, powodując ich skażenie.

Na etapie prac budowlanych związanych z przebudową dróg oraz lokalizacją infrastruktury technicznej, może wystąpić zaburzenie stosunków wodnych obszarów bezpośrednio przyległych do planowanych dróg. Będzie to konsekwencją prac ziemnych, podczas których może nastąpić przecięcie lokalnych warstw wodonośnych i stworzenie w ewentualnych wykopach baz drenażu z terenów przyległych. W przypadku realizacji dróg w wykopie może zaistnieć konieczność sztucznego, okresowego obniżenia poziomu zwierciadła wód gruntowych. Zmniejszenie nadkładu gruntów nad warstwami wodonośnymi lub też ich całkowite odstąpienie stworzy zagrożenie zanieczyszczenia wód gruntowych, które staną się bardziej narażone na przedostanie się produktów naftowych z pracujących maszyn i pojazdów. Ewentualne odwodnienia wykopów mogą przyczynić się do zamulenia i zanieczyszczenia okolicznych rowów melioracyjnych, do których wody będą odprowadzane z pompowań depresyjnych. Ponadto przy nieumiejętnym prowadzeniu prac niwelacyjnych może dojść do zasypania rowów melioracyjnych. W fazie eksploatacji dróg największe zagrożenie dla wód gruntowych stanowią substancje ropopochodne, które mogą przedostać się do środowiska gruntowo-wodnego. Warto zaznaczyć jednak, że dokładna i rzetelna ocena oddziaływania poszczególnych ewentualnych inwestycji na środowisko gruntowo-wodne, w tym przedsięwzięć drogowych, będzie możliwa jednak dopiero na etapie ewentualnej osobnej oceny oddziaływania, niebędącej przedmiotem niniejszego opracowania.

Ochrona zasobów wodnych gminy, zarówno powierzchniowych i podziemnych, na terenie gminy polegać będzie m.in. na: likwidacji istniejących ognisk zanieczyszczeń; dążeniu do pełnego skanalizowania gminy; dążeniu do podniesienia klasy czystości wód powierzchniowych, stanowiących potencjalne źródła zasilania dla wód podziemnych poprzez przesączanie; ulepszaniu lokalnych form unieszkodliwiania ścieków w rejonach rozproszonego osadnictwa będącego poza zasięgiem kanalizacji. Wraz z realizacją zabudowy na obszarach ku temu wyznaczonych w planie ogólnym powstaną nowe źródła ścieków bytowych i komunalnych. Bardziej szczegółowe zadania będą musiały zostać opracowane i wdrażane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacja terenów zabudowy produkcyjno-magazynowej lub usługowej w strefach gospodarczych (SP), na których dopuszcza się realizację różnego typu przedsięwzięć, także może w teorii przyczynić się zarówno do uszczuplenia zasobów wód (w wyniku znacznego poboru wód na potrzeby funkcjonowania instalacji / zakładu produkcyjnego), jak również do skażenia środowiska gruntowo-wodnego (np. poprzez wielkopowierzchniowe spływy wód zawierających zanieczyszczenia). Z uwagi jednak na ogólnikowy charakter dokumentu, jakim jest plan ogólny, na etapie niniejszej prognozy nie można stwierdzić, by wyznaczone rodzaje terenów (i wynikające z nich rodzaje działalności, zabudowy) wpłyną negatywnie na środowisko gruntowo-wodne. Wszystko zależy od finalnie przyjętych w miejscowych planach rozwiązań, a także w indywidualnie ustalonych parametrach instalacji / przedsięwzięć.

Należy jednak mieć na uwadze, że w przypadku planowania instalacji wymagającej korzystania z wód lub mogącej mieć wpływ na stan wód, może być wymagane uzyskanie pozwolenia

wodnoprawnego, określające takie warunki korzystania z wód, które spowodują zabezpieczenie ilościowe jak i jakościowe zasobów wód. Niezależnie od powyższego, należy w miejscowych planach odpowiednie, szczegółowe zapisy dot. zagospodarowania przestrzennego na tych terenach, a także wnikliwe przeanalizować potencjalne oddziaływania planowanych przedsięwzięć na poziomie ich oceny oddziaływania na środowisko (jeśli taka ocena będzie wymagana).

Z przedstawionych w tabeli 5 zagrożeń dla stan JCW występujących na obszarze gminy należy spodziewać się:

- (1) Potencjalnego zagrożenia wystąpienia lokalnych odwodnień w wyniku prac związanych z posadowieniem nowych budynków; warstwy wodonośne dla większości potencjalnych lokalizacji nowych budynków leżą poniżej 2 m p. p. t., dzięki czemu zagrożenie jest bardzo niskie. Ponadto dla realizacji tego typu budynków potrzebne są odpowiednie dokumentacje i zgody przy otrzymywaniu pozwolenia na budowę;
- (2) Możliwości zanieczyszczeń wód powierzchniowych i – pośrednio – podziemnych w wyniku przedostania się zanieczyszczeń rolniczych i towarzyszących: nawozów sztucznych, środków ochrony roślin oraz smarów i olejów; wydaje się, że wzrost świadomości powoduje, że dziś rolnicy w gminie Zagórów stosują mniej środków chemicznych wspomagających produkcję żywności, a także lepiej dobierają terminy ich stosowania;
- (3) Potencjalnego zanieczyszczenia wód powierzchniowych związanych z rozwojem turystyki (zwłaszcza agroturystyki) – tutaj wydaje się, że głównym środkiem ograniczającym jest szeroko rozumiana edukacja ekologiczna, kształtująca właściwe postawy, oraz środki techniczne, zabezpieczające środowisko wodne przed przedostawaniem się ścieków oraz odpadów. Dodatkowym bodźcem zachowania czystości wód mogą być środki prawne – zakazy i nakazy oraz monitorowanie ich realizacji.

Poza potencjalnymi zagrożeniami wynikającymi z realizacji projektu planu ogólnego istnieje także szereg pozytywnych rozwiązań, mogących przyczynić się do poprawy stanu JCW, szczególnie będących w złym stanie JCWP. Są to przede wszystkim: (1) wyznaczenie w strefach planistycznych w profilu funkcjonalnym podstawowym terenów infrastruktury technicznej – wodociągów i kanalizacji; (2) planowanie lokalizacji inwestycji potencjalnie negatywnie oddziałujących w możliwie korzystnych miejscach (a więc poza obszarami cennymi przyrodniczo, gdyż te mają być zachowane); (3) szereg pozytywnych rozwiązań dotyczących poprawy jakości powietrza przyczyniających się do niższej ilości deponowanych z opadem atmosferycznym zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego. W ocenie autora prognozy, wprowadzenie powyższych zadań powinno zauważalnie poprawić stan jakościowy JCWP.

Pozytywne oddziaływanie na JCWP będą miały przedsięwzięcia związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej, co ograniczy niekontrolowaną emisję zanieczyszczeń do wód i ziemi. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z perspektywą podłączenia kolejnych mieszkańców gminy będzie korzystna dla stanu wód (ujęty zostanie większy odsetek ścieków bytowych oraz komunalnych, co zagwarantuje ich oczyszczenie).

Skanalizowanie i oczyszczanie ścieków w oczyszczalni ścieków jest rozwiązaniem wydajniejszym (wyższy stopień oczyszczenia ścieków) i pewniejszym (brak niekontrolowanych zrzutów ścieków, ograniczenie ryzyka potencjalnych awarii rozporozoszonych zbiorników bezodpływowych), niż przydomowe oczyszczalnie ścieków/indywidualne zbiorniki bezodpływowe z opcją wywożenia ścieków. Dlatego ocenia się pozytywnie możliwość rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej, a jej wpływ na stan JCWP na terenie gminy Zagórów będzie korzystny.

Stosowanie urządzeń melioracyjnych wpływa na obieg wody i powietrza w glebie.

Uwarunkowania związane z występowaniem gruntów zmeliorowanych uwzględniono w planie ogólnym poprzez objęcie 2355 ha, czyli 95% tych obszarów strefami otwartymi (SO), w których jednymi z głównych profili funkcjonalnych podstawowych są tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, tereny lasu, tereny zieleni naturalnej oraz tereny wód, w których nie ma możliwości lokalizacji budynków (poza budynkami infrastruktury technicznej). Pozostałe 119,7 ha to przede wszystkim:

- adaptacja istniejącej zabudowy;
- adaptacja ustaleń obowiązujących planu ogólnego;
- strefy ustalone na podstawie prawomocnych decyzji administracyjnych.

Oddziaływanie jest zarówno korzystne, jak i niekorzystne. Drenowanie na gruntach ornych zmniejsza nadmierne uwilgotnienie gleby, przez co ogranicza parowanie wody z powierzchni terenu. Poziom wód gruntowych ulega obniżeniu, ale nie więcej niż do głębokości założenia urządzeń odwadniających. Tym samym drenowanie gruntów ornych nie powoduje szkodliwych dla środowiska zmian w jego położeniu. Wynika to z tego, że dreny przejmują z profilu tylko wodę wolną (grawitacyjną), a więc wodę, która nie jest wiązana przez glebę. Rowy melioracyjne również nie obniżają poziomu wód gruntowych poniżej swojej głębokości. Z kolei stosowanie w dolinach rzecznych nawodnień podsiąkowych na użytkach zielonych chroni glebę oraz jest ważnym elementem „małej retencji”, zwiększającym zasoby wodne w przestrzeni rolniczej. Do pozytywnych skutków retencji wody można zaliczyć:

- zwiększenie wilgotności w głębszych warstwach profilu glebowego, co ma podstawowe znaczenie dla rozwoju roślin i zwierząt żyjących w glebie,
- wzrost zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- wyrównanie (złagodzenie) zmienności przepływów w ciekach, a w szczególności złagodzenie głębokich niżówek.

Niekorzystnym zjawiskiem w wyniku budowy i eksploatacji urządzeń melioracyjnych (rowów, drenów), jest przyspieszone deponowanie zanieczyszczeń rolniczych do wód powierzchniowych.

Potencjalne zagrożenia dla jakości wód podziemnych płynące z ruchu pojazdów mechanicznych na przedmiotowym terenie (m.in. w strefach komunikacyjnych – SK) są związane z produktami ropopochodnymi: olej napędowy, smary, benzyna, olej przekładniowy, olej hydrauliczny i in. Może bowiem się zdarzyć – przynajmniej teoretycznie – że w wyniku awarii któraś z ww. substancji przedostanie się do środowiska gruntowo-glebowego. W praktyce nigdy nie da się wyeliminować w 100% możliwości wystąpienia awarii maszyn, ale można i trzeba dążyć do zminimalizowania prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Trudno jest przewidzieć/oszacować dokładniej prawdopodobieństwo takiej awarii. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę powierzchnię terenu i prognozowaną, niewielką liczbę pojazdów tu występujących, stwierdza się, że gdyby doszło do wycieku substancji ropopochodnych do gruntu to jednak nie będzie to stanowiło istotnego zagrożenia dla jakości wód podziemnych. Ważne jest, aby w przypadku wycieku substancji ropopochodnej szybko zainterweniować – np. zebrać zanieczyszczone masy ziemne i przetransportować do miejsca unieszkodliwiania substancji ropopochodnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Substancje ropopochodne będą sorbowane przez grunt (bardzo niewielkie ilości będą mogły przedostać się na ograniczoną głębokość, sięgającą prawdopodobnie maksymalnie kilkudziesięciu centymetrów) a obszar zanieczyszczony ograniczony będzie do bezpośredniego miejsca wycieku.

Niezależnie od tego, aby ograniczyć możliwość wystąpienia jakichkolwiek awarii należy m.in.:

- użytkować wyłącznie sprawne maszyny i pojazdy;
- przestrzegać zasad BHP;
- kontrolować teren celem poszukiwania ewentualnych plam oleju a w przypadku ich odkrycia należy szybko znaleźć źródło wycieku i je wyeliminować.

V.4. Wpływ na degradację powierzchni gruntu i gleb

Powierzchnia ziemi i gleba podlega, na skutek działalności człowieka, przekształceniom i degradacji. Zagrożenia wynikają z ciągle pogłębiającej się i często niekontrolowanej urbanizacji i związanym z tym przeznaczeniem gruntów na cele inwestycyjne.

Plan Ogólny gminy Zagórz w sposób prawidłowy wpływa na strukturę użytkowania powierzchni ziemi, wyznaczając – w sposób przemyślany i zrównoważony – obszary przeznaczone pod tworzenie nowej zabudowy, infrastruktury, tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zielone. Dzięki temu w gminie Zagórz gospodarowanie gruntami odbywa się w sposób racjonalny, minimalizujący degradację gleb oraz zapewniający ochronę cennych terenów przed nadmierną i niekontrolowaną urbanizacją.

Jednym z kluczowych aspektów planu jest ochrona gruntów rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej (II–III) oraz gruntów leśnych. Łącznie użytki rolne klasy bonitacyjnej: II, III, IIIa i IIIb zajmują powierzchnię około 420 ha, co stanowi zaledwie 2,6% powierzchni gminy. Największe zwarte kompleksy tych gleb występują w północno-wschodniej części gminy, w obrębach: Trąbczyn Dworski, Oleśnica, Kopojno-Parcele i Drzewce.

W Planie Ogólnym uwzględniono uwarunkowania wynikające z występowania gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas II i III, poprzez objęcie 390 ha strefami otwartymi (SO), w których jednym z głównych profili funkcjonalnych podstawowych są tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, a 23 ha strefami wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową (SZ), w których jednym z głównych profili funkcjonalnych podstawowych są tereny zabudowy zagrodowej, i tereny produkcji w gospodarstwach rolnych lub strefami produkcji rolniczej (SR). Łącznie strefami planistycznymi związanymi z rolnictwem (SO, SZ, SR) objęto zatem 413 ha użytków rolnych klas II i III, czyli aż 98,3% tych użytków w gminie. Pozostałe około 7 ha stanowią przede wszystkim strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) wydzielone na podstawie obszarów uzupełnień zabudowy i ich poszerzeń. Mając powyższe na uwadze ocenia się, że projekt planu ogólnego w sposób właściwy i wystarczający chroni zasoby najbardziej wartościowych użytków rolnych w gminie Zagórz. Utrzymanie tych terenów przede wszystkim w ramach strefy otwartej (SO) przyczynia się do zapobiegania degradacji i przekształceniom gruntów rolnych na cele nierolnicze, co pozwala na kontynuację produkcji rolnej, zachowania żyzności gleb i ograniczenia procesów erozyjnych poprzez kontrolowane użytkowanie ziemi, czy ochronę obszarów leśnych, które pełnią funkcję stabilizującą glebę oraz wspierają renegację wód. Ograniczenie możliwości zabudowy na najlepszych gruntach rolnych zapewnia ich trwałą użyteczność gospodarczą, a także – poprzez ochronę środowiska glebowego – *de facto* ochronę środowiska przyrodniczego.

Uwarunkowania związane występowaniem na terenie gminy gruntów leśnych uwzględniono w projekcie planu ogólnego poprzez objęcie 3471,9 ha lasów (tj. aż 99,9% powierzchni wszystkich lasów w gminie) strefami otwartymi (SO), w których jednym z głównych profili funkcjonalnych podstawowych są tereny lasu i w których nie ma możliwości lokalizacji budynków (poza budynkami infrastruktury technicznej). Oznacza to praktycznie całkowitą ochronę tych cennych terenów.

Na terenie gminy Zagórz występuje tylko jedno udokumentowane złożo kopalin. Złoże węgla brunatnego „Piaski” (WB 6092) zlokalizowane jest we wschodniej części gminy, w obrębach Szetlewo oraz Szetlewo i w granicach gminy zajmuje powierzchnię 162,3 ha. Prawie całe ww. złożo objęte zostało w projekcie planu ogólnego strefą otwartą (SO), w której, z kilkoma wyjątkami wynikającymi ze stanu istniejącego nie można lokalizować zabudowy kubaturowej. Jedynie na 8354 m², zgodnie z obecnym zagospodarowaniem i użytkowaniem, wskazane zostały trzy strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) i jedna strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ). Należy zatem uznać, że złożo węgla brunatnego zostało objęte właściwą ochroną, w myśl art. 95 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r., poz. 1290).

Na obszarze objętym prognozą nie przewiduje się większych przekształceń powierzchni ziemi. Zmiany te będą miały raczej charakter lokalny i mało istotny. Niewielkiej niwelacji mogą ulec jedynie tereny, na których staną nowe budynki oraz powstaną lokalne drogi i elementy infrastruktury technicznej. Prace związane z realizacją tego typu zagospodarowania zawsze wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Powstają nasypy z gruntu wybranego pod fundamenty i piwnice nowych obiektów budowlanych oraz z wykopów pod sieci podziemnej i naziemnej infrastruktury technicznej. Wykopy związane z fundamentowaniem budynków powodują powstawanie mas ziemnych, które należy w odpowiedni sposób zagospodarować. Prace ziemne będą na ogół dotyczyć strefy przypowierzchniowej gruntu. W efekcie końcowym tych prac powierzchnia terenu zostanie miejscami nieznacznie podniesiona, bez zasadniczego wpływu na jego ogólną konfigurację. Należy przypuszczać, że większość projektowanych obiektów będzie miała standardowe posadowienie, czyli do głębokości ok. 2,0 m p. p. t. i w tych przypadkach przekształcenia rzeźby związane z zainwestowaniem będą niewielkie. Sposób zagospodarowania mas ziemnych przemieszczanych w związku z realizacjami inwestycji (w szczególności drogowych, usługowych lub przemysłowych) powinien zostać określony w miejscowych planach oraz w decyzjach administracyjnych dotyczących tych inwestycji.

Skutkiem powstania nowych budynków czy elementów infrastruktury komunikacyjnej będzie także, szczególnie w rejonach, w których naturalna gleba nie spełnia technicznych wymogów lokalizacji obiektów, zmiana warunków podłoża tj. usunięcie warstwy próchnicznej oraz zagęszczenie i uszczelnienie gruntów. Może tu dojść do wymiany gruntu i wprowadzenia nasypów. Ponadto na terenach przeznaczonych pod nową zabudowę, w obszarach niezainwestowanych, nastąpi ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej.

Przekształcenia powierzchni ziemi zależą będą w dużej mierze od rozwiązań technicznych, a tych nie określa plan ogólny. Dla optymalnego zabezpieczenia powierzchni ziemi i gleby przed degradacją, prace budowlane należy prowadzić tak, aby zapobiec ewentualnym zjawiskom geomechanicznym. Prace ziemne tj. niwelacje i wykopy należy wykonywać w okresach o niskich opadach, a odsłonięte powierzchnie trzeba zabezpieczać przed możliwością niekontrolowanych przepływów wód opadowych lub spływowych. Rowy odwodnieniowe należy zabezpieczyć technicznie lub biologicznie przed erozyjnym działaniem wody.

Istotną będzie kontynuacja rolniczego wykorzystania gruntów. Z jednej strony może to prowadzić do dalszego pogłębiania się efektów niekorzystnych („pogłębianie się” podeszwy płuźnej, zanieczyszczenie środowiska gruntowego środkami chemicznymi i ropopochodnymi), z drugiej zaś obserwuje się wzrost świadomości rolników i w efekcie pozytywnych działań wynikających ze stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Celem minimalizowania negatywnych skutków rozwoju zabudowy na terenie gminy Zagórów projekt planu ogólnego uwzględnia zachowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, co zapewnia przestrzeń do infiltracji wód opadowych. Ponadto wspiera to rozwój terenów zielonych (zieleńców, parków itp.), które ograniczają erozję gleby i stabilizują mikroklimat. Kontrolowany rozwój terenów inwestycyjnych pozwoli uniknąć nadmiernej eksploatacji gruntów na cele budowlane.

V.5. Oddziaływanie na szatę roślinną, populacje zwierząt, grzybów i porostów, a także na formy ochrony przyrody, w tym na różnorodność biologiczną

Obszarowe formy ochrony przyrody zajmują aż około 63% powierzchni gminy. Występowanie tego obszarów wiąże się ze szczególnymi wymogami w zakresie ładu przestrzennego, a w szczególności z ograniczeniem niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy. Na terenie gminy Zagórów znajdują się:

- a) Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- b) Pyzdrowski obszar chronionego krajobrazu,
- c) Obszary Natura 2000:
 - Ostoja Nadwarciańska PLH300009,
 - Dolina Środkowej Warty PLB300002,
- d) Użytki ekologiczne:
 - Smug,
 - Torfa,
 - Żabia,
- e) Pomniki przyrody (10 sztuk) – drzewa lub grupy drzew.

Projekt planu ogólnego proponuje rozwiązania mające na celu ochronę i utrzymanie różnorodności biologicznej m.in. poprzez utrzymywanie trwałych użytków zielonych oraz lasów. Na terenie gminy znajdują się ekosystemy bardzo cenne przyrodniczo, takie jak doliny rzeczne, łąki i kompleksy leśne, które pełnią kluczową rolę w ochronie siedlisk i gatunków. Szczególne znaczenie mają obszary zlokalizowane w dolinie Warty, stanowiące cenne siedliska przyrodnicze dla wielu gatunków chronionych. W celu minimalizacji negatywnego wpływu antropopresji na różnorodność biologiczną, projekt planu ogólnego przewiduje m.in. ograniczenia w zakresie zabudowy na terenach cennych przyrodniczo. Na tej samej zasadzie ochronie podlegają korytarze ekologiczne, umożliwiające migrację zwierząt.

Warto podkreślić, że w projekcie planu ogólnego aż 96,3 % ogólnej powierzchni Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego w gminie objęto strefą otwartą (SO). Pozostałe 3,7 % tj. około 111 ha stanowi przede wszystkim istniejąca zabudowa: mieszkaniowa oraz zabudowa związana z gospodarką rolną, a w mniejszym stopniu zabudowa usługowa oraz drogi w obrębie zwartej zabudowy miasta Zagórów oraz wsi: Wrąbczyn, Oleśnica, Skokum i Kopojno – na północ od drogi powiatowej. Ustalane w ten sposób strefy planistyczne zgodne są z zasadami zagospodarowania Parku i nie naruszają zakazów ustalonych w § 4 ww. rozporządzenia. Jednocześnie, istotne w tym przypadku będą ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które muszą uwzględniać ustalone zakazy, nakazy i ograniczenia.

Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu, będący częściową otuliną dla Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, w ponad 95% jego powierzchni objęto stref otwartą (SO). Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku obu występujących na terenie gminy obszarów Natura 2000, które w

całości, bądź w większości pokrywają się z ww. formami przyrody. W obu przypadkach w Planie Ogólnym ponad 96% ich powierzchni objęto strefą otwartą (SO). Podobnie, jak w przypadku Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego pozostałe 3% do 5% powierzchni ww. obszaru chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000, ze względu na obecny sposób użytkowania lub zagospodarowania objęto głównie strefami: SJ (wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną), SZ (wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową), SW (wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową wielorodzinną), SR (produkcji rolniczej), SU (usługowymi) oraz, ze względu na nieznaczne poszerzenia obszarów uzupełnień zabudowy, przede wszystkim strefami SJ (wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną) lub SZ (wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową).

Co ważne, wszystkie użytki ekologiczne występujące na obszarze gminy Zagórów objęte zostały w całości strefą otwartą SO.

Należy zaznaczyć, że w strefach otwartych SO, z kilkoma wyjątkami wynikającymi z aktów prawa wyższego rzędu, nie można lokalizować zabudowy kubaturowej. Ponadto, w granicach wszystkich form ochrony przyrody w profilu funkcjonalnym dodatkowym stref otwartych SO nie dopuszczono lokalizacji terenów elektrowni wiatrowych ani elektrowni słonecznych. To bardzo dobre zapisy, w sposób maksymalnie chroniący prawie całe tereny objęte formami ochrony przyrody.

Podsumowanie dominujących stref planistycznych wyznaczonych na obszarach chronionych przedstawia tabela nr 6.

Lp.	Forma ochrony przyrody	Dominująca strefa planistyczna na obszarze danej formy ochrony i jej udział procentowy	Udział innych niż dominująca stref planistycznych w obszarze danej formy na terenie gminy	
			ha	%
1	Nadwarciański Park Krajobrazowy	SO – strefa otwarta (96,3%)	111	3,7
2	Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu	SO – strefa otwarta (95,8%)	419	4,2
3	Obszar Natura 2000 „Ostoja Nadwarciańska”	SO – strefa otwarta (97,2%)	117	2,8
4	Obszar Natura 2000 „Dolina Środkowej Warty”	SO – strefa otwarta (96,8%)	95	3,2
5	Użytek ekologiczny „Smug”	SO – strefa otwarta (100%)	nie dotyczy	nie dotyczy
6	Użytek ekologiczny „Torfa”	SO – strefa otwarta (100%)	nie dotyczy	nie dotyczy
7	Użytek ekologiczny „Żabia”	SO – strefa otwarta (100%)	nie dotyczy	nie dotyczy

Tabela 6. Udział dominujących stref planistycznych na obszarach form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy Zagórów.

Mając powyższe na uwadze, należy uznać, że projekt planu ogólnego zakłada także ochronę ekosystemów wodnych i dolin rzecznych, poprzez ograniczenie zabudowy w ich sąsiedztwie oraz zachowanie terenów zielonych wzdłuż cieków wodnych.

V.5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz ich integralność

Na obszarze objętym projektem planu ogólnego znajdują się 2 obszary Natura 2000:

- Ostoja Nadwarciańska PLH300009,
- Dolina Środkowej Warty PLB300002.

W tabeli nr 7 przedstawiono cele ochrony oraz identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009, określone w obowiązującym planie zadań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
1	1340 Śródładowe słone łąki, pastwiska i szuwały (<i>Glaucopuccinietalia</i> – część zbiorowiska śródładowe)	melioracje osuszające	zaprzeszczenie koszenia
2	2330 Wydmę śródładową z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus</i> , <i>Agrostis</i>)	obce gatunki inwazyjne, sukcesja naturalna, eksploatacja piasku, nielegalne wysypiska śmieci, silna antropogeniczna fragmentacja siedliska, niszczenie roślinności przez pojazdy	nie zidentyfikowano
3	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i> ,	utrata kontaktu części starorzeczy z wodami rzecznyymi	wędkarstwo, obce gatunki inwazyjne, zanieczyszczenie wód powierzchniowych
4	3270 Zalewane muliste brzozy rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	brak informacji o zagrożeniach	brak informacji o zagrożeniach
5	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunetum</i> , <i>Calluno-Arctostaphylyon</i>),	brak wypasu, obniżenie poziomu wód gruntowych powodujące przesuszenie płatów siedliska	sukcesja naturalna
6	6120 Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	obce gatunki inwazyjne, zarastanie płatów siedliska ekspansywnymi gatunkami rodzimymi, sukcesja naturalna, brak koszenia, nielegalne wysypiska śmieci, fragmentacja siedliska	eksploatacja piasku
7	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)	brak wypasu, sukcesja naturalna, zmiana sposobu użytkowania	zalesianie
8	6410 Zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	zaprzeszczenie koszenia, intensyfikacja użytkowania rolniczego, melioracje osuszające	nie zidentyfikowano
9	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	nie zidentyfikowano	wycinanie drzew w lasach łęgowych i zadrzewieniach, obce gatunki inwazyjne
10	6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidon dubii</i>)	intensyfikacja użytkowania rolniczego, brak zalewów rzecznych	nie zidentyfikowano
11	6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	intensyfikacja użytkowania rolniczego	zaprzeszczenie koszenia, zmiana łąk na grunty orne, zalesianie

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	
12	7210 Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	ekspansja trzciny, niski poziom wody w zbiorniku powodujący przesuszenie płatów siedliska	nie zidentyfikowano
13	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze łąk, turzycowisk i mechowisk	intensyfikacja użytkowania rolniczego	melioracje osuszające, zaprzestanie koszenia
14	91E0 Łęgi wierzbowe łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	brak zalewów rzecznych, obce gatunki inwazyjne, gatunki obce geograficznie w drzewostanie, fragmentacja siedliska	wycinanie drzew w obrębie płatów siedliska, melioracje osuszające
15	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	fragmentacja siedliska, gatunki obce geograficznie w drzewostanie, brak zalewów rzecznych, wydeptywanie	wycinka lasu
16	1617 starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	melioracje osuszające, zaprzestanie koszenia łąk	nie zidentyfikowano
17	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	brak informacji o zagrożeniach	brak informacji o zagrożeniach
18	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	nie zidentyfikowano	nie zidentyfikowano
19	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	nie zidentyfikowano	nie zidentyfikowano
20	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	nie zidentyfikowano	nie zidentyfikowano
21	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	nie zidentyfikowano	nie zidentyfikowano
22	1134 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	eutrofizacja naturalna	zanieczyszczenie wód powierzchniowych, regulacja koryt rzecznych, wędkarstwo
23	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	eutrofizacja naturalna	zanieczyszczenie wód powierzchniowych, regulacja koryt rzecznych, wędkarstwo
24	1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	eutrofizacja naturalna	zanieczyszczenie wód powierzchniowych, regulacja koryt rzecznych
25	1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	brak informacji o zagrożeniach	brak informacji o zagrożeniach

Tabela 7. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r., poz. 1819).

Cele ochrony Obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002 to: A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, A229 Zimorodek zwyczajny *Alcedo atthis*, A054 Rożeniec zwyczajny *Anas acuta*, A056 Płaskonos *Anas clypeata*, A052 Cyraneczka zwyczajna *Anas crecca*, A050 Świstun *Anas penelope*, A055 Cyranka zwyczajna *Anas querquedula*, A051 Krakwa *Anas strepera*, A043 Gęgawa *Anser anser*, A255 Świergotek polny *Anthus campestris*, A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, A028 Czapla siwa *Ardea cinerea*, A222 Uszatka błotna *Asio flammeus*, A021 Bąk zwyczajny *Botaurus stellaris*, A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*, A137 Sieweczka obrożna

Charadrius hiaticula, A196 Rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, A198 Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*, A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*, A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, A082 Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*, A122 Derkacz *Crex crex*, A037 Łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus bewickii*, A038 Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, A027 Czapla biała *Egretta alba*, A379 Ortolan *Emberiza hortulana*, A321 Muchotłówka białoszyja *Ficedula albicollis*, A320 Muchotłówka mała *Ficedula parva*, A153 Kszyk *Gallinago gallinago*, A154 Bekas dubelt *Gallinago media*, A127 Żuraw zwyczajny *Grus grus*, A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*, A022 Bączek zwyczajny *Ixobrychus minutus*, A338 Gąsiorek *Lanius collurio*, A156 Rycyk *Limosa limosa*, A246 Lerka *Lullula arborea*, A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*, A068 Bielaczek *Mergus albellus*, A073 Kania czarna *Milvus migrans*, A074, Kania ruda *Milvus milvus*, A160 Kulik wielki *Numenius arquata*, A023 Ślepowron zwyczajny *Nycticorax nycticorax*, A072 Trzmielojad zwyczajny *Pernis apivorus*, A151 Batalion *Philomachus pugnax*, A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, A140 Siewka złota *Pluvialis apricaria*, A008 Perkoz zausznik *Podiceps nigricollis*, A120 Zielonka *Porzana parva*, A119 Krociatka *Porzana porzana*, A195 Rybitwa białoczelna *Sterna albifrons*, A193 Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, A307 Jarzębka *Sylvia nisoria*, A162 Krwawodziób *Tringa totanus*, A232 Dudek *Upupa epops*, A142 Czajka *Vanellus vanellus*.

Do największych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty PLB300002 należą: zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, nadmierne nawożenie pól, zmiana stosunków wodnych, dzikie wysypiska śmieci, chwytanie zwierząt, napowietrzne linie elektroenergetyczne i telefoniczne, rozproszona zabudowa, polowanie, zamulenie wód, presja turystyczna, zmiana sposobu uprawy, obecność terenów fabryk, pożary, regulowanie koryt rzecznych, zanieczyszczenia powietrza, tereny komunikacji, obecność budynków rolniczych, mosty i wiadukty, przekształcanie łąk w pola uprawne, wędkarstwo.

Generalnie, większość zadań przewidzianych do realizacji w ocenianym projekcie planu ogólnego gminy będzie poprawiać poszczególne parametry środowiska przyrodniczego (np. poprzez ograniczenie emisji gazów i pyłów do powietrza oraz rozwój systemu kanalizacji zmniejszy się zanieczyszczenie środowiska gruntowo-glebowego), co z kolei pozytywnie wpłynie na praktycznie wszystkie siedliska przyrodnicze obszarów Natura 2000 znajdujące się na terenie gminy. Poza tym korzystnie ocenia się zapisy w projekcie planu ogólnego o ograniczeniu presji w przestrzeni, zachowaniu terenów otwartych, podmokłych.

To czy i w jakim zakresie oddziaływać będzie elektrownia wiatrowa/fotowoltaiczna, będzie musiało być przedmiotem osobnej oceny oddziaływania na środowisko. Poza tym wszelkie prace termomodernizacyjne, które będą realizowane na terenie gminy powinny być prowadzone z uwzględnieniem potrzeb biologicznych zwierząt je zasiedlających, zgodnie z przepisami prawa.

Analizując zapisy projektu planu ogólnego w kontekście ww. przedstawionych danych należy stwierdzić, że nie zawierają one ustaleń mogących w sposób negatywny i znaczący oddziaływać na przedmioty ochrony, dla których powołano ww. obszary Natura 2000. Projekt planu, ogólnego wprowadzając strefy otwarte (pozbawione praktycznie zabudowy i zachowujące minimum 95% powierzchni biologicznie czynnych) aż na 96% powierzchni obszarów Natura 2000 znajdujących się w granicach gminy Zagórów, w sposób kompleksowy zabezpiecza je przed potencjalnymi, negatywnymi oddziaływaniami.

Poza tym, zapisy planu ogólnego nie dopuszczają lokalizacji terenów elektrowni wiatrowych ani elektrowni słonecznych w strefach otwartych – a więc także na ww. obszarach Natura 2000. Ma to kolosalne znaczenie dla ochrony ornitofauny i chiropterofauny bytującej na obszarze gminy Zagórów.

Mając powyższe na uwadze, zważywszy na planowany sposób zagospodarowania terenu, przewidziany w ocenianym dokumencie, stwierdzono, że w wyniku realizacji projektu planu ogólnego nie nastąpią znaczące negatywne oddziaływania na cele i przedmiot obszarów Natura 2000, a także integralność sieci.

V.6. Oddziaływanie na krajobraz

Oceniając oddziaływanie projektu planu ogólnego na krajobraz należy zaznaczyć, że krajobraz ma wiele znaczeń.

Na terenie gminy Zagórów wyznaczono w ramach uchwalonego audytu krajobrazowego, krajobraz priorytetowy. To obszar położony w północnej części gminy, w dolinie rzeki Warty, pod nazwą „Dolina Warty: Konin-Pyzdry” (2321). Krajobraz tej jednostki ma powierzchnię 2704,8 ha. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla tego obszaru uwzględniono w projekcie planu ogólnego poprzez objęcie go prawie w całości strefą otwartą (SO), w której, z kilkoma wyjątkami wynikającymi z aktów prawa wyższego rzędu, nie można lokalizować zabudowy kubaturowej. Jedynie 23,5 ha ww. krajobrazu priorytetowego, ze względu na obecne zagospodarowanie i użytkowanie, objęto głównie strefą wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (SZ), strefą produkcji rolniczej (SR) lub strefą infrastrukturalną (SI).

Ponadto dla strefy SO obejmującej krajobraz priorytetowy określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 95%, a w profilu dodatkowym nie dopuszczono instalacji OZE. Dodatkowo Audyt wskazuje na występowanie w granicach gminy dwóch obszarów krajobrazów zlokalizowanych w obrębie form ochrony przyrody:

- w obszarze krajobrazu w obrębie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego,
- w obszarze krajobrazu w obrębie Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że najcenniejszy krajobraz znajdujący się w gminie jest na poziomie planu ogólnego dobrze chroniony. Ponadto, mając na uwadze korzystne ustalenia ocenianego dokumentu w zakresie przewidzianego zagospodarowania terenów pokrytych formami ochrony przyrody (a więc obszarów także cennych pod kątem krajobrazowym), tj. zgodnie z którymi mocno ograniczono zabudowę przy jednoczesnej gwarancji wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych, należy stwierdzić, że także tam krajobraz jest dostatecznie chroniony. Wyznaczenie niewielkich OUZ na terenie gminy, w tym zwłaszcza w obrębie miasta Zagórów, także jest korzystne z punktu widzenia harmonijnego rozwoju gminy, uwzględniającego istniejący krajobraz miejski (Zagórów) i wiejski (pozostałe miejscowości z przewidzianymi strefami z dopuszczoną zabudową kubaturową).

V.7. Emitowanie pola elektromagnetycznego

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są głównie stacje telefonii komórkowej, urządzenia przemysłowe gospodarstwa domowego oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej.

Na obszarze gminy konieczna jest ochrona przed polami elektromagnetycznymi, polegająca na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm lub co najmniej na tych poziomach.

W rozdziale III.8 wskazano istniejące źródła emitowania pola elektromagnetycznego, a także przedstawiono wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w gminie Zagórów. W gminie występują dwa najbardziej powszechne źródła wytwarzania pól elektromagnetycznych. Są to napowietrzne linie elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Poza tym, pole elektromagnetyczne wokół linii 15 kV i niższych (stanowiących zdecydowaną większość wszystkich napowietrznych linii elektroenergetycznych w gminie) traktowane są jako nieistotne z punktu widzenia ich wpływu na środowisko.

Projekt Planu ogólny gminy Zagórów zabezpiecza przebieg istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV oraz istniejący Główny Punkt Zasilania (GPZ). Pod linią elektroenergetyczną wyznaczono strefy otwarte (SO), w których, z kilkoma wyjątkami wynikającymi z aktów prawa wyższego rzędu oraz stanu istniejącego nie można lokalizować zabudowy kubaturowej. Z kolei istniejący Główny Punkt Zasilania objęty został strefą infrastrukturalną (SI).

Mając powyższe na uwadze ocenia się, że oceniany projekt planu ogólnego w sposób poprawny i wystarczający zabezpiecza ludność gminy Zagórów przed potencjalnymi, negatywnymi skutkami emitowania pól elektromagnetycznych. W związku z powyższym ocenia się, że realizacja zapisów projektu planu ogólnego nie będzie powodować przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

V.8. Oddziaływanie na ludzi

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) „zdrowie to nie tylko całkowity brak choroby czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia)”. Stan zdrowia ocenia się za pomocą mierników pozytywnych (dobrego rozwoju i sprawnego działania organizmu) i negatywnych (występowania chorób). O zdrowiu lub chorobie decydują bezpośrednio lub pośrednio sami ludzie wybierając i kształtując warunki, w których żyją, a także poprzez swoje postępowanie, zależne od ich poziomu kultury, zasobu wiedzy oraz zasobności ekonomicznej.

Zasięg zagrożenia zdrowia jest bardzo różnorodny i obejmuje: zagrożenia globalne, zagrożenia regionalne oraz zagrożenia lokalne. Z punktu widzenia oceny projektu planu ogólnego szczególnie istotne są dwa ostatnie z zasięgów zagrożeń. W ramach zasięgu zagrożeń regionalnych należy wymienić tzw. kwaśne opady atmosferyczne. Do zagrożeń o znaczeniu lokalnych istotne są: emisja fal elektromagnetycznych bardzo niskich częstotliwości lub mikrofal, emisja do atmosfery lub zrzut do wód powierzchniowych metali ciężkich, nadmierne stężenie pyłów respirabilnych ($\varnothing$ cząstek < 7 μ m) i ozonu troposferycznego w niskich warstwach atmosfery, związków chlorowcoorganicznych, nadmierny hałas i zanieczyszczenia powietrza w pomieszczeniach zamkniętych.

Wpływ poszczególnych czynników na zdrowie ludzkie jest następujący: styl życia 50%, czynniki środowiskowe 20%, czynniki biologiczne 20%, medycyna naprawcza 10%.

W związku z powyższym niniejsza ocena skupia się na czynnikach środowiskowych, szczególnie zaś na tych, których wartości emisji mogą potencjalnie ulec modyfikacji w wyniku realizacji ustaleń zapisów projektu planu ogólnego.

Do potencjalnych zdrowotnych skutków fizycznych zmian w środowisku wynikających z realizacji projektu planu ogólnego zaliczyć można przede wszystkim hałas i wibracje. Hałas o natężeniu poniżej 35 dB jest nieszkodliwy, ale może denerwować, od 35 do 70 dB jest dokuczliwy i pociąga za sobą zmęczenie, spadek wydajności w pracy i przeszkadza w wypoczynku. Ciągły hałas w zakresie 70-85 dB jest uznawany za dopuszczalny, ale może powodować uszkodzenia słuchu.

Analizując zapisy projektu planu ogólnego ocenia się, że realizacja zapisów przedmiotowego dokumentu nie spowoduje przekroczeń standardów jakości środowiska w zakresie emisji hałasu. Wynika to z faktu, że strefy terenów ze stałym pobytem ludzi (tj. tereny, na których komfort akustyczny musi być zachowany – zgodnie z obowiązującymi przepisami) zostały maksymalnie odsunięte od terenów, na których prowadzona jest działalność mogąca powodować ponadnormatywne emisje hałasu.

Najwięcej niebezpiecznych związków i pierwiastków chemicznych przenika do organizmu człowieka drogą pokarmową. Zmiany chemizmu wody, gleb i powietrza prowadzą do nadmiernej koncentracji substancji toksycznych w diecie. Szczególnie niebezpieczne są te substancje, które kumulują się w organizmie. Należy zwrócić zatem uwagę na zabezpieczenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Analizując zapisy projektu planu ogólnego nie przewiduje się pogorszenia jakości powietrza i wód, mogącego wpłynąć negatywnie na składniki pokarmowe jak woda i produkty spożywcze wytwórstwa rolniczego (brak bowiem potencjalnych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz środowiska gruntowo-wodnego).

Zanieczyszczenia chemiczne mogą dostać się także do organizmu poprzez układ oddechowy. Ten rodzaj przenikania substancji niepożądanych do ustroju ludzkiego jest zdecydowanie mniej niebezpieczny dla zdrowia i życia człowieka, ale z drugiej strony najpowszechniejszy.

Na obszarze objętym planem ogólnym miejsca przebywania ludzi zostały odsunięte od napowietrznych linii elektroenergetycznych i innych źródeł znaczących emisji pól elektromagnetycznych. Tym samym, wpływ ustaleń projektu omawianego dokumentu na zdrowie i życie ludzi, pod kątem potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych, jest niewielki i praktycznie pomijalny.

Reasumując, wzięwszy pod uwagę powyższe zapisy, stwierdza się, że realizacja projektu planu ogólnego nie powinna powodować istotnych oddziaływań, wpływających negatywnie na zdrowie i życie ludzi.

V.9. Oddziaływanie na dobra materialne³¹ i zabytki

Same zapisy projektu planu ogólnego nie zawierają postulatów, w wyniku których realizacji mogłyby zostać zniszczone obiekty zabytkowe oraz dobra materialne. Ochrona tych elementów opiera się na przepisach odrębnych, a o zasadach ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków decydować będą przede wszystkim miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje administracyjne. Ustalenia projektu planu ogólnego nie mają bezpośredniego wpływu na ochroną ww. obiektów cennych kulturowo. Ponadto, w projekcie planu ogólnego wyznaczono strefy pozwalające na ochronę obiektów zabytkowych, wskazując profile dodatkowe chroniące np. stanowiska archeologiczne.

³¹ pod pojęciem dóbr materialnych rozumie się każdy przedmiot, który może służyć do zaspokajania ludzkich potrzeb a ich wartość można oszacować w pieniądzu.

V.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na omawianym terenie nie planuje się eksploatacji zasobów naturalnych. Natomiast złoża węgla brunatnego „Piaski” zostało włączone do strefy otwartej (SO) i jest ono chronione na podstawie przepisów odrębnych. Dlatego nie przewiduje się wpływu realizacji projektu planu ogólnego na zasoby naturalne.

V.11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja zapisów projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Wynika to ze znacznej odległości pomiędzy gminą Zagórz a granicami Rzeczypospolitej Polskiej (ok. 207 km w linii prostej) oraz ze specyfiki planowanych do realizacji w oparciu o oceniany dokument rozwiązań.

V.12. Oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, chwilowe, krótko-terminowe, średnioterminowe i stałe

Dla planowanych inwestycji wynikających z realizacji projektu planu ogólnego bezpośrednio oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do najbliższego sąsiedztwa. Oddziaływania te można podzielić na takie, które związane są z etapem budowy tj. oraz etapem eksploatacji. Poprzez oddziaływania bezpośrednie rozumie się wszelkie ingerencje powodujące zmianę danego elementu środowiska bez oddziaływań trzecich. Pośrednie oddziaływania z kolei wymagają innych czynników, z którymi w połączeniu, lub pod których wpływem zmieniają znacząco na jakiś element środowiska. Oddziaływania wtórne zaś to ogół czynników, które mogą aktywować oddziaływanie, które ujawni się/wpłyne na badany element środowiska w przyszłości. Na etapie tworzenia nowych obiektów może wystąpić szereg potencjalnych oddziaływań wpływających na: wzrost emisji hałasu i wibracji, przekształcenie krajobrazu, zakłócenia bytowania zwierząt, wytwarzanie odpadów, obniżanie zwierciadła wód gruntowych, zmianę warunków gruntowych. Te z kolei mają wpływ na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego: jakość powietrza atmosferycznego, gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, ukształtowanie terenu, klimat lokalny, faunę i florę a także ludzi. Najistotniejszymi z oddziaływań są oddziaływania bezpośrednie i stałe, gdyż precyzyjnie i permanentnie przyczyniają się do zmiany poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Na etapie utworzenia nowych obiektów tymczasowych praktycznie nie występują oddziaływania o takim charakterze. Po zakończeniu bowiem realizacji etapu budowy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Mogą natomiast na tym etapie wystąpić trwałe skutki pewnych oddziaływań.

Do potencjalnych trwałych skutków oddziaływań wynikających z etapu budowy można zaliczyć: zmianę warunków gruntowych czy obniżenie zwierciadła wód gruntowych. Najwięcej natomiast potencjalnych oddziaływań na etapie budowy będą stanowiły te o charakterze bezpośrednim i chwilowym. Wywołane będzie to ingerencją w środowisko abiotyczne i biotyczne oraz ograniczeniem w czasie tej ingerencji. W przypadku projektu planu ogólnego w niektórych strefach powstaną nowe, trwałe obiekty budowlane. Ogólne przedstawienie potencjalnych oddziaływań na etapie budowy wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego zaprezentowano w tabeli nr 8.

Poza potencjalnymi znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami omówionymi w poprzednim rozdziale większość działań na etapie budowy nie będzie miała znaczącego przełożenia na jakość środowiska przyrodniczego i nie będą trwałe w czasie.

KOMPONENTY		Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody podziemne	Klimat lokalny	Fauna	Flora	Krajobraz	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000
SKUTKI REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO											
ETAP BUDOWY NOWYCH OBIEKTÓW	Wzrost emisji hałasu i wibracji	b, k	-	-	-	b, k	-	-	b, k	b, k	-
	Przekształcenie krajobrazu	b, d	b, d	-	-	b, d	b, d	b, k, ś, d	b, d	b, d	-
	Zakłócenia bytowania zwierząt	b, d	b, d	-	-	b, c, k	w, k	w, d	w, d	-	-
	Wytwarzanie odpadów	b, d	b, c	-	-	-	-	b, c, d	-	-	-
	Obniżenie zwierciadła wód gruntowych	-	b, d	-	w, d	w, ś	b, c, ś	w, ś	-	-	-
	Prace ziemne	b, c	b, k, ś, d, ts	w, c, ś	-	b, w, c, k, ts	b, c	b, k, ś, d	b, ts	-	-
	Zmiana warunków gruntowych	b, c	b, ts	p, ts	-	-	p	-	-	-	-

Tabela 8. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego i kulturowego na etapie budowy nowych obiektów (tu: tymczasowych) i powstałych w wyniku jego realizacji. Omówienie w tekście.

Objaśnienia: b – oddziaływanie bezpośrednie, p – oddziaływanie pośrednie, w – oddziaływanie wtórne, c – oddziaływanie chwilowe, k – oddziaływanie krótkoterminowe, ś – oddziaływanie średnioterminowe, d – oddziaływanie długoterminowe, ts – trwały skutek

Podobnie jak to miało miejsce przy etapie budowy również podczas etapu eksploatacji instalacji i urządzeń może dojść do potencjalnych negatywnych oddziaływań na komponenty środowiska. Najważniejsze oddziaływania znaczące i potencjalne ich skutki omówiono w poprzednich podrozdziałach. Główną cechą tego etapu jest obecność oddziaływań o charakterze stałym i długoterminowym. Wiążą się one z wykorzystywaniem powierzchni terenu (np. likwidacja powierzchni biologicznie czynnej) jak i również z funkcjonowaniem na nich konkretnych działań (np. funkcjonowanie napowietrznej linii elektroenergetycznej wraz z podporami). Ogólny zarys potencjalnych oddziaływań na tym etapie przedstawia tabela nr 9. Co istotne, wiele z przytoczonych tu oddziaływań będzie odwracalna w przyszłości.

KOMPONENTY		Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody podziemne i powierzchniowe	Klimat lokalny	Fauna	Flora	Krajobraz	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000
SKUTKI REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO											
ETAP EKSPLOATACJI	Wzrost emisji hałasu i wibracji	-	-	-	-	b, c, d	-	-	-	b, c, d	-
	Przekształcenie krajobrazu	-	-	-	-	-	-	b, st	b, st	b, st	-
	Zakłócenia bytowania zwierząt	-	-	-	-	p, d	p, d	-	-	-	-
	Likwidacja powierzchni biologicznie czynnej	p, d	b, st	p, d, st	w, st	w, d	b, d	b, st	b, d	b, d	-
	Funkcjonowanie napowietrznej linii elektroenergetycznej wraz z podporami	-	b, st	-	p, d	b, d	b, d	b, d	b, d	b, d	-

Tabela 9. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego na etapie eksploatacji. Omówienie w tekście.

Objaśnienia: b – oddziaływanie bezpośrednie, p – oddziaływanie pośrednie, w – oddziaływanie wtórne, c – oddziaływanie chwilowe, k – oddziaływanie krótkoterminowe, ś – oddziaływanie średnioterminowe, d – oddziaływanie długoterminowe, st – oddziaływanie stałe

V.13. Oddziaływanie skumulowane i znaczące

Do oddziaływań skumulowanych wynikających z działań wskutek realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego, w zakresie emisji hałasu i wibracji, może dochodzić przede wszystkim w strefach nakładania się uciążliwości pochodzących z:

- terenów tras komunikacyjnych z innymi obecnymi lub planowanymi inwestycjami na sąsiednich obszarach,
- terenów zabudowy mieszkaniowej, związanej z rozbudową istniejących miejscowości,
- terenów zabudowy produkcyjno-magazynowej i usługowej.

Z uwagi jednak na charakter i stan faktyczny zagospodarowania przestrzennego gminy Zagórów, nie przewiduje się znaczących tego typu oddziaływań powstałych w wyniku uchwalenia przedmiotowego planu ogólnego. Wynika to z następujących faktów:

- znaczna część terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, jak również nowe tereny zabudowy produkcyjno-magazynowej i usługowej jest już albo zabudowana, albo jest zabudowywana – zgodnie z uchwalonymi i obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wydanymi decyzjami administracyjnymi, a przewidziane pod zabudowę uzupełniającą miejsca są relatywnie nieliczne i o małej powierzchni,

- parametry zabudowy i zagospodarowania terenu, określone zarówno w projekcie planu ogólnego, jak i w obowiązujących miejscowych planach, uniemożliwiają nadmierną (tj. zbyt gęstą) zabudowę, dzięki czemu będzie możliwe przewietrzenie terenu, łagodzące skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych.

Ponadto, zagęszczenie zabudowy spowoduje wzrost zużycia wody i energii, a także wzrost powstawania odpadów a także ścieków. Nowa zabudowa będzie musiała uwzględniać nie tylko zapisy ocenianego planu ogólnego, ale także miejscowych planów. Oceniany dokument propaguje korzystne rozwiązania w zakresie przeciwdziałania potencjalnym efektom skumulowanym powstania nowej zabudowy – czy to mieszkaniowej, czy usługowej. Nie znaczy to jednak, że tego typu wpływy można wykluczyć w 100%. Oddziaływania takie mogą być w przyszłości związane z istniejącymi, ale przede wszystkim planowanymi obiektami przemysłowo-usługowymi, obiektami infrastruktury technicznej, a także budową i modernizacją dróg w bliższej lub dalszej odległości od istniejących obiektów. Niemniej jednak funkcjonowanie i związane z nimi skutki dla większości ww. obiektów będzie ograniczone w przestrzeni. W związku z tym potencjalne znaczące oddziaływania będą miały charakter lokalny i nie będą miały większego znaczenia dla funkcjonowania omawianego obszaru.

V.14. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego może wpłynąć w zróżnicowany sposób na poszczególne komponenty środowiska: powierzchnię ziemi, glebę, wody powierzchniowe i podziemne, klimat lokalny, faunę i florę oraz na ich wzajemne powiązania, na ekosystemy i krajobraz.

Zróżnicowanie skutków realizacji ustaleń analizowanego dokumentu można podzielić w zależności od:

- odwracalności zjawisk: odwracalne (O) lub nieodwracalne (NO);
- zasięgu przestrzennego oddziaływania: regionalne (R), ponadlokalne (PL) lub lokalne (L).

Zestawienie dotyczące zasięgu oddziaływań i ich ocenę przedstawiono w tabeli nr 10. Jednocześnie należy podkreślić, że prognozowane oddziaływania mają charakter ogólny i same w sobie nie mogą *de facto* wskazywać na ilościowe przedstawienie samych oddziaływań. Tym samym nie dają pełnego obrazu rzeczywistych ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko, a także dokładnej ich skali.

TERENY ZAINWESTOWANIA					
Lp.	Poszczególne komponenty środowiska		Odwracalność zjawisk	Zasięg przestrzenny oddziaływania	Rodzaj oddziaływania
1	Powierzchnia ziemi i gleby	Degradacja powierzchni glebowej	NO	L	Negatywne
2		Intensyfikacja procesów erozyjnych na powierzchniach odkrytych	O	L	Negatywne
3		Przekształcenia właściwości wilgotnościowych gleb	NO	L	Negatywne
4		Przekształcenie rzeźby terenu	O	L	Negatywne
5		Ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej	O	L	Negatywne
8	Powietrze: pogorszenie stanu higieny atmosfery		O	L	Negatywne
9	Fauna i flora	Ograniczenie miejsc bytowania fauny	O	L	Negatywne
10		Częściowa degradacja istniejącej szaty roślinnej o przeciętnych walorach	NO	L	Obojętne
11		Zmiana warunków siedliskowych szaty roślinnej	NO	L	Negatywne
12	Krajobraz: funkcjonowanie napowietrznej linii elektroenergetycznej wraz z podporami		NO	L	Negatywne

Tabela 10. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk dla działań na terenie objętym projektem planu ogólnego

VI ANALIZA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM ISTOTNYCH DLA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Podstawowymi dokumentami określającymi cele i zasady trwałego, stabilnego i trwałego rozwoju kraju dla osiągnięcia ładu społecznego, ekonomicznego, ekologicznego i przestrzennego, a ważnymi z punktu projektu planu ogólnego, są:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
 - Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
 - Polska 2025 - Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju;
- a na szczeblu regionalnym:

- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.

Powyższe strategiczne dokumenty uwzględniają wytyczne dla globalnego trwałego rozwoju zawarte w ratyfikowanej przez Polskę Deklaracji z Rio oraz Agendzie 21 (czerwiec 1992 r.). Dokumenty te stanowią przełomowe, jeśli chodzi o międzynarodowe działania na rzecz trwałego rozwoju.

Innymi dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska we wcześniej wymienionych programach krajowych są m.in.:

- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno - błotnych z 1971 r.,
- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, 1979 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem,
- Konwencja Paryska w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, 1972 r.,
- Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS, 1991 r.,
- Europejska Konwencja Krajobrazowa, 2000 r.

Wśród najważniejszych celów koncepcji Polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w projekcie planu ogólnego i niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o:

- zachowaniu zgodności charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego (np. lokowanie zabudowy na terenach przyległych do istniejącego układu komunikacyjnego i innych obiektów tego typu, niedaleko zwartej zabudowy – unikanie rozpraszania zabudowy),
- zachowaniu zgodności poziomu i intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odporności na degradację (zapis o ograniczeniu zabudowy; wyznaczenie stref otwartych, praktycznie bez lokowania nowej zabudowy i zachowanie minimum 95% powierzchni biologicznie czynnych),
- zahamowanie rozpraszania zabudowy, zwłaszcza na tereny o wysokich walorach krajobrazowych,
- ochrona jako „dziedzictwa ludzkości” zanikających krajobrazów (mozaiki ekosystemów leśnych, łąkowych, polnych oraz związanych z osadnictwem), ukształtowanych w historycznym procesie harmonijnego współdziałania przyrody i człowieka.

Wśród najważniejszych celów koncepcji Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. w projekcie planu ogólnego i niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o:

- rozbudowie sieci dystrybucyjnej pozwalającej na rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii – poprzez wskazanie w wyznaczonych strefach terenów infrastruktury technicznej,
- wzroście wykorzystania odnawialnych źródeł energii w bilansie energii finalnej do 20% w roku 2030,
- ograniczeniu emisji SO₂ do poziomu ustalonego w Traktacie Akcesyjnym,
- ograniczeniu emisji NO_x poczynając od 2016 roku zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi przy akcesji do Unii Europejskiej,
- zmianie struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych oraz źródeł skojarzonych i rozproszonych.

Wśród najważniejszych celów koncepcji Polityki Klimatycznej Polski w projekcie planu ogólnego i niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o:

- realizacji zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego,

- redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki,
- realizacji postanowień organów Konwencji klimatycznej i Protokołu z Kioto dot. Krajów wymienionych w Załączniku I do Konwencji.

Wśród najważniejszych celów długookresowej strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju w projekcie planu ogólnego i niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o:

- uwzględnieniu elementów ochrony środowiska, ochrony różnorodności biologicznej,
- przestrzeganiu prawa ekologicznego krajowego i międzynarodowego przez wszystkie podmioty,
- zapewnieniu równego dostępu do środowiska i jego zasobów,
- zapewnieniu swobodnego transferu technologicznego i inwestycji proekologicznych.

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku to:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Praktycznie każdy z powyższych celów w mniejszym lub większym stopniu realizowany jest w projekcie planu ogólnego.

Głównym celem planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego jest „zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców.” Zapisy projektu planu ogólnego zapewniają osiągnięcie tego celu m. in. poprzez: (1) Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi (np. ochrona obszarów objętych formami ochrony przyrody oraz lasów); (2) Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem (lokowanie terenów zabudowy handlowo-usługowo-produkcyjnej w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych drogowych); (3) Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych (np. poprzez wydzielenie obszarów pod handel lub produkcję).

Również w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. znajdują się zapisy dotyczące ochrony środowiska, które także planuje się zrealizować przy okazji uchwalenia projektu planu ogólnego. Są to m.in. zapisy mówiące o zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (dopuszczenie farm fotowoltaicznych) czy ogólnie wdrażaniu nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku.

Wśród najważniejszych celów Konwencji Ramsarskiej w projekcie planu ogólnego i w niniejszej prognozie uwzględniono m.in. zapisy o ochronie cieków płynących (poprzez prawidłową gospodarkę wodno-ściekową i zachowanie najcenniejszych przyrodniczo terenów podmokłych). Spośród najważniejszych celów Konwencji Berneńskiej uwzględniono m.in. zapisy o zachowaniu europejskich gatunków dzikich zwierząt i roślin oraz ich siedlisk. Podobnie, inwestycyjne zagospodarowanie jedynie w wyznaczonych strefach i pozostawienie obszarów cennych przyrodniczo wraz z wszelkimi zasobami (zwierzętami, roślinami) respektuje fundamentalne założenia Konwencji o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro oraz Konwencji Bońskiej o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, a także zapisy Porozumienia o ochronie nietoperzy w Europie EUROBATS. Również cel Konwencji Paryskiej, tj. pobudzenie aktywności narodów do ochrony ich własnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, znajduje odzwierciedlenie w zapisach projektu planu ogólnego. Są to m.in. zapisy o ochronie dziedzictwa kulturowego (np. stanowisk archeologicznych).

Ochrona krajobrazu na terenie objętym planem ogólnym spełnia także założenia Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Uwzględniono m. in. zapisy o: prawnym uznaniu krajobrazów za podstawowy składnik otoczenia człowieka, dziedzictwo kulturalne i naturalne oraz fundament tożsamości mieszkańców; ustanowieniu procedur uczestnictwa społeczeństwa oraz władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wdrażaniu polityki krajobrazowej; uwzględnieniu krajobrazu w polityce planowania przestrzennego, kulturalnej, środowiskowej, rolnej, społecznej i gospodarczej. Projekt planu ogólnego gminy Zagórz w pełni uwzględnia obowiązujący Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego.

VII ZGODNOŚĆ ZAPISÓW PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z PRZEPISAMI PRAWA DOTYCZĄCYMI OCHRONY ŚRODOWISKA

W wyniku analizy projektu planu ogólnego i porównaniu go z obowiązującymi w Polsce regulacjami prawnymi, uznano, że projekt planu ogólnego, dla którego sporządzona została niniejsza Prognoza zapewnia w pełni warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i ochrony krajobrazu oraz propaguje racjonalną gospodarkę zasobami środowiska oraz ochronę warunków klimatycznych.

Analizowany dokument uwzględnia wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, główne cele ochrony przyrody, do których należą m.in.: utrzymanie procesów ekologicznych i ich stabilności, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ochrona walorów krajobrazowych, zieleni oraz zadrzewień, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych.

Projekt planu ogólnego zawiera postulaty oraz nakazy dotyczące ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. W związku z powyższym zgodne jest z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Lokując strefy zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej z daleka od źródeł pola elektroenergetycznego i chroniąc w ten sposób mieszkańców gminy przed szkodliwym promieniowaniem elektromagnetycznym, projekt planu ogólnego wykazuje również zgodność z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*.

Również w zakresie ochrony przed hałasem ustalenia projektu planu ogólnego gwarantują zabezpieczenie przed przekraczaniem norm emisji hałasu, zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Zapisy projektu planu ogólnego chronią również stanowiska archeologiczne znajdujące się na obszarze objętym opracowaniem uwzględniając zapisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2024, poz. 1292 ze zm.).

Spełniając powyższe warunki, projekt planu ogólnego zgodny jest z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska oraz dziedzictwa kulturowego.

VIII ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, prognoza oddziaływania na środowisko określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji

projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Teren opracowania cechuje się zmienionym charakterem siedlisk przyrodniczych. W wyniku wielokierunkowej antropopresji przekształceniu uległy wszystkie elementy środowiska naturalnego. W szczególności zmieniona została szata roślinna i fauna wskutek przekształcenia terenów leśnych – najpierw w grunty rolne, a później w tereny zurbanizowane. Nie mniej, realizacja postanowień projektu planu ogólnego niesie ze sobą pewne ryzyko nieznacznego pogłębienia istniejących problemów ochrony środowiska przyrodniczego – *sensu lato* – a także powstania nowych dlań zagrożeń. Do istniejących problemów na terenie objętym opracowaniem oraz na terenach sąsiednich należą przede wszystkim:

- (1) presja przestrzeni (oddziaływanie na krajobraz, wzrost powierzchni nieprzepuszczalnych i słabo przepuszczalnych; zakłócenia w migracji niektórych zwierząt);
- (2) wzrost emisji zanieczyszczeń (emisje z systemów grzewczych, wzrost produkcji odpadów);
- (3) wzrost emisji hałasu (związanego z bytowaniem ogólnym ludzi oraz pojazdami mechanicznymi i innymi urządzeniami/maszynami);
- (4) wzrost zużycia wody, materii i energii;
- (5) wzrost ryzyka wystąpienia awarii (np. zagrażających bezpośrednio i pośrednio np. środowisku gruntowo-wodnemu).

Jednocześnie należy podkreślić, że choć poprzez wzrost zabudowy oczywisty jest fakt wzrostu emisji zanieczyszczeń, to jednak dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym i technicznym substancje niepożądane dla środowiska są ujmowane (np. poprzez sieć kanalizacji czy odpowiednią gospodarkę odpadami) i ich zagrożenie względem otaczającego środowiska przyrodniczego jest, przynajmniej po części, neutralizowane/ograniczane.

Powyższe problemy ochrony środowiska, z uwagi na znaczny postęp prac w rzeczywistości względem projektowanych rozwiązań w planie ogólnym (obecnie: wysoki udział już istniejących zabudowań) będą miały najprawdopodobniej podobny charakter i z jednej strony się pogłębiać, z drugiej zaś, dzięki zapisom w projekcie planu ogólnego – będą skutecznie ograniczane/neutralizowane.

Ważnym zagrożeniem będzie także wzrost zużycia energii i produkcji odpadów, cechujące nowoczesne, bogacące się społeczeństwa. Te specyficzne zagrożenia będą silniej oddziaływały w miejscach wytwarzania energii oraz składowania i przeróbki odpadów. Z drugiej strony sposób produkcji energii oraz dobór paliw przy modernizowanych i nowych sieciach przesyłowych znacząco ograniczał będzie negatywne oddziaływanie na środowisko (spadek emisji CO₂, mniejsze straty energii). Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz postępujący recykling odpadów także nieco ograniczy negatywne skutki wzrostu produkcji odpadów.

Istotne dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego są niezakłócone powiązania pomiędzy wszystkimi elementami ekosystemów. W związku z tym, należy zwrócić uwagę na postępujące ograniczenie migracji zwierząt dzikich w wyniku tworzenia nowej zabudowy. Należy jednak podkreślić, że wiele obecnie występujących gatunków zwierząt na obszarze przeznaczonym do zagospodarowania – np. zabudowy to gatunki silnie synantropijne.

Tym samym dalsza antropopresja w tym rejonie, teoretycznie nie powinna znacząco wpłynąć na lokalne populacje. Także jeśli chodzi o roślinność to dziś na „terenach inwestycyjnych” dominują zbiorowiska ruderalne (głównie) i segetalne, których wartość przyrodnicza jest ograniczona, a nowopowstałe warunki siedliskowe są dla nich dość korzystne. Obszary cenne przyrodniczo zaś

poprzez włączenie ich do stref otwartych będą skutecznie izolowane i chronione przed nadmierną antropopresją.

IX ROZWIĄZANIA ELIMINUJĄCE LUB OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

W projekcie planu ogólnego określono szereg zasad dotyczących bezpośrednio i pośrednio środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, których zastosowanie powinno zapewnić ochronę środowiska przyrodniczego. Zawierają je odpowiednie zapisy chroniące środowisko gruntowo-wodne przed niekontrolowanym deponowaniem ścieków. Nie bez znaczenia jest pozostawienie terenów biologicznie czynnych na wysokim poziomie (a dla strefy otwartej aż minimum 95%). Brak wprowadzenia nowych dominant w możliwie maksymalny sposób ogranicza oddziaływanie przestrzenne na krajobraz gminy. Powyższe rozwiązania powinny skutecznie chronić środowisko przyrodnicze przed potencjalnymi negatywnymi oddziaływaniami wynikającymi z realizacji zapisów projektu planu ogólnego.

Niezależnie od powyższego, poza ustaleniami prawa miejscowego (które nie reguluje wielu szczegółowych kwestii), np. w pozwoleniu na budowę można zawrzeć dodatkowe, precyzyjne zapisy chroniące, minimalizujące, łagodzące bądź kompensujące ewentualne negatywne oddziaływania realizacji konkretnych projektów na środowisko przyrodnicze. Do podstawowych ogólnych działań ograniczających zaliczyć można: (1) ograniczenie zajęcia terenu; (2) stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych (np. nasadzeń roślinności nieznacznie chroniących przed hałasem i zanieczyszczeniami atmosferycznymi itp.); (3) prawidłowe zabezpieczenie sprzętu i placu budowy; (4) dostosowanie terminu prac do cyklu wegetacyjnego roślin i terminów rozrodu zwierząt.

Podczas realizacji inwestycji, celem ograniczenia potencjalnego negatywnego oddziaływania na komfort życia i zdrowie ludzi, poza wytycznymi wynikającymi wprost z prawa miejscowego, zaleca się szczególne zwrócenie uwagi na:

- prowadzenie prac w terenie pod nadzorem przyrodniczym (najlepiej by prace były nadzorowane przez specjalistów z dziedziny ornitologii, herpetologii oraz botaniki),
- utworzenie miejsc dogodnych do bytowania chronionych gatunków ptaków (np. powieszenie budek lęgowych, utworzenie platform pod budowę gniazda),
- stosowanie ekranów akustycznych np. „ścian zieleni”, wałów ochronnych wszędzie tam, gdzie jest to potrzebne,
- dostosowanie lokalizacji inwestycji do powierzchni terenu; postulowanie tam, gdzie to możliwe by potencjalne źródła emisji hałasu w sposób optymalny wykorzystywały naturalną rzeźbę i pokrycie terenu celem obniżenia rozchodzenia się fal dźwiękowych i drgań,
- szerokie stosowanie zieleni nasadzeniowej wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione. Tereny zieleni są stosunkowo tanim sposobem na poprawę komfortu akustycznego i obniżenie poziomu zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zieleń stanowi rodzaj filtru, który przy każdym opadzie atmosferycznym ulega samooczyszczeniu. Hamując prędkość wiatru, zieleń powoduje opadanie cięższych od powietrza cząstek pyłu na liście i ziemię, zmniejszając ich wchłanianie przez układ oddechowy. Zawartość szkodliwych gazów w powietrzu nad dużymi

parkami jest 2-3 razy mniejsza niż nad terenami ściśle zabudowanymi³². Dlatego powinny być szeroko propagowane, również ze względów ekonomicznych. Ponadto poprawia ona estetykę krajobrazu, przez co podnosi się komfort życia ludzi bytujących w ich otoczeniu. Dobór gatunków roślin powinien uwzględniać, poza techniczno-ekonomicznymi aspektami, ich szczególne właściwości biologiczne. Preferowane powinny być gatunki wytwarzające znaczne ilości substancji antybiotycznych, tzw. fitoncydów. Można zaliczyć do nich m.in. berberys, bez czarny, brzoza, cis, czeremcha, głóg, jałowiec, sosna, świerk i inne. Ponadto, skupiny zieleni powodują jonizację powietrza. Powinno się stosować te gatunki, które wpływają korzystnie na zdrowie człowieka. Są to m.in.: brzoza, lipa, sosna, świerk. Unikać należy gatunków jonizujących dodatkowo powietrze, co niekorzystnie wpływa na ogólny stan psychiczny ludzi (dęby, klony, robinie, topole)³³;

- zaleca się szerokie stosowanie żywopłotów wzdłuż tras komunikacyjnych. Żywopłoty charakteryzują się wysokim pochłanianiem substancji szkodliwych z powietrza. Oprócz tego skutecznie zatrzymują hałas i osłabiają siłę wiatru powodującego erozję gleby³⁴. Ponadto zajmują stosunkowo małe powierzchnie,
- przestrzeganie zasad BHP.

W przypadku zaistnienia niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia cennych komponentów przyrody, które z niezależnych od metod badawczych i stanu aktualnej wiedzy wystąpiłyby w późniejszym okresie, konieczne byłoby podjęcie działań kompensujących. Ogólnie do najczęstszych działań tego typu należą: (1) odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych; (2) sztuczne zasilanie osłabionych populacji; (3) tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i innych tras migracji zwierząt.

X PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Burmistrz Gminy Zagórz jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, wód, gleb i in.) w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze gminy, w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego planu.

Co najmniej raz w czasie kadencji, Burmistrz Gminy Zagórz dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń planu ogólnego i przedstawia ich wyniki Radzie Miejskiej. Rada podejmuje uchwałę w sprawie aktualności planu ogólnego i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne lub niezgodne

³² za: Łukasiewicz A., Łukasiewicz Sz. 2009. „Rola i kształtowanie zieleni miejskiej”. Wydawnictwo naukowe UAM. Poznań.

³³ tamże

³⁴ za: Mynett Maciej. 2008. „Żywopłoty. Zakładanie i pielęgnacja”. Multico Oficyna Wydawnicza. Warszawa.

z obowiązującymi przepisami w całości lub w części, podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia ich zmiany.

Ocena aktualności planu ogólnego i miejscowych planów powinna być przeprowadzana przede wszystkim w kontekście rozwoju przestrzennego gminy Zagórz oraz czy miała miejsce realizacja infrastruktury transportowej i technicznej w sposób zintegrowany, czy nawet wyprzedzający lokalizację zabudowy. Pozwoli to na opracowania harmonogramu sporządzania i realizacji kolejnych planów zagospodarowania przestrzennego, bilansowania zapotrzebowania m.in. na wodę, gaz, kanalizację sanitarną oraz przygotowanie odpowiednio wyposażonych terenów.

Ponadto, Burmistrz Gminy Zagórz jest zobowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, wód, gleb i in.) w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska³⁵, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze gminy lub, w ramach indywidualnych zamówień, na kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego planu. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego projektu planu ogólnego w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na ocenie i analizie stanu środowiska przyrodniczego: zarówno środowiska jako całości, jak i poszczególnych jego komponentów (jak np. powietrze, wody, gleby, elementy biotyczne). Dane do oceny i analizy jakości środowiska przyrodniczego mogą stanowić wyniki pomiarów i analiz pozyskiwanych w ramach państwowego monitoringu środowiska (głównie przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska). Informacje te mogą pochodzić także z badań zleconych przez gminę w ramach indywidualnych zamówień (o ile miasto dysponuje na taki cel środkami finansowymi).

Ponadto, zaleca się kontrolę wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną. Kontrola(-e) taka(-kie) powinna(-e) dotyczyć przede wszystkim porównania zgodności przewidzianych w projektach technicznych i analizach finansowych (kosztorysach) rozwiązań z rzeczywiście zrealizowanymi urządzeniami, instalacjami. Ponadto kontrola powinna także dotyczyć *stricte* stanu technicznego wspomnianych urządzeń i instalacji. Zakres i częstotliwość kontroli powinna być dopasowana do wybranych rozwiązań technologicznych i technicznych. Natomiast sama kontrola środowiska przyrodniczego w oparciu o państwowy monitoring środowiska powinna odbywać się możliwie często, w miarę aktualizacji badań i pomiarów poszczególnych komponentów (czyli dla większości z nich raz w roku, po opublikowaniu raportu GIOŚ za dany rok badawczy).

XI ANALIZA I OCENA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Autor prognozy wyszedł z założenia, że analizie rozwiązań alternatywnych poddano przede wszystkim te aspekty, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na dalszy rozwój gminy Zagórz. Ewentualne kolizje projektowanego zagospodarowania ze środowiskiem przyrodniczym

³⁵ ocena stanu poszczególnych komponentów musi odnosić się do obszaru objętego planem ogólnym.

i kulturowym w większości przypadków będą lokalne i nieistotne dla funkcjonowania i stanu środowiska rozpatrywanego w skali gminy oraz obszarów przyległych.

Analiza ocenianego projektu planu ogólnego wykazała, że proponowane do realizacji rozwiązania planistyczne są dobrze przemyślane zarówno pod kątem zachowania ładu przestrzennego, jak również mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko (zarówno na zachowanie go w dobrym stanie, jak również zabezpieczeniu przed potencjalną degradacją). Biorąc pod uwagę użyteczność działań odnoszącą się do uwarunkowań strategicznych, ekonomicznych, środowiskowych oraz stopnia zaawansowania już rozpoczętych działań o znaczeniu priorytetowym (np. wykonanie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, rozbudowa infrastruktury drogowej, modernizacja i rozbudowa systemu grzewczego, termomodernizacje) planowane działania mają charakter optymalny dla realizacji ustalonej wizji rozwoju gminy – zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Znaczna część planowanych inwestycji wymaga indywidualnego potraktowania i jeżeli jest to uzasadnione przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. W tym przypadku wszelkie oddziaływania i środki zaradcze, w tym alternatywne rozwiązania, będą szczegółowo przeanalizowane pod kątem konkretnej inwestycji.

Przyjęty w projekcie planu ogólnego podział na strefy planistyczne, zasięg tychże stref, a także wyznaczone profile podstawowe i dodatkowe w tych strefach w pełni uwzględniają uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe obszaru gminy. Ewentualne kolizje projektowanego zagospodarowania ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym w większości przypadków będą lokalne i nieistotne dla funkcjonowania i stanu środowiska rozpatrywanego w skali gminy oraz obszarów przyległych. Bardzo korzystny jest fakt, że zgodnie z projektem planu ogólnego potencjalnie najbardziej negatywnie oddziałujące inwestycje mogą być zlokalizowane jedynie poza najcenniejszymi przyrodniczo i krajobrazowo obszarami. Ocenia się, że alternatywne względem przedstawionych w projekcie planu ogólnego warianty lokalizacyjne np. terenów produkcyjnych czy elektrowni fotowoltaicznych byłyby niekorzystne dla środowiska przyrodniczego.

Należy pamiętać, że formy ochrony przyrody na terenie gminy zajmują aż ok. 63% jej powierzchni, a więc niemal 2 x więcej niż średnio w Polsce (ok. 34% powierzchni Polski pokryta jest powierzchniowymi formami ochrony przyrody). Istnieją jednak projektowane inwestycje, dla których przeprowadzone osobne oceny oddziaływań na środowisko mogą wskazać ich negatywne oddziaływania na przyrodę. Należy wówczas szukać rozwiązań alternatywnych, godzących interes publiczny wynikający z rozwoju gospodarczego gminy z ochroną środowiska przyrodniczego. Należy przy tym pamiętać, że takie szczegółowe analizy nie są domeną planu ogólnego – na poziomie ogólności ocenianego dokumentu nie dostrzega się wprost źle wytycznych stref czy ustaleń w nich zaproponowanych – w kontekście możliwości np. lokowania instalacji *sensu lato*.

Z uwagi na rzeczywisty stan zagospodarowania przestrzennego omawianego terenu w wyznaczonych w planie ogólnym strefach przeznaczonych pod zabudowę (tj. w znacznej mierze obszarów już przekształconych i zabudowanych), ocenia się, że rozwiązanie alternatywne dla zaproponowanych w ocenianym dokumencie rozwiązań przeznaczenia poszczególnych terenów w innej lokalizacji jest dość mało korzystnym rozwiązaniem. Autor niniejszego opracowania wychodzi bowiem z założenia, że lepiej jest w sposób zorganizowany i w zgodzie z prawem kontynuować zagospodarowanie terenów w sposób już zaczęty i przewidziany w dotychczasowym Studium uwarunkowań, aniżeli zakazywać np. zabudowy w tym rejonie i tym samym „przenosić” potencjalne problemy związane z nowym zainwestowaniem w inne obszary gminy. Poza tym,

zgodnie z projektem planu ogólnego niedopuszczalne jest wyznaczenie nowych tref planistycznych SW, SJ i SZ na obszarach poza obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, na których określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej oraz poza obszarami uzupełnienia zabudowy w ramach istniejącej zabudowy. Tak skonstruowany projekt planu ogólnego porządkuje i ogranicza zainwestowanie do maksymalnych możliwości i potrzeb rozwojowych gminy Zagórz – w zasadzie brak jest również dobrego alternatywnego rozwiązania dla zaproponowanych w ocenianym dokumencie rozwiązań.

W ocenie autora prognozy, zaproponowane rozwiązania w projekcie planu ogólnego, są optymalne i umożliwią rozwój społeczno-gospodarczy, przy zachowaniu możliwości prawidłowego kształtowania środowiska.

XII STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM ORAZ WNIOSKI KOŃCOWE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego gminy Zagórz wraz z załącznikiem graficznym (rysunkiem przedstawiającym opisywany teren). Oceniany dokument obejmuje swym zasięgiem obszar całej gminy Zagórz.

Celem Prognozy jest: oszacowanie skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego na środowisko przyrodnicze, ocena ich prawidłowości, a także optymalizacji użytkowania zasobów przyrodniczych.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego i stanowi podstawę do wydawania decyzji administracyjnych. Zobowiązuje on samorząd do kierowania się jego ustaleniami w polityce przestrzennej, nie tylko w zakresie zagospodarowania, ale także ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Dlatego niniejsza prognoza jest tak ważna.

Omawiany projekt planu ogólnego zawiera załącznik graficzny, czyli rysunek przedstawiający ustalenia tego dokumentu. Prognoza ocenia analizowany dokument w zakresie, którego ramy wyznaczają przepisy prawne. Samą ocenę można podzielić na kryteria formalne (zgodność z wymaganiami przepisów odrębnych) i kryteria merytoryczne (powszechnie znane prawa funkcjonowania środowiska przyrodniczego, wyniki badań naukowych itp.).

Pierwsza część prognozy (rozdział II) przedstawia położenie obszaru objętego projektem planu ogólnego w świetle podziału administracyjnego Polski oraz regionalizacji geograficznej. Dokonano tu także oceny stanu poszczególnych elementów składających się na świat fizyczny tego terenu. Opisano elementy przyrodnicze ożywione (szata roślinna, świat zwierzęcy), a także elementy nieożywione (klimat, rzeźbę terenu, stosunki wodne i in.). Okazało się, że na obszarze gminy występują cenne elementy przyrodnicze oraz zabytki. Ocena terenu gminy wykazała, że krajobraz jest ponadprzeciętny. Zieleni porastająca omawiany obszar jest zróżnicowana, a rzeźba terenu jest urozmaicona.

W tym samym rozdziale dokonano wyszczególnienia szczególnie ważnych i koniecznych do zachowania elementów przyrodniczych i kulturowych. Podano podstawę prawną, na podstawie której odbywa się ochrona tych elementów.

W kolejnej części niniejszej prognozy (rozdział III) przeanalizowano i oceniono jakość istniejących elementów przyrodniczych i kulturowych. Stwierdzono, że ogólna jakość środowiska jest dość dobra. W najlepszym stanie jest jakość powietrza, choć jest nieco zanieczyszczona. W nieco gorszym stanie są wody płynące. Wody podziemne są w dobrym stanie ilościowym i jakościowym.

Zanieczyszczenia gleb są na niskim poziomie. Zniekształcona jest szata roślinna obszaru gminy. Jest to wynikiem zmiany sposobu gospodarowania terenem (w miejsce wyciętych niektórych lasów powstają obszary o innych funkcjach).

Klimat akustyczny na omawianym terenie jest na ogół korzystny. Brak tu obecnie dużych zakładów przemysłowych i innych obiektów będących źródłem dużego natężenia dźwięków. Jedynie przy najbardziej ruchliwych drogach stanowi lokalne zagrożenie dla jeżeli chodzi o hałas.

Następnie (rozdział IV) przedstawiono rozwiązania zaplanowane w projekcie planu ogólnego. W tym miejscu przedstawiono najważniejsze postanowienia co do tego, jak będzie wyglądał rozwój obszaru gminy. Wyznaczono tzw. Strefy planistyczne, czyli kawałki terenu z przeznaczeniem ogólnym do dalszego rozwoju i jakie konkretne zadania mogą być zrobione na tych obszarach.

W kolejnym rozdziale (rozdział V) oceniono, jak realizacja pomysłów zawartych w projekcie planu ogólnego będzie wpływała na środowisko przyrodnicze i ludzi. Oceny dokonano dla każdego elementu środowiska przyrodniczego z osobna (np. dla powietrza, wód, krajobrazu) oraz dla całości. Oceniono również oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi. W wyniku analizy uznano, że: nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości powietrza i topoklimatu, dla obszarów wymagających komfortu akustycznego, znajdujących się poza omawianym terenie przewiduje się przekroczeń norm hałasu, nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych, w wyniku realizacji projektu planu ogólnego nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz integralność całej sieci (te znajdują się daleko od omawianego terenu), nie przewiduje się przekroczeń norm natężenia pól elektromagnetycznych (na terenach, na których muszą być one zachowane) w związku z realizacją zapisów projektu planu ogólnego, ustalenia projektu planu właściwie chronią środowisko przyrodnicze.

Zestawiono też wady i zalety, które ujawniłyby się na obszarze gminy Zagórów w przypadku nieuchwalenia projektu planu ogólnego. Ocenia się, że mając na uwadze także czynniki społeczno-gospodarcze, zdecydowanie więcej byłoby wad. Praktycznie zahamowana byłaby możliwość inwestowania i zabudowy (w tym zabudowy mieszkaniowej) na przeważającym obszarze gminy.

W rozdziale VI i VII dokonano oceny realizacji celów ochrony środowiska w projekcie planu ogólnego zawartych w przepisach prawnych oraz strategiach krajowych oraz międzynarodowych. Analiza wykazała, że oceniany projekt realizuje założenia kluczowe dla ochrony środowiska.

W rozdziale VIII przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska widoczne na obszarze opracowania. Oceniono pokrótce jak realizacja projektu planu ogólnego wpłynie na owe problemy, które mogą się ujawnić, a które zostać naprawione.

W rozdziale IX przedstawiono w ogólny sposób podstawowe działania, których realizacja ma chronić środowisko przyrodnicze i ludzi przed ewentualnymi negatywnymi skutkami ubocznymi powstałymi w wyniku wprowadzenia w życie zapisów projektu planu ogólnego. Są to bardzo istotne zapisy, które powinny być respektowane w wydawaniu decyzji administracyjnych.

W rozdziale X z kolei przedstawiono przykładowy sposób oceny realizacji zapisów projektu planu ogólnego wraz z zasadnością jego ewentualnej aktualizacji w przyszłości.

W rozdziale XI zawarto analizę rozwiązań alternatywnych dla zagospodarowania omawianego terenu. Okazało się, że zakładany projekt jest optymalny i konkurencyjny dla innych, alternatywnych rozwiązań.

SPIS TABEL

Tabela 1. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Źródło: GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim....	31
Tabela 2. Klasyfikacja za rok 2024 strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin. Źródło: GIOŚ. 2025. Ocena roczna jakości powietrza w województwie wielkopolskim.	31
Tabela 3. Główne przyczyny wyznaczenia danej strefy planistycznej. Źródło: Projekt Planu Ogólnego Gminy Zagórów.	40
Tabela 4. Liczba poszczególnych kategorii stref planistycznych wyznaczonych w projekcie Planu Ogólnego Gminy Zagórów oraz ich łączna powierzchnia. Źródło: Projekt Planu Ogólnego Gminy Zagórów.....	40
Tabela 5. Potencjalne źródła zagrożeń wód podziemnych na terenie gminy Zagórów. Na podstawie: Macioszyk A. (red.). 2006. Podstawy hydrogeologii stosowanej. PWN, Warszawa, zmienione.....	50
Tabela 6. Udział dominujących stref planistycznych na obszarach form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy Zagórów.	57
Tabela 7. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009.	59
Tabela 8. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego i kulturowego na etapie budowy nowych obiektów (tu: tymczasowych) i powstałych w wyniku jego realizacji. Omówienie w tekście.	65
Tabela 9. Potencjalne skutki realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego na etapie eksploatacji. Omówienie w tekście.	66
Tabela 10. Zasięg przestrzenny oddziaływań oraz odwracalność zjawisk dla działań na terenie objętym projektem planu ogólnego.....	68

SPIS MAP I RYSUNKÓW

Mapa 1. Położenie obszaru objętego opracowaniem ekofizjograficznym (obejmującego obszar gminy Zagórów). Źródło: opracowanie własne.	7
Mapa 2. Położenie obszaru objętego niniejszym opracowaniem na tle makroregionów i mezoregionów. ...	8
Mapa 3. Położenie gminy Zagórów na tle korytarzy ekologicznych.	9
Mapa 4. Wydzielenia geologiczne na obszarze gminy Zagórów oraz w jej najbliższej okolicy. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny.	10
Mapa 5. Położenie złóż surowców na obszarze gminy Zagórów oraz w jej najbliższej okolicy. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny. Podkład mapowy: OpenStreetMap.	12
Mapa 6. Zasięg koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarze gminy Zagórów. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny. Podkład mapowy: OpenStreetMap.	12
Mapa 7. Położenie zlewni jednolitych części wód rzecznych, a także jednolite części wód rzecznych, znajdujące się na terenie gminy Zagórów oraz w jej najbliższej okolicy.	13
Mapa 8. Obszary zagrożone podtopieniami oraz powodzią.	14
Mapa 9. Położenie gminy Zagórów na tle jednolitych części wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych.	15
Mapa 10. Mapa potencjalnej roślinności naturalnej na terenie gminy Zagórów.	18
Mapa 11. Rozmieszczenie typów i podtypów krajobrazów na terenie gminy Zagórów. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach https://www.geoportal.gov.pl/ oraz https://wbppoznan.pl/AudytKrajobrazowy/SIP/index.html	21
Mapa 12. Zasięg obszaru objętego krajobrazem priorytetowym, a także inne obiekty istotne z punktu widzenia ochrony krajobrazu. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisach https://www.geoportal.gov.pl/ oraz https://wbppoznan.pl/AudytKrajobrazowy/SIP/index.html	23
Mapa 13. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Zagórów i w jej najbliższym otoczeniu.	24
Mapa 14. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na terenie gminy Zagórów i w jej najbliższym otoczeniu. Źródło: opracowanie własne. Podkład mapowy: OpenStreetMap.	37
Rysunek 1. Stosunki wysokościowe na obszarze gminy Zagórów i najbliższej okolicy.	11
Rysunek 2. Zróżnicowanie gleb na terenie objętym projektem planu ogólnego. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie https://www.geoportal.gov.pl/	16
Rysunek 3. Średni dobowy ruch roczny w 2020 r., na drogach znajdujących się w sąsiedztwie gminy Zagórów.	33

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ŚRODOWISKOWEJ

Zgodnie z art. 74 a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) oświadczam, iż jako autor prognozy oddziaływania na środowisko, ukończyłam w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym jednolite studia magisterskie na kierunku związanym z kształceniem w obszarze nauk o ziemi tj. kierunek Gospodarka Przestrzenna na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.


mgr Justyna Friebel
URBANISTA
upr. ZOIU Z-518